nedeljski
Primorski dnevnik

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 40 lir

TRST, nedelja 1. aprila 1962

Leto XVIII. - Št. 78 (5162)

Še vedno nujno in pereče

Italijani imajo lep pregovor: Bolje pozno kot nikoli. Ta pregovor se zelo lepo prilega pobudi za vrsto predavanj o temi «30 let italijanske zgodovine», ki so se pričela 16. marca v prostorih Kulturno-umetniškega krožka in za katera je dala pobudo tržaška občina na zahtevo levice v občinskem svetu. V drugih krajih v državi so bila takšna predavanja že mnogo prej. Začeli so v Rimu 1959. leta in nadaljevali v Turinu, Milanu, Genovi, Bologni itd. Pri nas so se lani omejili na vrsto predavanj, za katera je poskrbelo tukajšnje združenje srednješolskih profesorjev. Ta predavanja so naletela na hud odpor fašistov, ki so jih motili in uprizorili tudi nerede. To pa je bil še en dokaz, da je v Trstu še posebno potrebno, seznaniti mladino z resnično podobo fašizma. Pomisliti namreč moramo, da se je v Trstu iz posebnih zgodovinskih razlogov in določene načrtne politike v preteklosti še posebno razcvetela fašistična ljuljka, saj je fašistom uspelo poslati v poslansko zbornico kar enega izmed vseh štirih poslancev našega ozemlja, kar je sorazmerno z drugimi italijanskimi mesti zelo veliko.

Poleg tega pa velja tudi za Trst splošni pojav, da se je za vse šole v Italiji zgodovina ustavila leta 1918, tako da ima mladi rod v večini zelo nejasne pojme o fašizmu ter da so zato imeli novi fašisti med mladino marsikje bogato žetev. Toda v šolah ni vladal do pred kratkim le molk o tem, kar se je zgodilo po letu 1918: razni fašistično usmerjeni profesorji so na bolj ali manj prikrite načine fašizem tudi poveličevali, kar ni bil težek posel.

Aktualnost teh predavanj se je v Trstu takoj pokazala. K prvemu predavanju prof. Valerija o izvoru fašizma je navrelo toliko ljudi, zlasti pa mladine, da jih je morala odriti več kot polovica domov, ker ni bilo zanje prostora v dvorani. Ta priliv mladine se je še stopnjeval in na tretjem predavanju je bila v dvorani v veliki večini mladina, ki je še posebno navdušeno pritrjevala govorniku, ko je s samimi citati iz spisov fašističnih predhodnikov in fašistov osmešil njihovo ideologijo in početje. Vse to pomeni, da se mladina zanima za preteklost in da si kar hlastno želi, napajati se ob vrelcih resnice, ka zadeva polpreteklo zgodovino. To pa tudi pomeni, da so odrasli mnogo krivi, če mladino lahko še vedno zavajajo demagogi, potem ko so povzročili Italiji in vsemu svetu toliko zla. Hkrati vse to potrjuje, da je v jedru mladina moralno zdrava in zelo dojemljiva za resnico.

V tem članku se ne bomo spuščali v poglobljeno oceno dosedanjih predavanj, bodisi ker so bila šele štiri od desetih, in tudi ker predavajo univerzitetni profesorji, ki so vsi mojstri na svojih področjih, in bi bilo res zelo domišljavo, deliti jim nauke. Kvečjemu bi bilo kaj pripomniti glede izbire predavateljev, in sicer ne glede na njihovo znanje, marveč na svetovnonazorsko opredeljenost. V drugih italijanskih mestih se namreč niso omejili le na učeno in tehtno razlago zgodovine, marveč so tudi vključili v vrsto predavanj pričevanja aktivnih udeležencev osvobodilnega boja, to je neposrednih tvorcev nove zgodovine, tako da so postala ta predavanja tudi zelo življenjska ter niso zgolj ostala na vzvišeni ravni, kot da bi morali gledati zgodovino nekako z olimpskih višin. Razen tega so govorili v raznih mestih tudi predstavniki vseh sil, ki so se udeležile odporniškega gibanja.

Za Trst so izbrali drug kriterij, kar kaže že izbira neposrednega organizatorja predavanj, to je Kulturno-umetniškega krožka. Tu so hoteli dati predavanjem bolj hladen pečat znanstvene obravnave, pri čemer so pač hoteli upoštevati posebno okolje in so pri tem najbrž upoštevali tudi ves hrup ob lanskih predavanjih .Kljub vsem tem omejitvam pa je treba ta predavanja pozdraviti kot hvale vredno pobudo in jih torej oceniti po pregovoru: Bolje pozno kot nikoli! Hkrati pa lahko izrečemo željo, naj bi bila ta predavanja šele prvi korak ter naj bi se zato lotili tudi bolj «žgočih» vprašanj ter objektivno in znanstveno ocenili tudi tukajšnjo antifašistično osvobodilno borbo in delež vsega prebivalstva v njej brez ločitve po narodnosti. Sicer je zadnji v seznamu teh desetih predavanj prof. Schiffrer s temo «Fašizem in antifašizem v Julijski krajini», toda vse to je le malo.

Kar se samih predavanj tiče, je bilo doslej najbolj živo predavanje prof. Bobbia o «Fašistični ideologiji», in sicer predvsem zato, ker se je čutila v predavateljevih besedah velika zavzetost, s katero je takoj navezal topel stik z občinstvom. Kljub nazorskim razlikam med temi predavatelji so prišla do izraza nekatera njihova skupna stališča, in sicer predvsem, da ima fašizem globlje korenine, da sega tja do italijanskega Preporoda ter da so mu pripravili pot predvsem nacionalisti, ki so se po letu 1900 organizirali v lastno stranko. Skupno z njihovimi politiki so izdatno prispevali k rasti nacionalističnega in kasneje fašističnega plevela razni dekadentni literati kot D'Annunzio, Papini, Prezzolini in drugi, ki so poveličevali vojne in prelivanje krvi ter kazali še poseben prezir do demokracije, socializma, delovnih ljudi in človečanstva sploh.

Ta predavanja, iz katerih je odsevalo pretežno idealistično gledanje na zgodovino, pa je dopolnil s stvarno marksistično analizo dogodkov znani zgodovinar Alatri s predavanjem, ki ga je imel izven tega ciklusa v Miljah in v ljudskem domu v Trstu in v katerem je z marksistično analizo prikazal ozadje dogodkov ter politične in zgodovinske silnice, ki so krojile usodo italijanskemu ljudstvu: to je agrarce, finančni kapital

(Nadaljevanje na 2. strani)

Berlin je v zadnjem času stalno v ospredju mednarodne pozornosti. Kakor je znano, so sovjetske in vzhodnonemške oblasti postavile na meji med vzhodnim in zahodnim delom mesta zid. Ravnanje odraslih vselej močno vpliva na otroke. Opazovanje okrog dogajanj ob zidu pa ni nič kaj vzgojno zanje, kakor kaže pričujoča slika, posneta v zahodnem Berlinu

DANES

ARGENTINA. — Vojaški poveljniki in njihov predsednik Guido imajo hude težave: petnajst guvernerjev se je izreklo proti odstavitvi Frondizija, ki se vedno ni odstopil; Frondizijevi poslanci, ki imajo večino v spodnji zbornici in senatu, so sklenili «prekiniti vse odnose z dejanji tistih, ki izvajajo izvršilno oblast»; za upokojitev je zaprosilo precejšnje število generalov; cela vrsta argentinskih diplomatskih predstavnikov v tujini je najavila svoj odstop. — Guido pa namerava: dovoliti Frondiziju, da odpotuje iz Argentine, spremeniti zakon o sindikatih, vključiti vojake v sodelovanje pri vseh ukrepih izvršilne oblasti, intervenirati v pokrajinah, kjer še prevladuje «justicializem», preganjati vse «totalitarne sile» in uvesti proporcionalno predstavništvo.

ALŽIRIJA. — Za referendum, ki bo 8. t. m., je že vse pripravljeno. Akcija proti fašistični OAS se nadaljuje in včeraj se je v Alžiru prvič sestalo posebno vojaško sodišče in sodilo nekega mladeniča, ki je hotel umoriti nekega Alžirca. Policija je aretirala 46 oseb. Sicer je bilo v Alžiru življenje včeraj normalno, če se izvzame več fašističnih atentatov in umorov. Ben Bela, podpredsednik alžirske vlade, je v Kairu včeraj izjavil: «Alžirija bo socialistična država, ker je islam vera socializma. Pripravljamo agrarno reformo in zakone za omejitev dohodkov. Evianski sporazum seveda še ni prinesel neodvisnosti, in pot, ki jo bo treba prehoditi, bo še dolga.»

ŽENEVA. — Valerijan Zorin in Arthur Dean sta se včeraj razgovarjala poldrugo uro; tudi tokrat se nista sporazumela. Sovjetska delegacija zahteva, naj bi posebni odbor proučil: 1. določitev več neatomskih področij; 2. nenapadalno pogodbo med NATO in Varšavskim paktom in 3. ustavitev vojnohujskaške propagande. — Ameriška delegacija pa predlaga, naj se najprej razpravlja o zmanjšanju pridobivanja atomskega materiala in o njegovi uporabi v miroljubne namene. — Se hujše razlike med obema blokoma pa so vidne iz pisanja včerajšnje «Pravde», ki ostro obsoja «doktrino prvega udarca», ki jo po oceni glasila KP ZSSR vsebuje izjava Kennedyja v listu «Saturday Evening Post». «S to doktrino izgubljajo zahodni militaristični krogi sleherni čut za stvarnost. Vsak napad proti SZ bi pomenil za morebitnega napadalca samomor. Ko so sovjetski znanstveniki izdelali globalno raketo, ki je ni more raniti noben protiraketni sistem, in ki nosi jedrsko bojno glavo, močan več megaton, je zrušil mit o neranljivosti ZDA.»

Petnajst guvernerjev izreka solidarnost z odstavljenim predsednikom Frondizijem

Parlamentarna skupina Frondizijeve stranke zahteva izpustitev predsednika in njegovo ponovno postavitev na oblast - Bivši notranji minister je poudaril, da Frondizi ni odstopil - Več poslanikov sporočilo ostavko

BUENOS AIRES, 31. — Guvernerji petnajstih pokrajin so se včeraj izrekli proti odstavitvi Frondizija in izrekli solidarnost z njim. To so sklenili na skupnem posvetovanju v Buenos Airesu.

«Udar proti zakonitemu predsedniku Frondiziju in njegova aretacija, pravi skupna izjava guvernerjev, hudo kršita ustavo, in odgovornost za to pade na izvršitelje in navdihovalce udara.»

Guvernerji zahtevajo, naj se predsedniku Frondiziju nemudoma omogoči, da spet prevzame svoje funkcije, ter poudarjajo, da so odločeni, nadaljevati borbo za vzpostavitev ustavnega reda in za osvoboditev predsednika, «da bo lahko nadaljeval svoje delo pomirjenja in razvoja v deželi». Tudi parlamentarna skupina Frondizijeve stranke Državljanske zveze nepomirljivih radikalov» je objavila preteklo noč izjavo, s katero izreka solidarnost s Frondizijem. Poslanci Frondizijeve stranke poudarjajo, da pomeni odstavitev predsednika kršitev ustave, ter zahtevajo predsednikovo osvoboditev in njegov povratek na oblast.

Notranji minister Frondizijeve vlade Hugo Narvaja je časnikarjem izjavil: «Resnica je, da so skušali legalizirati to, kar je samo nasilni udar. Toda ne sme se pozabiti, da predsednik republike ni odstopil in da njegovega nasledstva niso odobrili organizmi, ki so edini zakonito pooblaščeni, da to storijo. Kriza je bila rešena s spletkami, katerih majavost bodo kmalu pokazala dejanja.»

Nekateri opazovalci so mnenja, da bo novi predsednik morda prisiljen vladati z dekreti spričo stanja, ki je nastalo v obeh zbornicah. Parlamentarna skupina poslancev Frondizijeve stranke, ki ima večino v spodnji zbornici in v parlamentu, je sklenila «prekiniti vse odnose z dejanji tistih, ki izvajajo izvršilno oblast». Frondizijeva stranka ima sedaj v spodnji zbornici 99 poslancev od skupnih 192. Od 1. maja dalje bi število njihovih mest padlo na 75 zaradi delnega uspeha peronistov pri zadnjih volitvah. Toda ni znano, ali bo vojska dovolila izvoljenim peronističnim poslancem, da prevzamejo svoje funkcije.

Kar se tiče senata, se predvideva, da bo zavzel enako stališče kakor poslanci.

Frondizijeva poslanica je imela velik odmev v vsej Argentini. Tisk jo je objavil v celoti. Frondizijeva radikalna stranka obtožuje novega predsednika Guida izdajstva.

V ponedeljek bo sestavljena nova vlada. Od sedanjih ministrov se je zvedelo, da so nepreklicno sklenili umakniti se notranji minister Vaca Narvaja, minister za vojsko generaj Fraga, ki je zaprosil tudi za upokojitev, in tajnik za mornarico Clement. Za upokojitev je zaprosilo še več drugih generalov.

Prav tako poročajo o številnih ostavkah diplomatskih predstavnikov v tujini. Svoj odstop so sporočili poslaniki v Washingtonu, Ottawi, Londonu, Bruslju, Rimu, Limi, La Pazu in Caracasu ter predstavnik pri OZN. Danes je sporočil svoj odstop tudi argentinski poslanik v Švici Mairal. Izjavil je, da pripada Frondizijevi stranki in da je Frondizijev osebni prijatelj. Tudi poslanik v Madridu je sporočil svojo ostavko. Drugi poslaniki pa so prosili za dovoljenje za prihod v Buenos Aires, da si ogledajo položaj in se razgovarjajo z Guidom.

Mehiška vlada je poklicala včeraj na posvetovanje svojega poslanika v Buenos Airesu. V poučenih krogih pravijo, da to pomeni, da Mehika ne priznava za sedaj nove argentinske vlade.

Včeraj popoldne je predstavnik predsednika brazilske vlade objavil izjavo, v kateri pravi, da za brazilsko vlado se ne postavlja vprašanje priznanja nove argentinske vlade. Zvečer pa je zunanji minister Dantas izjavil, da se ne strinja s tem poročilom in je dodal: «Gre za preuranjeno sodbo spričo sedanjega položaja v Argentini.»

V poučenih krogih v Buenos Airesu pravijo, da novi predsednik Guido sedaj proučuje naslednje ukrepe: 1. Določitev položaja predsednika Frondizija, kateremu bodo baje dovolili, da odpotuje iz Argentine. 2. Sprememba zakona o sindikatih. 3 Sodelovanje vojakov pri vseh ukrepih izvršilne oblasti. 4. Intervencija v pokrajinah, kjer še prevladuje «justicializem». 5. Preganjanje vseh «totalitarnih sil». 6. Uvedba proporcionalnega predstavništva.

V obveščenih argentinskih krogih menijo, da Guidov mandat ne bo trajal dolgo in da se bo novi predsednik srečal z izredno težkimi problemi. Kot njegov strmoglavljeni predhodnik se bo tudi on znašel pod pritiskom z dveh strani — s strani generalov in s strani peronističnega gibanja, ki se je izredno okrepilo. Sodijo, da argentinska kriza v resnici ni rešena, ker je z imenovanjem Guida za predsednika oblast v deželi prevzela vojska. Znano pa je, da vojaški poveljniki niso enotnega mnenja glede nadaljnje taktike za stabilizacijo razmer v Argentini.

Slamnati predsednik, ki ga je imenovala argentinska vojska po deportaciji predsednika Frondizija

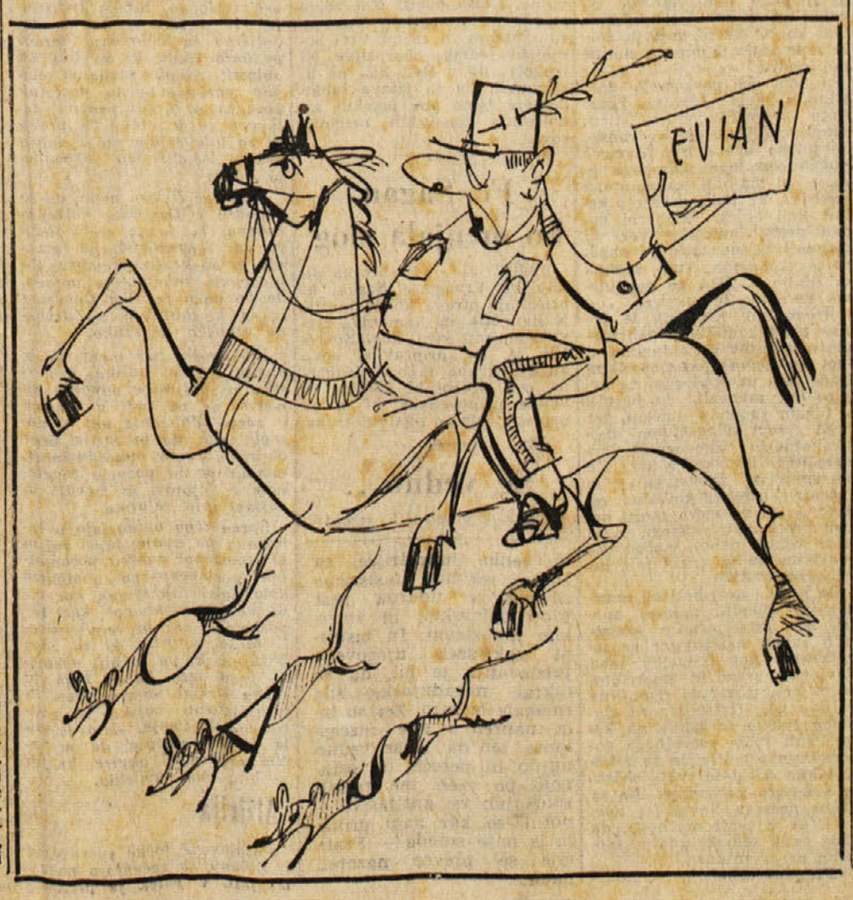

7 dni v svetu

Po prvi fazi v Ženevi

Delo razorožitvene konference v Ženevi je prešlo v drugo fazo, v kateri se skuša začeti obravnavanje konkretnih primerov v zvezi z razorožitvijo. V sredo je začel delovati poseben odbor, ki je bil ustanovljen na podlagi sporazuma o postopku. Naloga odbora je proučevati nekatere delne ukrepe in specifična vprašanja. Na prvi seji posebnega odbora so našteli več konstruktivnih predlogov. Sporazumeli so se, da bosta oba predsednika konference zbrala te predloge in tudi predloge glede ukrepov, o katerih delegacije menijo, da ne spadajo v pristojnost posebnega odbora. Med razpravo je poljski zunanji minister Rapacki znova postavil svoj predlog o neatomskem področju v Evropi, ki naj bi zajemalo Poljsko, CSSR in obe Nemčiji.

Že v torek je sovjetski delegat Gromiko predlagal, naj konferenca «postavi prvi kamen» za zgraditev pogodbe o razorožitvi, s tem da sprejme uvod sovjetskega načrta pogodbe. Pri tem je ugotovil «precejšnje ujemanje z predlogi ZDA od septembra 1961». Ameriški državni tajnik Dean Rusk pa je podrobno obrazložil ameriške predloge. Napovedal je, da bo v kratkem znova obrazložil v natančnejši obliki ameriški razorožitveni program, ki je bil predložen septembra lani.

Po mnenju Ruska bi bilo za razorižitev pod mednarodnim nadzorstvom potrebno: 1. Ustanoviti sistem ugotavljanja, to je sistem inšpekcij nad razorožitvijo po področjih. Manjše število inšpektorjev bi moralo nadzorovati samo določen del ozemlja. Po mnenju Ruska bi se ta sistem približal sovjetskemu stališču. Sistem bi moral stopiti v veljavo postopoma, t. j. sproti, kakor bi se sporazumeli o izvajanju razorožitve. 2. Cimprej naj bi določili sestavo in mandat mednarodne organizacije za razorožitev, ki bi imela nalogo izvajati sprejete ukrepe in urediti svoje odnose z Združenimi narodi. 3. Ustanovijo naj se pododbori, katerih naloga naj bo proučevati tehnična vprašanja in pripraviti besedilo pogodbe.

Kar se tiče dela pododbora za jedrsko razorožitev, pa je Rusk predlagal, naj nadaljuje delo v okviru ožjega odbora sedemnajstih, ki je bil ustanovljen, da prouči delne ukrepe o razorožitvi. Pododbor naj bi proučil naslednja vprašanja: 1. Ukine naj se proizvodnja atomskega materiala v vojne namene. 2. Ukrepi za preprečitev iznenadnih napadov. Razen tega bi lahko ustanovili primerne pododbore, ki bi proučevali celo vrsto drugih vprašanj.

Kanadski zunanji minister Green je predlagal, naj države članice odbora sedemnajstih podpišejo skupno izjavo, ki bi določala: 1. Odslej bo prepovedano izstreljevanje in postavljanje v tir izven atmosfere takih naprav, ki bi služile za izstreljavanje orožja za množično uničevanje. 2. Države podpisnice bodo vnaprej sporočile tajniku OZN izstrelitev katerega koli vesoljskega vozila ali izstrelka, in isto bodo storile glede mednarodne razorožitvene organizacije, ko bo ta ustanovljena. Green je pripomnil, da ameriški in sovjetski načrt vsebujeta jasne določbe glede vesolja, ki bi omogočile s tem v zvezi nagel sporazum.

V četrtek so v ožjem odboru začeli razpravo o uvodu sovjetskega razorožitvenega načrta. Sovjetska delegacija je privolila, da se v uvod vneseta dve točki sovjetsko-ameriške izjave o razorožitvi. Sporazumeli so se, da bodo vse delegacije sporočile do ponedeljka predloge za tista vprašanja, o katerih menijo, da morajo biti omenjena v uvodu sporazuma o razorožitvi. V petek so govorili o prvi točki sovjetskega načrta. Delegacije izvenblokovskih držav ugotavljajo, da vsestranska konstruktivna pripravljenost udeleženk konference veča upe v njej uspeh. Sovjetski zunanji minister Gromiko, ki se je vrnil v Moskvo, je izjavil, da je imel uspešne razgovore z Ruskom glede Nemčije in Berlina. Tudi kar se tiče prve faze ženevske konference, vlada v Moskvi optimizem.

Vojska deportirala Frondizija

V Argentini je vojska po dolgem pritisku na predsednika Frondizija, naj odstopi, izvršila udar, predsednika odstavila in ga deportirala na otok Martin Garcia, kjer je bil že leta 1955 zaprt tudi Peron, katerega je vojska prav tako strmoglavila. Otok Martin Garcia leži v ustju reke La Plate, kakih 50 kilometrov severovzhodno od Buenos Airesa.

Vojska je dolgo pritiskala na Frondizija, naj odstopi, da bi s tem dala svoji akciji videz zakonitosti in ustavnosti. Ker pri tem ni uspela, pa je aretirala in deportirala. Mesto predsednika je prevzel predsednik senata Jose Maria

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sestanek Fanfani - de Gaulle bo 4. t. m. Najnižje pokojnine obrtnikov: 10.000 lir

Poročili ministrov Segnija in La Malfe na včerajšnji seji vlade
Saragat: «Socialisti ne morejo za vedno ostati v predsobi vlade»
Sklepi CK KPI spričo junijskih upravnih volitev

(Od našega dopisnika)

RIM, 31. — Danes je bila uradno potrjena vest, da se bo francoski predsednik de Gaulle 4. t.m. sestal z italijanskim predsednikom vlade Fanfanijem v Turinu. Vest je vzbudila v mednarodnem javnem mnenju precejšnje zanimanje, predvsem zaradi tega, ker ni dolgo tega, odkar se je de Gaulle sestal s kanclerjem Adenauerjem, pa tudi zaradi tega, ker Francija sabotira ženevsko razorožitveno konferenco, medtem ko se je Italija kar precej aktivno udeležuje.

Fanfani je danes predsedoval važni seji ministrskega sveta, na kateri je Segni podal obširno poročilo o delovanju njegovega ministrstva predvsem na ženevski konferenci.

Poročilu je sledila zelo živahna razprava, katere so se udeležili skoraj vsi ministri. Nato pa je vlada potrdila veljavnost smernic za «sistematično izvajanje rimskih sporazumov o skupnem evropskem tržišču» ter prav tako «potrdila željo, naj bi se gospodarske integracije udeležila tudi Velika Britanija, za kar so razgovori v teku». Nato je proračunski minister La Malfa podal analizo gospodarskega razvoja Italije v zadnjih desetih letih, iz katerega sledi, da je bila ekonomska ekspanzija leta 1961 močnejša kot v prejšnjih letih; proizvodnja je v zadnjem trimesečju lanskega leta dosegla doslej najvišjo stopnjo; nacionalni dohodek se je lanskega leta dvignil za 9,9 odstotka v primerjavi s 7 odst. leta 1960; investicije so se lani dvignile za 11,2 odst., pri čemer so bile na prvem mestu investicije podjetij z državno udeležbo, ki so se dvignile za 30 odst. (od 397 na 514 milijard). Minister je našel še številne druge ugodne podatke gospodarskega razvoja.

Najvažnejši sklep današnje seje pa je vsekakor odobritev zakonskega odloka, da se minimalne pokojnine obrtnikov dvignejo od 3.500 — 5.000 lir na 10.000 lir mesečno. Razliko bo krila država v znesku okrog ene milijarde lir. Vlada je danes načela tudi vprašanje prepovedi odpuščanja žensk z dela zaradi poroke; zadevni zakonski ukrep bo vlada odobrila na prihodnji seji. Na predlog raznih ministrov je vlada odobrila vrsto manj važnih zakonskih predlogov, med katerimi je tudi zakonski predlog zunanjega ministra Segnija, na podlagi katerega bo Italiji omogočeno večje gospodarsko in tehnično sodelovanje z manj razvitimi deželami. Ukrep predvideva eno milijardo lir letno za namestitev tehničnega osebja, ki bo odšlo v take dežele. Nadalje je vlada imenovala generala Umberta Borlo za generalnega tajnika vojske namesto dosedanjega tajnika G. Alloie, ki je bil pred kratkim imenovan za načelnika glavnega štaba.

Ni dvoma, da pomeni tudi današnje povišanje minimalnih pokojnin za obrtnike še en pozitiven ukrep vlade levega centra, ki jo podpirajo socialisti, ter je zaradi tega Nenni po vseh dosedanjih pozitivnih ukrepih napisal za jutrišnji *«Avanti!»* članek, v katerem vlado hvali ter pripisuje hkrati veliko važnost sestanku sindikalnih predstavnikov s Fanfanijem v ponedeljek.

Saragat, ki je bil vedno eden izmed glavnih zagovornikov vlade levega centra, je danes v poročilu na zasedanju centralnega komiteja socialdemokratske stranke poudaril med drugim — ko je govoril o odnosih s PSI — da «socialisti ne morejo za vedno ostati v predsobju vlade». V razpravi o njegovem poročilu sta govorila voditelja socialdemokratskega sindikata UIL, Viglianesi in Dalla Chiesa, ki je predvsem poudaril, da je po uspehu PSDI nastopil čas, ko je treba začeti z obširno organizacijsko kampanjo za pridobivanje novih pristašev stranke. Delegat tržaške federacije PSDI, Giorgio Cesare, pa je dejal, da obstajajo med vladnimi strankami in PSI še vedno razlike, zlasti glede zunanje politike; nato je predložil resolucijo, v kateri se poziva vlada, naj čimprej sestavi zakonski načrt za posebni statut bodoče dežele Furlanija-Julijska krajina.

Vodstvo KPI pa je objavilo dokument, ki ga je sprejelo na svoji zadnji seji, in v katerem obravnava zlasti naloge KPI spričo prihodnjih upravnih volitev v juniju, ker bodo zelo važne, če bodo ustvarile bolj ugodne pogoje za dejanski preobrat v levo, če bodo zmanjšale moč KD tako, da ji bodo onemogočile njen politični monopol oblasti in če bodo krepko zmanjšale vpliv desnice. Vodstvo je sklenilo, da bo 19. in 20. aprila zasedanje centralnega komiteja, na katerem bodo razpravljali o sklicanju desetega kongresa KPI, o čemer bo poročal Luigi Longo, in o junijskih upravnih volitvah.

Danes se je nadaljevala konferenca komunističnih žena, ki se bo zaključila jutri. Med gosti so bile tudi predstavnice komunističnih žena iz ZSSR in Jugoslavije. V imenu Zveze komunistov Jugoslavije je konferenco pozdravila Vida Tomšič.

A. P.

Stavke

RIM, 31. — Tajništvo CGIL je v posebnem poročilu o svoji seji pohvalilo vladna ukrepa glede povišanja pokojnin in glede brezplačnega razdeljevanja knjig učencem osnovnih šol. Hkrati pa tajništvo CGIL poudarja, da je potrebno ustvariti ugodnejše pogoje glede osnovnošolskega pouka, kakor tudi, da se najnižje pokojnine izenačijo in določijo za vse upokojence INPS na 15.000 lir mesečno.

Milanska delavska zbornica je organizirala danes sestanek, na katerem so razpravljali o nacionalizaciji električne industrije. Tajnik CGIL, poslanec Lama, je poudaril, da je nacionalizacija nujno potrebna, da pa na žalost drugi sindikati — kot kaže — te zadeve ne jemljejo tako resno. Lama je nato zahteval, da avtonomija sindikatov ne sme biti na noben način omejena — tudi v nacionaliziranih industrijah.

Sindikalno vodstvo delavcev industrije usnja je napovedalo od 3. do 5. aprila 48-urno stavko. Stavko so napovedali tudi nameščenci ministrstva za javna dela in sicer od 6. do 7. aprila, ponovitev stavke pa za 11. do 13. aprila.

Vinogradov zapustil Pariz

PARIZ, 31. — Sovjetski poslanik v Parizu Vinogradov je odpotoval danes v Moskvo. Kakor je znano, ga je bila francoska vlada pozvala, naj zapusti Pariz, in je odpoklicala svojega poslanika iz Moskve, takoj ko je sovjetska vlada tudi pravno priznala alžirsko vlado.

V okviru normalnih dobrososedskih odnosov med Italijo in Jugoslavijo je prišlo prejšnji teden tudi do prvih stikov med urbanisti Trsta in Ljubljane. Na sliki vidimo tržaške goste, kako si na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču ogledujejo urbanistični načrt slovenskega glavnega mesta

Omejitve za Američane v vzhodnem Berlinu

BERLIN, 31. — Sovjetske vojaške oblasti v Vzhodni Nemčiji so danes sporočile, da bo moralo osebje ameriškega vojaškega predstavništva v Potsdamu zahtevati dovoljenje sovjetskih oblasti, če bo hotelo zapustiti sedež predstavništva. Sovjetsko uradno sporočilo se glasi: «V zvezi z ukrepi ameriških vojaških oblasti v Zahodni Nemčiji proti sovjetskemu vojaškemu predstavništvu v Frankfurtu so sovjetske vojaške oblasti odredile enake ukrepe za ameriško vojaško predstavništvo v Potsdamu. Ti ukrepi so: omejitev svobode gibanja osebja ameriškega vojaškega predstavništva, s tem da se omejuje samo na ozemlje, ki je sedež predstavništva. Za vsako gibanje izven sedeža predstavništva bodo morali člani vojaškega predstavništva pokazati dovoljenje vrhovnega poveljnika sovjetskih oboroženih sil v Nemčiji Ivana Konjeva».

Sedež ameriškega predstavništva stražijo oboroženi vojaki. Praktično ne bo moglo osebje ameriškega predstavništva potovati izven Potsdama brez posebnega dovoljenja.

V zahodnem Berlinu je danes ameriška vojaška policija blokirala in obkolila sovjetski vojaški avtobus 200 metrov od cestnega bloka. Častnik zahodnoberlinske policije, ki je služboval v bližini, je izjavil, da je bilo v avtobusu 18 sovjetskih vojakov, ki bi morali zamenjati častno stražo pred sovjetskim spomenikom padlim blizu Brandenburških vrat v britanskem sektorju mesta.

Ben Bela v Kairu

KAIRO, 31. — Podpredsednik alžirske vlade Ben Bela in trije ministri, ki so bili z njim zaprti v Franciji, so prišli danes v Kairo, kjer jih je na letališču sprejel predsednik Naser. Ogromna množica jih je navdušeno pozdravljala. Eden od štirih ministrov, in sicer Mohamed Budiaf, je ostal v Rabatu, ker je bolan, in bo prišel v Kairo pozneje.

Alžirski ministri so se peljali v odprtih avtomobilih po kairskih ulicah med navdušenim pozdravljanjem množice. Ministri bodo gosti Naserja nekaj dni. Ben Bela je bil v avtomobilu skupno z Naserjem, ostali trije ministri pa so bili v drugem avtomobilu, v katerem je bil tudi podpredsednik republike in vrhovni poveljnik vojske gen. Amer.

Podpredsednik alžirske vlade Ben Bela pa je dal intervju tedniku «Ahbar el Jom». Med drugim pravi, da bo Alžirija «socialistična država», ker islam je vera socializma». Ben Bela pravi dalje: «Pripravljamo agrarno reformo in zakone za omejitev dohodkov». Na koncu pravi, da evianski sporazum ni še prinesel neodvisnosti, in pot, ki jo bo treba prehoditi, bo še dolga.

Danes je Ben Belo sprejel v Tunisu predsednik Burgiba.

—«»—

MOSKVA, 31. — Moskovski radio je sporočil, da so v Leningradu zgradili prvo hišo v Sovjetski zvezi v celoti iz plastične snovi. Hiša ima tri sobe, kuhinjo in kopalnico.

Odgovori predsednika FLRJ dopisniku časopisa «Observer»

Tito o novi ustavi FLRJ in o vlogi nevezanih držav

Potreba skupne akcije nevezanih in drugih držav zaradi zaščitnih ukrepov spričo aktivnosti skupnega tržišča in drugih gospodarskih integracijskih grupacij

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 31. — Predsednik republike maršal Tito je te dni sprejel dopisnika britanskega lista «Observer» in odgovoril na njegova vprašanja o novi jugoslovanski ustavi, o vzrokih vznemirjenja izvenblokovskih držav zaradi delovanja skupnega tržišča, o vplivu XXII. kongresa komunistične partije Sovjetske zveze na sovjetsko-jugoslovanske odnose, o vzrokih napadov Kitajske in Albanije na Jugoslavijo in o svojem mnenju o vprašanju razorožitve in ženevskih razgovorov.

Glavne misli odgovora maršala Tita bi bile naslednje:

«Potreba po novi ustavi, ki se pripravlja, izhaja iz dinamike celotne družbe in družbenega razvoja Jugoslavije, posebno še, ker so mnoga določila ustavnega zakona iz leta 1953 zdavnaj presežena. Nova ustava ne bo samo v skladu s sedanjim stanjem in stopnjo družbenih odnosov, temveč bo vsebovala trajnejše osnove nadaljnje graditve in razvoja socialistične Jugoslavije.»

Maršal Tito je izjavil, da gledajo na Zahodu še vedno z nekim podcenjevanjem na rezultate beograjske konference izvenblokovskih držav in na vlogo nevezanih držav, čeprav je na šestnajstem zasedanju generalne skupščine OZN in na drugih mednarodnih manifestacijah prišla jasno do izraza aktivnost in pozitivna vloga nevezanih držav. Po mnenju Tita bi bilo napačno pričakovati po tej konferenci nekaj senzacionalnih rezultatov v mednarodnih odnosih, toda ne glede na mnoge težave in začasne neuspehe bodo nevezane države vztrajno nadaljevale svoje delo v smeri zmanjšanja napetosti in opozarjale na tiste elemente, ki lahko prispevajo k mednarodnemu sporazumevanju. Določeni gospodarski in politični pritisk nekaterih velesil na nevezane države, oziroma na nerazvite države, do katerega je prišlo po beograjski konferenci, ne bo vplival na nadaljnjo še večjo aktivnost nevezanih držav v borbi za ohranitev miru in enakopravnega sodelovanja med narodi.

Aktivnost skupnega tržišča in ostalih gospodarskih integracijskih grupacij ne zaskrbljuje samo nevezanih držav, temveč tudi druge. Zato je potrebno začeti skupno akcijo, skupne zaščitne ukrepe in bolje organizirati gospodarsko izmenjavo in sodelovanje med izvenblokovskimi državami. Da se to doseže, pa ni potreben sestanek voditeljev izvenblokovskih držav, temveč zadostuje sestanek strokovnjakov in voditeljev, odgovornih za gospodarska vprašanja teh držav.

Na vprašanje, ali je 22. kongres komunistične partije Sovjetske zveze vplival na sovjetsko-jugoslovanske odnose, ali meni, da miroljubna politika Hruščeva uživa podporo večine vplivnih politikov Sovjetske zveze, je maršal Tito dejal, da je 22. kongres komunistične partije s svojim stališčem glede destalinizacije spričo težkih izkušenj Jugoslavije v preteklosti s politiko Stalina do Jugoslavije, naletel na velik odmev ne le v Jugoslaviji, temveč v mednarodnem delavskem gibanju sploh. Hruščev sam ne bi mogel izvajati sedanje politike, če ne bi imel podpore sodelavcev in večine ljudstva. «Verjetno,» je izjavil Tito, «da ni politike, ki ne bi imela posameznih zastopnikov, toda to ni važno glede na splošno podporo tej politiki.»

Na vprašanje, zakaj Kitajska in Albanija napadata Jugoslavijo, je maršal Tito odvrnil: «To se pogostoma mi sami sprašujemo, kajti nerazumljivo nam je ravnanje kitajskih voditeljev do Jugoslavije. Po našem mnenju so albanski voditelji samo instrument v napadih na Jugoslavijo, ki pogostoma niso namenjeni Jugoslaviji, temveč nekemu tretjemu.»

Glede vprašanja razorožitve je maršal Tito dejal, da se za reševanje vprašanja razorožitve ne sme čakati na spremembo odnosov nekaterih zahodnih držav do Kitajske, čeprav bi rešitev tega vprašanja bila bolj učinkovita, če bi prenehala diskriminacija do Kitajske, in če bi se omogočilo tudi njenim zastopnikom, da sodelujejo v delu OZN.

Ustanovitev nejedrskih področij v Evropi bi bila po mnenju maršala Tita zelo koristna, ker bi to bil nekak začetek omejevanja dejanske nevarnosti jedrskega spopada. Nevezane države z udeležbo na ženevski konferenci ublažujejo nasprotja. Tito je mnenja, da se bo pozitivna vloga nevezanih držav v bodoče še bolj pokazala.

Na vprašanje, ali bi Jugoslavija v zvezi z napori za razorožitev sprejela mednarodno nadzorstvo, je maršal Tito odvrnil: «Glede na to, da se o vprašanju razorožitve razgovori v Ženevi šele začenjajo, ne bi želel prejudicirati našega stališča.»

B. B.

Tornado na Floridi

MILTON, 31. — Močan tornado je uničil del mesta Milton na jugozahodni Floridi. 16 ljudi je izgubilo življenje. Tri poslopja so bila do tal porušena, 80 pa hudo poškodovanih. Tornado je prizadejal tudi severno Florido. Mesti Pensacola in Valparaiso sta utrpeli precejšnjo škodo. Ni še znano, ali so bile tudi človeške žrtve.

Predsednika ženevske konference se posvetujeta o nadaljnjem delu

Delegacija 50 žensk gibanja «Ženske za mir» iz ZDA bo prinesla v Ženevo resolucije proti jedrskemu orožju in proti vojni - Oster napad «Pravde» na Kennedyja

ŽENEVA, 31. — Predsednika ženevske razorožitvene konference Valerijan Zorin in Arthur Dean sta imela danes popoldne razgovor, ki je trajal poldrugo uro. Govorila sta o novi seji posebnega odbora konference in o dnevnem redu. V zahodnih krogih pravijo, da se predsednika še nista sporazumela glede vrstnega reda posameznih vprašanj. Sovjetska delegacija zahteva, naj bi posebni odbor proučil naslednja vprašanja: določitev več neatomskih področij, nenapadalna pogodba med NATO in varšavskim paktom in ustavitev vojnohujskaške propagande.

Ameriška delegacija pa predlaga, naj razpravljajo najprej o zmanjšanju pridobivanja atomskega materiala in o njegovi uporabi v miroljubne namene.

Zvedelo se je tudi, da ameriška delegacija pričakuje podroben načrt Kennedyjevega razorožitvenega programa. V ponedeljek popoldne bosta imela predsednika nov sestanek.

Danes so se sestali na sedežu ameriške delegacije delegati štirih zahodnih držav. Posvetovali so se v zvezi s prihodnjo sejo odbora sedemnajstih, ki bo v ponedeljek. Na tej seji bodo razpravljali o prekinitvi jedrskih poizkusov na podlagi stenografskih zapisnikov zadnjih dveh sej tristranskega pododbora. Kakor je znano, so se dosedanja pogajanja SZ, ZDA in Velike Britanije v okviru tristranskega pododbora končala brez uspeha.

Prve dni prihodnjega tedna bo prišla iz ZDA v Ženevo delegacija 50 ameriških žensk, ki pripadajo gibanju «Ženske za mir». Delegacija bo izročila konferenci več resolucij, in njene članice bodo prisostvovale kot opazovalke razorožitveni konferenci.

Moskovska «Pravda» objavlja danes dolg komentar o izjavah Kennedyja, kakor jih je objavil časnikar Alsop v listu «Saturday Evening Post». «Pravda» piše: «Predsednik Kennedy trdi, da bi ZDA v nekaterih okoliščinah lahko dale pobudo za jedrski spopad s Sovjetsko zvezo. V nobenem razdobju ni bila doktrina preventivne vojne, ki sloni na «prvem udarcu», tako polna posledic za vse narode, kakor v tem stoletju jedrskih odkritij, ko bi trajanje atomskega spopada bilo omejeno na nekaj ur, na nekaj minut, medtem ko bi število mrtvih znašalo desetine in morda stotine milijonov.

S tem da povzemajo doktrino «prvega udarca», zgubljajo zahodni militaristični krogi vsak čut do stvarnosti. Sovjetska zveza ima namreč zadostne zaloge jedrskega orožja in najbolj spopolnjena sredstva, ki lahko dosežejo kateri koli objekt. Sleherni napad proti Sovjetski zvezi bi pomenil za morebitnega napadalca samomor. Tudi razumni ljudje v ZDA se popolnoma zavedajo te resnice.

Predsednik Kennedy je postal glasnik najbolj nebrzdanih elementov v Pentagonu. S tem prevzema pred ameriškim ljudstvom in pred svojimi evropskimi zavezniki, ki bi bili v takem spopadu uničeni, ter pred vsem človeštvom najstrahotnejšo odgovornost: povzročitev jedrske vojne. Ko so sovjetski znanstveniki in inženirji izdelali globalno raketo, ki je ne more raniti noben protiraketni sistem, in ki nosi jedrski naboj, močan več megaton, se je zrušil mit neranljivosti ZDA.

Če je bilo prej bolj ali manj mogoče določiti položaj oporišč za izstreljevanje sovjetskih raket, naslanjajoč se na najkrajšo pot izstrelka med Sovjetsko zvezo in ameriškim ozemljem, ti računi danes ne veljajo več. Izstrelišča za globalne rakete so lahko na kateri koli točki razsežnega sovjetskega ozemlja, in te rakete lahko dosežejo svoje objekte s katere koli smeri. Na ta način presega Sovjetska zveza ZDA v svoji možnosti, da zada velik jedrski udarec svojemu nasprotniku».

«Pravda» označuje Kennedyjevo izjavo za izzivalno in pravi, da ta izjava lahko koristi samo tistim, ki želijo ohraniti svetovno napetost in nezaupanje med narodi. Nato nadaljuje: «Ta izjava odkriva stališče ameriške diplomacije glede zatrjevanega nadzorstva nad oborožitvijo: ni se čuditi, da država, ki izreka pripravljenost sprožiti jedrsko vojno, skuša dobiti čim večje število informacij o kakovosti, količini in razmestitvi sovjetske jedrske oborožitve. Ni mogoče, da v Beli hiši ne bi razumeli, da ta izjava lahko pomeni samo nov poizkus sabotiranja ženevskih razgovorov».

—«»—

Fr. Sagan bo menjala slog

PARIZ, 31. — Francoska pisateljica Françoise Sagan, ki pričakuje otroka konec junija, je sporočila, da namerava zrevolucionirati svoj slog. Sporočila je, da pripravlja novo knjigo, ki bo mnogo drugačna od prejšnjih: «Mirna in vesela pripovedka», ki jo bo napisala šele po rojstvu otroka.

—«»—

Še vedno...

(Nadaljevanje s 1. strani)

in velike industrijce, za katere so bile fašistične škvadre le udarna pest proti delavskim in kmečkim množicam. In bistveni zaključek njegovega predavanja je bil, da so takrat nazadnjaške sile zmagale le zato, ker so bile napredne sile razcepljene, ter da je še vedno nujno in pereče, da ostanejo po vseh teh težkih izkušnjah vsi antifašisti enotni, za kar nam prihaja iz naše sosede — Francije še preveč nazoren nauk.

Priprave za referendum v Franciji Novi atentati fašistov v Alžiriji

Aretacije številnih pripadnikov OAS v Parizu

PARIZ, 31. — General de Gaulle je sprejel danes v Elizejski palači glavnega tajnika golistične stranke ter predsednika in tajnika stranke MRP. Domnevajo, da so te osebnosti sprožile zadevo predčasnih volitev, ki bodo po predvidevanjih, eventualno 13. in 20. maja. Toda de Gaulle ne bo pred 9. aprilom povedal svojega mnenja o tem. Odločil se bo šele potem, ko bo imel pred seboj rezultate referenduma o evianskem sporazumu, ki bo 8. aprila.

Predsednik vlade Debre je danes govoril v Lochesu in pozval Francoze, naj pritrdilno odgovorijo pri referendumu. Enotna socialistična stranka, ki se še ni dokončno izrekla glede referenduma, pa je sklicala za danes in jutri sejo glavnega sveta.

Za referendum je že vse pripravljeno. Državna tiskarna je končala tiskati in je razposlala 417 ton papirja, ki so ga uporabili za 72 milijonov glasovnic z napisom «Oui» in prav toliko glasovnic z napisom «Non»; dalje so razposlali 31 milijonov okrožnic z zadnjim de Gaullovim govorom, itd. Skupno so natiskali 19 vrst tiskovin.

Medtem se nadaljuje akcija proti OAS. V jugozahodni Franciji je policija aretirala 46 pripadnikov te organizacije. Med njimi je tudi neki častnik padalcev. Zaplenili so več dokumentov, orožja in streliva. Oosovci so danes izvršili atentat na stanovanje pariškega advokata Zavrlana, ki je večkrat branil pred sodišči člane alžirske osvobodilne fronte. Ni bilo žrtev, in tudi škoda ni velika.

V Parizu se govori, da bodo bivša generala Challa in Zellerja poslali na otok Air, kjer so bili svoj čas internirani Ben Bela in drugi štirje alžirski ministri.

V Alžiru pa se je danes prvikrat sestalo posebno vojaško sodišče ter obsodilo na tri leta zapora 19-letnega mladeniča, ki je skušal 25. marca umoriti nekega Alžirca. Državni pravdnik je bil zahteval 20 let zapora.

V Alžiru je bilo danes zjutraj življenje normalno. Vse trgovine in uradi so odprti. Uradniki so na svojih mestih razen Alžircev, ker so fašisti v zadnjem času povečali število atentatov nanje. Tudi večina eksplozij v pretekli noči je bila naperjena proti trgovinam Alžircev. Danes so fašisti izvršili več atentatov. Zjutraj so v Alžiru ubili enega Alžirca in enega Francoza. Razen tega so ranili pokrajinskega ravnatelja za informacije Hota.

Policija je sporočila, da bodo od ponedeljka dalje vojaške oblasti prevzele nadzorstvo nad odhodi letal na rednih progah med Alžirijo in Francijo. To pa zaradi tega, ker so uslužbenci letalske družbe «Air France» onemogočili odhod tistim potnikom, ki niso imeli posebnega vizuma OAS. Policija je odredila, da bodo potnike spremljali na krov letal francoski vojaki, prevoznino pa bodo plačali ob prihodu v Francijo.

Po 20. uri je nastalo v Alžiru drugih šest eksplozij. Na sedežu letalske družbe «Air France» v središču mesta pa je zaradi eksplozije bombe nastal požar. Razen tega so fašisti iz avtomobilov v dveh primerih streljali na Alžirce ter jih ubili devet, ranili pa štiri.

Danes ves dan so fašisti izvršili v Alžiriji 21 atentatov in pri tem ubili 20 ljudi, 11 pa ranili.

V Oranu je včeraj skupina oasovcev napadla sedež lahkega letalstva vojske. Pri spopadu je bil ubit en fašist, drugih šest pa so jih ujeli. Med vojaki je bil en lažje ranjen. Razen tega so fašisti ubili v Oranu pet Alžircev.

Sedem dni v svetu

(Nadaljevanje s 1. strani)

Guido, ki je bil dolgoletni Frondizijev prijatelj in član njegove stranke. Ko je prevzel predsedniško mesto, je sporočil, da je izstopil iz Frondizijeve stranke.

V sedanjem trenutku ni toliko važno, da bi ugibali, kako se bodo stvari razvijale, temveč je važno skušati doumeti vzroke sedanje krize. Sam predsednik Frondizi je po svoji deportaciji naslovil na argentinsko ljudstvo poslanico, v kateri pravi, da je že leta 1957 izjavil, da se, ne samo v Argentini, temveč v vsej Ameriki, bije bitka mobilizacije ljudstva proti zatiranju in privilegijem, ki zahteva svobodo, pravičnost in napredek.

Dalje pravi Frondizi, da je njegova odstavitev konec dolgega procesa nenehne borbe med zakonitostjo in despotizmom, med socialnim mirom in zmedo, med gospodarskim razvojem in kolonializmom. Dalje pravi Frondizi, da so se sektorji, ki so povezani s kolonializmom, ob njegovi zmagi leta 1958 mobilizirali, da branijo svoje interese in so se uprli izročitvi oblasti. Tedaj je moral sprejeti oblast v pogojni obliki, da prepreči diktaturo ali državljansko vojno ter v upanju, da bo položil temelje za prihodnjo blaginjo v zakonitosti. Svetoval je tudi ustanovitev široke ljudske fronte, da bi lahko uspešno kljuboval politiki reakcionarnih krogov. Toda temu se je uprla tudi njegova lastna stranka.

Dejstvo je, da vojaški udar ni posledica strahu pred obnovitvijo peronističnega režima, temveč gre predvsem za reakcijo konservativnih krogov in privilegiranih družbenih plasti velikega kapitala in veleposestnikov na povezovanje različnih političnih struj, ki delujejo v delavskem gibanju. Zahteve vojske so šle predvsem za tem, da se razpusti Splošna konfederacija dela, ker je ta sindikalna organizacija s svojimi nastopi večkrat preprečila razne ukrepe v škodo delovnega ljudstva in je postala močna organizirana družbena sila, ki se je lahko postavljala po robu politiki desničarskih strank. V Argentini ne gre sedaj za to, ali bodo «peronisti» prišli na oblast ali ne, temveč gre za nadaljnji družbeni razvoj v deželi. Pri tem moramo poudariti, da so sindikati pod vplivom peronistov in komunistov podprli Frondizija na predsedniških volitvah, ker so mislili, da bo izpolnil napovedani program gospodarskega razvoja dežele.

Že kampanja za zadnje volitve kaže, da ni šlo za to ali ono osebo, temveč za bistvo vladnega programa. Peronistični kandidati so ob podpori komunistov in levih socialistov postavljali v prvo vrsto zahtevo po reševanju tistih vprašanj, ki zlasti težijo delavski razred.

V zadnjih štirih letih je prišlo do naglega povečanja življenjskih stroškov, zaprtja številnih podjetij, odpuščanja delavcev (samo v industriji za predelavo mesa je bilo v zadnjih dveh letih odpuščenih 15.000 delavcev), izvedli so denacionalizacijo vrste podjetij, zlasti pa petrolejske industrije. Po pisanju urugvajskega lista «Marcha» se je indeks zaposlenih v industriji znižal v Argentini s 100 v letu 1952 na 92 v 1959 in na 84 v letu 1961. Industrijska proizvodnja se je od 1956 do 1958 povečala za 3 odst., vendar se je leta 1959 zmanjšala za 11 odst. Hkrati s tem je tuji kapital dobival nove koncesije in utrjeval svoj položaj v argentinskem gospodarstvu. Problem tujega kapitala v Argentini je sploh zelo pereč. Po podatkih ekonomske komisije Združenih narodov za Latinsko Ameriko je tuji kapital vložil v Argentino od leta 1900 pa do leta 1955 kot dolgoročne investicije 1,5 milijarde dolarjev. V istem obdobju pa je odteklo iz Argentine 3,6 milijarde dolarjev. V istem obdobju pa je odteklo iz Argentine 3,6 milijarde dolarjev, kar pomeni, da je za vsak vloženi dolar tuji kapital odnesel kot dividende, obresti in podobno 2,5 dolarja. Takšen položaj na gospodarskem področju je spremljala protistavkovna intervencija vladnih organov v sindikatih. Kljub nekaterim prizadevanjem Frondizijeve vlade, da najde v zunanjepolitični usmeritvi lastno pot v duhu potreb države, ni prestopila tradicionalnih okvirov tako glede političnih kakor tudi glede gospodarskih odnosov.

Vsi ti problemi, način in hitrost njihovega reševanja odsevajo sedanje razmerje sil v tej državi. Zato so mora sklepati, da stoje prav ti nerešeni problemi v ozadju današnjih političnih spopadov v Argentini.

Nov udar vojske v Siriji

V sredo je vojska v Siriji izvršila nov državni udar. Odstavila je vlado in predsednika republike, razpustila parlament in prevzela vso oblast. Udar je bil izvršen brez prelivanja krvi. Vojska je obrazložila svoj udar s tem, da začasna vlada ni izpolnila pričakovanj in da je napravila številne napake. Razglas vojske obtožuje imperializem in njegove agente, da so spletkarili in delali razdor ter spodbujali nekatere oportunistične elemente. Dalje pravi razglas, da so razni elementi sprejemali ukrepe, ki so v nasprotju z zakonom, ter delovali proti kmetom, «katerim je bil odvzet plod njihovega dela.»

Med maloštevilnimi komentarji vzbuja pozornost članek libanonskega poslanca Adnana Hakima, ki piše med drugim: «Spremembe v Damasku je bilo moč pričakovati iz več razlogov. Sirsko ljudstvo že dva meseca izraža nezadovoljstvo in ogorčenje zaradi vedenja ljudi, ki so bili na oblasti, zaradi ravnanja članov parlamenta in posestnikov, ki so kršili pravice delavcev in kmetov. Te pravice so bile zajamčene z dobro znano socialistično zakonodajo ZAR.»

Poslanec Hakim meni, da so dogodki v Damasku notranja zadeva, ki jo je treba ločiti od separatističnega gibanja v lanskem septembru. Po njegovem mnenju je gotovo, da bo nova politika Damaska težila k zbližanju z Združeno arabsko republiko.

Libanonski tisk meni, da je akcija sirske vojske usmerjena v zboljšanje odnosov do Kaira, ne pa tudi v vrnitev v zvezo. Zbližanje naj bi dosegli tako, da bi Sirija sicer obdržala svojo individualnost, vendar pa bi pozneje sodelovala z Egiptom in izvedla uveljavljanje reforme.

Razen tega opozarjajo v Libanonu na dvoje: bivši režim ni upošteval zahtev posameznih poslancev po obnovitvi dela političnih strank kot tudi ne predloga več kot 177 poslancev naj bi rehabilitirali bivše politike, ki so zdaj v tujini, ki pa so bili obsojeni pred leti. Razen tega je režim skušal nevtralizirati in tudi izločiti vojsko iz političnega življenja. Zato je bila vojska mnenja, da je režim prekoračil okvire, ki jih je bila ona zamislila.

Alžirija

Posamezne točke sporazuma v Evianu se začenjajo počasi izvajati. V petek je predsednik alžirske začasne izvr oblasti skupno z ostalimi ni prevzel svojo funkcij «Rocher Noir» blizu Al Kakor je znano, šteje ta vršni svet dvanajst članov, katerih so trije Francozi. Alžirci je pet pripadnikov žirske osvobodilne fronte, stali pa so simpatizerji neutralni. Vsekakor ni nega pripadnika izdaj MNA, kakor je prvotno jal de Gaulle. Na splošno de Gaulle pri pogajanjih del, da je alžirska osvob na fronta in alžirska edina oblast, ki je kvali rana za pogajanja, in je no pustil na cedilu pri MNA, ki so sodelovali z proti interesom alžirsk ljudstva.

Med tednom so oasovci redili v Oranu in v Al močne pouličn demonst je, pri čemer so z orožjem padali francosko vojsko in rožništvo. Prvi večji inci ti po tistih v Alžiru so bi nedeljo v Oranu. Mnogo ši pa so se ponovili v p deljek v Alžiru, kjer se francoska vojska končno čila in odločno nastopila ti fašističnim drhali. Med padi je zgubilo življenje petdeset ljudi, okoli 200 jih je bilo ranjenih. Pri tem pa niso vštete alžirske žrtve francoskih šistov, ki nadaljujejo zločinsko dejavnost proti mačemu prebivalstvu. je, da bodo odkriti OAS proti francoski pospešili likvidacijo te nizacije, do katere je zavzemala doslej toleta stališče, ali pa ji je celo magala pri napadih na ce. Tako se je zgodilo, pretekli teden aretirali glasnega bivšega gen Jouhauda, ki je skupno s lanom, Zellerjem in Chall sodeloval pri vojaškem v Alžiriji. Aretirali s oasovskega voditelja G ma. Oba so odpeljali v P kjer ju bodo postavili vojaško sodišče. Tudi v rizu samem so aretirali fašističnih voditeljev. Re da OAS napoveduje sedaj četek «gverilske vojne», medtem se bo ustanovila jevna vojska, ki bo še neje nastopila proti OAS bo pospešila dokončno dacijo teh zločincev. Pri tem je treba znova po riti vzorno disciplini alžirskega ljudstva, ki s stisnjenimi zobmi sleherne reakcije na izzi napade fašistov.

Italija

Politična kronika pretekl tedna je razmeroma stranke se pripravljajo dva važnejša dogodku cer na izvolitev predse republike, ki bo proti aprila, in na upravne v vseh tistih krajih, ki so komisarsko upravo. Med kraji so tudi nekatera mesta, kot na pr. presto Neapelj, Bari in Foggia volitev se bo udeležilo 3 milijone volivcev opozicijske stranke bi volitvami hotele doka italijanski volivci od novo politično usmerite temelji na sodelovanju cialistično stranko.

V zvezi s temi volitv je dejansko že začela p lilna kampanja. Politi nik KD Moro je imel izredno važen govor, rem ni le odločno zago novo politično usmerite katero se je demokrist stranka odločila na ko v Neaplju, ampak je udaril, da nazaj ni tem je Moro hotel po da se motijo vsi tisti, vedno upajo, da se bo vrnila k centrističnim nim koalicijam, hkrati nakazal perspektivo politike levega centra, po njegovem mnenju in do vedno širšega so nja med KD in socia stranko.

Tudi Fanfani je imel vrste predvolilno kon kateri je skušal pomiri sprotnike nove vlade, di njene pristaše, ko trjeval, da bo vlada la svoj program z sistematičnostjo», kom pa je zagotovil, va vlada ne namerava t. ničesar, kar bi bilo sprotju z ustavo, bratno, uveljaviti to, stava izrecno predpis

Poslanska zbornica sta nadaljevala razpra konskih osnutkih, ki predložila že prejšnja Nekatere od teh sta brila. Tako je poslansk nica odobrila vladni modernizaciji italijansk leznic, ki predvideva do v ta namen izdali ti v naslednjih dese 1500 milijard lir. zbornica je odobrila konski osnutek, ki predvsem trgovce na in druge obrtnike; gre za pravno zaščito poslovnih prostorov. lagi tega zakona je poslovnih prostorov plačati najemniku določeno odškodnino ru, da bi hotel odsto store neki drugi str bi bila pripravljena zanje višjo najemnino.

Naše kmete pa bo zakonski osnutek, ki ga nister za industrijo no Colombo predložil v senatu, in ki ga bo brili v prihodnjih zakonski osnutek neposredne proizvajalce skih pridelkov, da prodajati svoje pride drobno na stalnem svoji občini in tudi nih občinah. Namen krepa je, da bi kmetje vnovčiti svoje pridelke jih cenah (ker se bo izognili posrednikom čevalcem), hkrati pa ti, da bi mestno pre prišlo do povrtnine po nižjih cenah, ker kodnevno hrano dobi sredno od proizvajal ga.

JOŽE DULAR

Krogle iz revolverja so zazvenčale po dimniku...

(Odlomek)

Črto je odrinil tovariša in pogledal skozi razpoko ob žlebu na cesto. Kar je videl, res ni obetalo nič dobrega.

Vojaška tovorna avtomobila, ki sta se ustavila na ovinku, sta bila prazna. Pred njima sta stala šoferja s puškama v rokah. Od vojakov so štirje na ovinku zaprli cesto, medtem ko so bili drugi že razporejeni po pločniku. Malo za sosednjo hišo je bila vrsta sklenjena.

Črto je vedel: preiskava! Le to se mu je zdelo čudno, da je tokrat zajela tako ozek prostor.

«Nekoga iščejo,» je zašepetal vznemirjeno.

«Pa menda ne naju?»

«Nič ne vem. Beli so med njimi.»

«Če sva izdana?» je zaskrbelo Andreja. Napeto je prisluhnil korakom in tujim klicem spodaj na cesti.

«Vrag si ga vedi! Dol ne moreva.»

«Ko bi bila le pet minut prej končala tisk, pa bi bilo vse dobro.»

«Zdaj je, kar je,» je suho odvrnil Črto.

«Ko bi imela vsaj primerno skrivališče ali pa zvezo s sosednjim podstrešjem!» je rekel Andrej.

«Dosti nama ne bi bilo pomagano. Najbrž bodo tudi tam preiskovali.»

«Torej nama preostane le beg po strehi?»

«Ali pa dimnik.»

«Dimnik?»

«Po strehi bo bolje. Skozi okence tik ob žlebu, nato na sosednji previs...» je naglo razlagal Andrej.

«Če naju zapazijo, naju sestrele.»

«Bolje je, ko da se zadušiš v dimniku.»

Andrej ni odgovoril. Hitro je stopil v bunker in ugasil petrolejko. Nato si je oblekel suknjič in potipal revolver v žepu. Vse je bilo v redu.

«Jaz izginem po strehi, ti pa stori, kakor veš.»

«Še bunker morava zamaskirati,» je dejal Črto.

Naglo sta ga zadelala z zaboji, košarami in raztrganim posteljnim okvirom.

«Kakor sem rekel: jaz pobegnem po strehah,» je znova dejal Andrej: «Tu me prav gotovo ne bodo dobili.»

Molk. Oba sta prisluhnila. Nekje daleč je bilo čuti ropot tramvaja in hupo avtomobila. Da, nekje je teklo življenje, tu v ozkem, zastraženem prostoru pa je obstalo. Pred naperjenimi laškimi brzostrelkami je zahrbtno stopala smrt.

Skozi odprto okno v bližnji hiši so se utrgali tuji glasovi.

Potem je mednje planil dolg, zategel ženski jok. Trenutek nato so se na sosednjem podstrešju onkraj tanke stene zaslišali koraki. Potem je nekdo sunil med steklenice.

«Tu so!»

Andrej je skočil k podstrešnemu okencu. Zavihtel je na zaboj, da bi se skozi ozko lino potegnil na streho.

Komaj pa je pokazal glavo skozi okence, jo je že naglo potegnil nazaj. Na sosednjem mostovžu je stal preži laški vojak.

Zdaj jima je preostala samo še zadnja rešitev: dimnik.

«V dimnik!» je vzkliknil Črto. Odprl je železna vrata in Andrej se je naglo potegnil v kamin. Topel, zatohel dim mu je prvi hip zaprl sapo. Z rokami in hrbtom se je uprl ob ozke stene in se odrinil navzgor. Enkrat, dvakrat, trikrat... Za vrat so se mu usipale saje.

«Više se potegni!» je zašepetal Črto, ko se mu je Andrej za silo umaknil z glavo. Nato se je še naglo spravil v črni jašek in pripri vrata.

Bil je že zadnji čas, zakaj nekje prav blizu so se oglašali glasovi.

Vzpela sta se po kaminu z rokami, nogami, hrbtom...

«Hitro še malo navzgor. Potem obmiruj, da naju ne zasliši!» je pritajeno dejal Črto.

Andrej mu ni odgovoril. Čutil je, kako se mu šibe kolena in tresejo roke. Bo zdržal?

«Ne morem več,» je skoro zastokal.

«Z nogami se upri!»

Andrej se je ozrl kvišku in hlastnil za zrakom. Dim bi bil za silo znosnejši. Morda dva metra ali še manj nad njim je bil vrh dimnika. Sinjkasta svetloba je silila k njemu.

Z nogo je otipal debelo opeko in se trdneje uprl med stene. Če bi ga odkrili, da jih še ni na podstrešju, bi se poskušal še malo vzdigniti. Tako pa bi jih s šumom prav lahko opozoril nase.

Že se je hotel potegniti kvišku, ko so mu na uho udarili glasovi.

«Tu so!» je zašepetal Črto.

Obema je zastal dih. Zdaj ni šlo več za to, ali bosta vzdržala. Važno je bilo, ali bo tiskarna srečno ušla njihovim očem.

Napeto sta prisluhnila. Težke stopinje tam spodaj. Slovenski in laški glasovi. Koraki ob dimniku. Nekdo je odprl železna vrata, pa jih takoj spet zaloputnil.

V sencih jima je tolklo s podvojeno močjo. Vlekla sta glasove na ušesa. Potem ju je začelo dušiti.

Črta je posilil kašelj. Zagrizel se je v rokav. Z zadnjimi močmi se je premagal, da mu ni planilo iz grla. Na podstrešju so hodili vse križem. Premetavali so, prebadali, iskali. Oba sta spet napeto vlekla na ušesa. Glasovi so prihajali iz kota, kjer je bila tiskarna. In takoj nato ropotanje, prevračanje zabojev; potem je vse to presekal obupen, piskajoč hišnikov glas.

«Bog mi je priča, da nisem vedel!... Bog mi je priča!»

In takoj nato glas domačega plačanca:

«Svinja, še tajil boš, svinja umazana!...»

Kratek molk.

«Povej, kje se skriva!» je zahteval prejšnji zadirčni glas.

«Ne vem, res ne vem!»

Takoj nato spet tisti debeli, surovi glas:

«Te bomo že spomnili, da boš vedel, kje je. Daleč ni. Saj tu še vse smrdi po petrolejevem dimu.»

In spet udarci in spet tenki, piskajoči hišnikov glas. Vmes ropotanje, razbijanje, koraki....

Vse dotlej, dokler ni tisti, ki je tepel, trdo ukazal:

«Če ga ni pod škarnicami, poglejte v dimnik!»

Andreju in Črtu je zledenela kri po žilah. Nekdo pa je že stopil proti dimniku in naglo odprl vrata. Pogledal je navzdol, nato kvišku.

«Nič ne vidim. Mogoče...»

«Streljaj!» je ukazal nekdo.

Preden sta se Črto in Andrej zavedela, je počilo. Dvakrat, trikrat. Krogle iz revolverja so tenko zazvenčale po dimniku. Ko je oni spodaj sprožil četrtič in petič, je Črto rahlo kriknil. Iz prsi mu je udaril curek krvi. Roke in noge so mu popustile, vse telo se je krčevito zvilo. Nato je negiben zdrsnil nekam v globino.

Andrej je slišal, kako je morilec odskočil, ko se je ubiti popeljal mimo njega, kako so se koraki naglo oddaljili s podstrešja in kako je hišnih ves čas ponavljal: «Nisem vedel, da je bil v dimniku. Bog mi je priča, da nisem vedel!»

Šele ko so koraki čisto potihnili in se je Andrej hotel opreti na roke, je začutil, da ima levico prestreljeno. Skozi rokav mu je kapljala kri. Z največjo muko se je naglo spustil do vrat. Bil je skrajni čas. Spodaj je skozi dimnik že zaslišal glasove. Detektivi so bili pri svoji žrtvi. Morda se bodo vsak čas vrnili, da še natančneje pregledajo dimnik in bunker. Tu ga ne smejo dobiti. Naglo je segel po bližnji vreči in si zamotal krvavo roko. Ne sme ga izdati kri. Potem se je zavlekel prav na konec podstrešja in se zgrudil za tramom.

Trenutek nato je v njem vse popustilo: zgubil je zavest.

Dolenjska založba v Novem mestu je izdala knjigo «Andrej in Katja» dolenjskega pesnika in pisatelja Jožeta Dularja. Avtor spada med literarno generacijo, ki se je pričela uveljavljati pred drugo svetovno vojno. Poleg zbirk pesmi in novel je izdal tudi roman «Krka umira», za katerega je prejel Prešernovo nagrado. Delo «Andrej in Katja», iz katerega je ta odlomek, zajema zgodbo iz okupirane Ljubljane (avtor jo časovno točno omejuje: od 29. januarja do 13. septembra 1943); to je zgodba mladega ilegalca ter njegovega dekleta iz «višjih» krogov, med katerimi so nasprotniki OF in kolaboracionisti.

ANDREJ SAKSIDA, III.a DRŽ. ZNANST. ZAV. *PAR*
Linorez, ki je bil objavljen v zadnji številki «Literarnih vaj», izpričuje znatno sposobnost in zrelost mladega avtorja

IZ SODOBNE ITALIJANSKE KNJIŽEVNOSTI

Preprosta, a silno učinkovita oblika posredovanja umetniškega sveta

(Giuseppe Dessi, *Il disertore* - Feltrinelli Editore - Milano)

Da tudi roman, kot vse druge literarne zvrsti, išče nove oblike, je znano vsaj, odkar se je z hitrim tehničnim razvojem in z zaključkom prve svetovne vojne začutila potreba po novem, to je po nečem, kar naj bi na estetskem področju zamašilo vrzel, ki so jo pustila preživela romantična načela z vsemi svojimi dekadentnimi povratki ob koncu prejšnjega stoletja. Nekateri so celo mnenja, da je romanska zvrst tako povezana s subjektivnim razpoloženjem romantičnega svetovnega nazora, da je ni moč več obnoviti v dobi, ko si tehnika in znanost absurdno podajata roke v neizmernem ozračju obsedene iracionalnosti. Večina pisateljev in kritikov pa ni tako črnogleda. Enoglasno se strinjajo v tem, da je treba pripovedništvo na splošno prilagoditi značilnostim sodobne občutljivosti in da je zato minila doba dolgoveznih in nezanimivih liričnih izpovedi v lažni obliki nepristranske zgodbe. Mnenja pa se znatno razlikujejo, kadar gre za dejanske predloge. Vsakdo si domišlja, da ima edino veljavno formulo za moderni roman in v teh zadnjih tridesetih letih smo imeli priložnost videti najrazličnejše poizkuse: od psihološke atemporalne zgodbe v Joycejevem slogu mimo družbene obtožnice pa do dokumentarja. Vrh tega se je borba vnela tudi okrog dolžine in tako smo lahko brali romane, napisane na štiridesetih straneh in romane, ki so obsegali preko tisoč strani in bi se lahko še nadaljevali, če bi bili založniki manj vezani na trgovsko plat vprašanja. V tej veliki zmedi — v kateri so sicer nastali — in to je nujno treba poudariti — pravi biseri svetovne proze, se nam zdi Dessijev «Dezerter» izredno zanimiv, saj nam predlaga prav tako v vsebinskem kot oblikovnem pogledu neko novo in po našem vsekakor veljavno estetsko osnovo, ki se bo v bližnji bodočnosti nedvomno izkazala kot nepogrešljivo sredstvo za dokončno rešitev vprašanja o sodobnem romanu. Oglejmo so najprej oblikovno plat Dessijevega predloga.

Svojo zgodbo je sardinski pisatelj podal na 157 straneh in jo razdelil na 22 poglavij, izmed katerih nobeno ne presega šest celih strani. Očitno se je pri tej razdelitvi okoristil svoje uspele gledališke izkušnje. Vsako poglavje je namreč prizor zase in se veže s prejšnjim in z naslednjim po neki dramaturški logiki, ki nima nič sorodnega s klasičnim romanskim načelom, ki se pri porazdeljevanju na poglavja opira, kot je znano, predvsem na cenzurna pravila. Dessijeva poglavja so v bistvu zaključene dramske in pesniške enote in učinkujejo na našega duha kot siloviti udarci brez odmevov in se zato vtisnejo v naš spomin s krutostjo neposredne izkušnje. V preteklosti je držalo mnenje, da dober romanopisec ne more biti hkrati tudi dober dramatik in obratno. Toda Dessi je spremenil to razmerje in dokazal, da je tudi med dramatikom in romanopiscem neka zelo važna stična točka, ki jo je treba poglobiti in izkoristiti kot dragoceno jedro sodobnega pripovedništva. Zanimivo je ob tem, da se pisatelj ne poslužuje dialoga. Ena glavnih oseb njegove zgodbe, in sicer Mariangela, na primer sploh ne govori in zelo malo govorijo tudi drugi junaki. Dessi opazuje in opisuje svoje značaje tako rekoč od zunaj in nam razodeva njihovo duševnost samo preko značilnih kretenj ali posebne drže. Toda niti v tem se ne spušča v podrobnosti. Zadostuje mu nepomemben namig ali posredna povezava s kakim dogodkom iz preteklosti in že stoji pred našimi očmi in našim duhom celoten lik z vsemi svojimi skrivnostnimi duševnimi atributi.

Bralec ima zato občutek, da gleda na idealnem odru dramatično pantomimo, ki jo samo od časa do časa prekinjajo kleni stavki, izgovorjeni po dolgem premišljanju in v svesti vseh bližnjih in daljnih posledic, ki jih utegnejo imeti na sobesednika. In odmev teh stavkov je kot odmev težkih kamnov, ko se z roba doline grmeče zakotalijo proti mehkemu, mahastemu dnu in tam obležijo, še preden se zadnji, pridušeni odmev pomiri. V tem posebnem vzdušju izstopajo liki kot hieratični biblijski junaki, ki živijo svoje enkratno, neponovljivo in hkrati vsesplošno, vesoljno življenje izven vsakršne simbolike in izven vsakršnega patetičnega poudarka. Temu sorazmeren je seveda tudi jezik. Zaman bi v njem iskali kako popuščanje cenenemu efektu ali baročnemu iskanju slogovne preciozmosti. Tudi psihološki slovar je v njem omejen na najnujnejše in sicer na besede, ki so v vsakdanji rabi in jih za to vsi lahko razumejo. Recimo bi, da je glavna značilnost Dessijevega jezika prav v klasični enostavnosti in celo v ljudski naivnosti izraza in morda prav zaradi tega nas njegova kratka poglavja spominjajo na baladne kitice. Ni dvoma, da nam taka oblika romana ne samo olajša branje in razumevanje snovi, temveč nam odkriva nove, izredno učinkovite in sodobne možnosti pripovedne tehnike.

Nič manj zanimiv ni Dessijev roman v pogledu vsebine. Izbira romanske snovi je v našem stoletju dela preglavice skoraj vsem pisateljem. Dolgo se je na primer bila bitka med čisto psihološko in družbeno ali zgodovinsko snovjo. Na eni strani Freud s svojim epigonsko romantičnim iskanjem skrivnostnih zakonov duševne podzavesti, na drugi pa tehnični napredek s svojimi nerazumljivimi in nepričakovanimi negativnimi vplivi na duhovno srečo sodobnega človeka. Pisatelji so soglašali samo v tem, da je treba najti splošno veljavno formulo za človeka in to po zgledu stroge racionalnosti, po kateri se ravna tehnični napredek. Drugače povedano, so skušali, razen nekaj izjem, določiti simbol sodobnega človeka, ki naj bi veljal kot merilo za vse človeštvo. Dessi pa ne išče simbolov. Njegova zgodba izhaja iz neznatne podrobnosti in se šele potem nagiba k splošno veljavnemu, ne pa obratno. S tem hoče pisatelj poudariti, da v življenju ni tako značilnega lika, ki bi lahko služil kot merilo za vse človeštvo, da pa se v vsakem posamezniku ponavljajo vse poteze in vse značilnosti, ki jih lahko opažamo v človeštvu.

Pozorišče «Dezerterja»» je zakotno mestece Cuadu na Sardiniji ob koncu prve svetovne vojne. Spočetka se nam kraj, miselnost ljudi in značaji zdijo tuji in čudni, saj pripadajo — in avtor tega sploh ne prikriva — nekemu zgodovinskemu območju, ki nima nič skupnega, ali zelo malo, z evropskimi kulturnimi izkušnjami. Toda prav kmalu se tudi v tistem tujem svetu pojavijo znaki, ki se po marsikaki podrobnosti dajo istovetiti z nekaterimi značilnostmi nam znanih dogodkov. Slepa vojna usoda je izbrala svoje žrtve tudi v majhnem sardinskem mestecu Cuadu in tudi tam pustila jokajoče matere, v črno oblečene vdove in nesrečne sirote. Tudi tam se ljudje začno spraševati, čemu vse človeške izgube, in zahtevati od države čiste račune. Vojna je služila kot preizkusni kamen, ob katerem se vse osebne koristi pokažejo za to, kar so in zaman se nekateri trudijo, da bi jih zopet oblekli v retorična oblačila lažnega človekoljubja. Da se vse povrne v stare, predvojne čase je zdaj potrebna sila in prav sile se poslužijo tisti, ki si od novih časov imajo pričakovati le pogubo. V malem sardinskem mestecu se tako ponovi ves zgodovinski proces, ki je tedaj dovedel do pohoda na Rim in do dvajsetletnega zastoja v družbenem razvoju italijanskega naroda. Toda Cuadu ni simbol vsega procesa. Je samo eden njegovih aspektov in morda niti najznačilnejši, in vendar vsebuje vse duhovne, duševne in gospodarske prvine tistega zgodovinskega pojava in ima vrh tega neprecenljivo prednost, da je jasen, razumljiv in umetniško učinkovit.

Vzporedno s postopnim vključevanjem splošnega vzdušja zgodbe v italijansko, oziroma evropsko zgodovino, se tudi glavni liki polagoma osvobodijo svojih sardinskih otoških značilnosti in postanejo ljudje vseh časov in vseh kultur.

Na začetku zgodbe nas av-

JOSIP TAVČAR

(Nadaljevanje na 8. strani)

ZADNJI PREVOD HERBERTA GRUENA

SAUL BELLOW

Dogodivščine Augieja Marcha

(Založba Obzorja, Maribor)

Pred zelo obsežnimi knjigami imajo bralci navadno neko posebno spoštovanje in se jih nekako boje vzeti v roke. Zlasti v današnjem nemirnem času, ko žepne izdaje leposlovnih del vedno bolj prodirajo in ko po svetu izhajajo že velika dela svetovnega slovstva v izborih s kratkimi povzetki nekaterih izpuščenih poglavij. Zelo pogosto pa je tako, da je večina nadpovprečno obsežnih del tudi nadpovprečne vrednosti in da so zato bralci, ki so premagali prvi strah pred predebelo knjigo, potem še toliko bolj zadovoljni in poplačani za svoj trud. Tako bo tudi z romanom «Dogodivščine Augieja Marcha», ki ga je napisal ameriški pisatelj Saul Bellow in ga je v slovenskem prevodu zadnjem prevodu pok. Herberta Gruena izdala založba Obzorja v Mariboru. Ta roman obsega v slovenski izdaji 766 strani kar drobnega tiska in bo zaradi svojega obsega vzbujal tudi pri slovenskih bralcih spoštovanje. Toda nedvomno bodo z njim ti tudi zadovoljni, če bodo le premagali tistih prvih petdeset strani in se vživeli v pisateljevo pripovedovanje in v svet, katerega opisuje.

Roman «Dogodivščine Augieja Marcha» je gotovo najpomembnejše delo Saula Bellowa, danes enega vidnejših predstavnikov ameriškega sodobnega pripovedništva, sicer pa nedvomno tudi avtobiografski roman tega pisatelja. Roman pripoveduje o življenju Augieja Marcha, pisatelja samega, židovskega otroka iz Chicaga, ki je živel v proletarski družini brez očeta, ob vladi stare matere, skupaj z ambicioznim bratom, ki se razvije v bogatega trgovca, in drugim slaboumnim bratom.

Augie sam je mehak človek, orodje v rokah svoje okolice, pogosto tudi pod slabimi vplivi, ki pa zna vendar v zadnjem trenutku kljub vsej šibkosti svoje volje ubrati svojo pot in se srečno izmotati. In tako življenje kroji usodo malega dečka in mladeniča, ki sicer ne doseže kake posebne izobrazbe, ki pa se vendar uči, vzgaja in v življenju le najde pravo pot, čeprav pride večkrat na dno, pa potem spet splava na površje. Opravljajoč vse mogoče poklice, pride ta tipičen amerikanski otrok v stik z najrazličnejšimi ljudmi, bogataši, sleparji, pustolovci, pa tudi tremi svojevrstnimi ženskami, ki odločilno vplivajo na njegovo življenjsko pot. In tako se pred bralcem zvrsti življenjska pot povprečnega Američana in odvije kos ameriškega življenja zadnjih tridesetih, štiridesetih let, z vsemi posebnostmi in svojevrstnimi osebnostnimi najrazličnejših slojev in poklicev. Seveda pa pisatelj ni samo veren opisovalec življenja, ki se pred bralcem odvija stran za stranjo, ni samo prikazovalec posebnosti ameriške družbe. Pisatelju je vsekakor uspelo prikazati pravo vzdušje ameriškega življenja, zanimivo in spretno, znal pa je prikazati tudi psihološko poglobljene značaje, zlasti pa izredno bogato snov umetniško oblikovati. To pa je tisto, kar daje temu delu poleg zanimive pestrosti tudi pravo vrednost.

Seveda je pripoved morda malce dolgovezna, pisatelj pa vse preveč hladen pripovedovalec, ki vendar ne zna vdihniti svojemu delu tiste toplote in tistega navdušenja, kot bi ga tak širok prikaz življenja zahteval. Zato morda branje romana vendarle pusti bralca malo hladnega, čeprav mu veliko pove. Velika, široka in poglobljena slika ameriškega življenja, ki jo je pisatelj naslikal, torej vendarle ne ogreje ali pa vsaj ne pušča tiste ogretosti, ki jo da bralcu topla, prisrčna izpoved v umetniški besedi.

Sl. Ru.

PO OBISKU V ZAMEJSTVU

«Bil sem med vami»

(Pismo pisatelja Toneta Seliškarja)

Mi, tu doma v svoji lastni državi, ki živimo v izobilju vsega, kar prekipeva iz našega notranjega narodnostnega porekla, ko se v miru in z največjim poletom izživljamo v svoji narodni književnosti, glasbi, likovni umetnosti, gledališču, v svojem lastnem filmu, v šolah od najnižjih do najvišjih, v ljudski prosveti, se težko vživimo v narodnostno življenje naših zamejskih Slovencev. Teh besed, ki jih pišem goriškim in tržaškim Slovencem, mi ne narekuje nikakršen ozkosrčen nacionalizem, še manj šovinizem, kajti oboje mi je mrzko, ker mi je srce od rane mladosti gorelo za mir in bratstvo med narodi vsega sveta. Moja preprosta in narodnostno vsečloveška morala je izhajala vedno iz pranagonske zavednosti svojega porekla, ki bi se, enostavno glasila takole: ne sovražim in ne mrzim nobenega človeka le — tukaj pa tudi Italijana ne in ne Nemca, pa ne Angleža ne Francoza ali kakršnegakoli že — dokler mi ni storil krivice in me ni ponižal. Ko so Nemci, na primer, ukazali slovenskim otrokom na Gorenjskem in na Štajerskem zažgati vse slovenske knjige, so prilivali bencin, s katerim so polivali slovenske knjige, tudi v vsa naša srca, v katerih je zagorelo sovraštvo, ki je zaradi tega ostudnega, najbolj nekulturnega dejanja Nemcev zagorel po vsej Sloveniji. Palica, s katero so mahnili, je udarila nazaj. To se v zgodovini nenehno ponavlja, kajti nič ni bolj okrutnega kot poniževati šibkejšega, pa naj je to potem stvar posameznika ali naroda.

Slovenski narod je preživljal in deloma še preživlja ponekod težke, usodnostne preizkušnje. Vsa njegova zgodovina je trpka, saj se je mlel med velikimi narodi kot proseno zrno v stopah. Pa ga niso zmleli v prah! Grozljiva leta italijanskega fašizma in nemškega nacizma — mislim s tem na naše zamejske Slovence med prvo in drugo svetovno vojno v Beneški Sloveniji, na Tržaškem, na Goriškem in na Koroškem, ter na nas vse za časa fašistične okupacije — mi še vedno dvigajo lase na glavi, če pomislim, da so se takšna barbarstva godila v XX. kulturnem stoletju. In počemu? Kaj, denimo, more škoditi nekaj tisoč Slovencev italijanski državi ali italijanskemu narodu, ko bi vendarle lahko mirno in v največji slogi družno živeli, si med seboj pomagali in se spoštovali, ko so vendar dani vsi pogoji za to. Mene, denimo, prav nič ne razburjajo italijanski napisi v Kopru, nasprotno, vesel sem, da se italijanska manjšina pri nas tako dobro počuti in da se lahko nemoteno narodnostno razvija. Slovenstvo v Jugoslaviji ne bo zaradi tega prav nič oškodovano, nasprotno, s ponosom bo lahko izpričevalo svojo visoko kulturnost nasproti narodnostni manjšini, s katero želi živeti v prijateljskem sožitju.

Nekako s takšnimi mislimi sem se kot slovenski pisatelj podal med naše zamejske Slovence, da jim iz knjige z živim neposrednim jezikom pričaram vso narodnostno in občečloveško izraznost človeka, ki jo pisatelj z umetniško besedo oblikuje. Onkraj meje me je čakala zlasti zamejska slovenska mladina, ki obiskuje državne italijanske šole s slovenskim učnim jezikom. Moj obisk pa je bil namenjen tudi delavskemu in kmečkemu človeku v Gorici, v Trstu in v nekaterih slovenskih vaseh. Čeprav me je sprejela mrzla kraška burja, sem se takoj ogrel ob toplih in odkritih srcih naših ljudi v Gorici, bodisi na sedežu Slovenske prosvetne zveze, bodisi na ulici ali v kavarni. Čeprav je bilo vse okoli mene italijansko okolje, napisi, govorica, me je vendarle opomnilo, da tod prebiva slovensko ljudstvo, le-to, da sem videl v kavarni goste, ki so čitali «Primorski dnevnik»; še bolj pa me je prevzelo, ko mi je star slovenski profesor razlagal, kakšni znameniti slovenski ljudje so pred prvo svetovno vojno tod prebivali, učili in ustvarjali. Prav, sem si mislil, ne jočimo za časi, ki so minili, podajmo roke novim časom, v katerih zdaj živimo, sem premišljal, ko sem šel prek Travnika, nekdanjega zares slovenskega trga v Gorici in kar nehote sem oprezoval po ulicah, da bi zagledal Franceta Bevka iz časov njegove mladinske povesti «Tatič». Prisrčno pozdravljen od ljubeznivih goriških rojakov sem se takoj počutil kakor doma. Knjižničarka na Prosvetni zvezi mi je pripovedovala, kako gre slovenska knjiga iz roke v roko in med bralci teh knjig je žena, ki je prebrala že vse knjige, kar jih premore knjižnica, in komaj vedno čaka na nove knjige. Vse to drobno prosvetarsko delo se mi je zazdelo, kot da sem se premaknil v naše čitalniške čase. Kadar se beseda bori za svoj obstoj, je njena pot trnova. In prav te dni, ko tole pišem, berem v «Primorskem dnevniku» stvari, ki se mi zde danes tako strašne, da bi jih človek ne mogel verjeti, če ne bi bile izpričane, ne bi mogel verjeti, da je slovenska beseda tamkaj prestala toliko muk pod fašizmom že na ustih slovenskih otrok. Ko piše o pokojnem Ukmarju iz Križa, pravi dopisnik takole: «Njegova štiriletna hčerka je obiskovala otroški vrtec. Ker je kot otrok zavednih staršev vedno govorila v materinem jeziku, ji je takratna fašistična učiteljica, da ne bi slišala slovenske besede, zalepila usta z obližem in jo zaprla v klet....» A v isti številki «Primorskega dnevnika» berem tudi naslednje. Zdaj gre v Italiji za avtonomni deželi Furlanija-Julijska krajina. V svojem predavanju je v liceju «Dante» profesor Diego De Castro, ko je pobijal trditve nasprotnikov avtonomne dežele, češ da bi predstavljala nevarnost za italijanstvo, dejal: «*Ravno dežela mora biti most za zbližanje s socialističnim in slovanskim svetom!*» Še bolj pa je to vlogo razvil prof. Schiffrer s poudarjanjem, «*da bi morale pravice londonskega sporazuma veljati za vse področje v Italiji, na katerem živijo Slovenci, vključno za Benečijo ter da je Italija dolžna dati Slovencem vse demokratične pravice in podpirati njihov vsestranski razvoj*». To je dobro, to je prijateljska beseda in če bi se to dobesedno uresničilo s pomočjo naprednih ital. strank, tedaj bo našim zamejskim Slovencem bolje. «No, prav s tako mislijo sem tudi sam hodil med našimi rojaki.

Le ena bojazen me je mučila: da bodo literarni večeri slabo obiskani. Kajti literarni večer je resna zadeva, to ni tingel-tangel z raznimi «ljudskimi» vižami na harmoniko in na klarinet, literarni večer ni večer bučnih ali osladnih popevk s plehnatimi saksofoni. Na literarni večer bodo prišli le tisti, ki zares ljubijo slovensko knjigo — torej ljudje, ki radi berejo, ljudje ki jim je knjiga potrebna. Toda v dobi filma, radia in televizije, detektivk, stripov in kriminalk, kričečih jazzov in popevk — ali je sploh še kaj ljudi, ki se zanimajo za resno knjigo...? To bojazen so izrekli tudi organizatorji sami. Toda potolažil sem jih, češ da se tudi pri nas zgodi, da literarni večeri niso obiskani, da so ponekod dvorane polne — drugod pa prazne. «Pa če jih bo samo pet, bom bral!» sem jim dejal in sam nestrpno čakal ure, ko bom bral mladini v Gorici. Vidite, pa je bila dvorana polna! Pa tudi zvečer v Pevmi je bila dvorana polna. In prav prisrčno smo se razumeli z mladino in z odraslimi. Čutil sem, da so vsi, ki so me poslušali, s srcem pri mojem branju in da so vsi ti mladi, starejši in stari veliki ljubitelji slovenskih knjig. Prav začudil sem se, koliko mojih knjig posedujejo in nadvse sem bil ganjen, ko mi je starejša rojakinja v Pevmi prinesla v podpis prvo izdajo moje mladinske knjige «Rudi», ki je izšla pred 33 leti. Knjiga je šla pod fašizmom iz rok v roke. Tudi v pesnikovanju se poskuša mladina in kadar mlad človek «besede zlaga», je znamenje, da je tamkaj slovenska beseda še živa in močna in čudovito izrazna. Enako je bilo v Doberdobu, zavedni slovenski vasi (saj je župan «Ljubljančan» — njegovi starši so bili med prvo svetovno vojno kot begunci v Ljubljani, kjer se je rodil ta njihov sedanji župan) in povsod na Goriškem in na poslovilnem večeru v Gorici smo marsikatero razdrli, resno in šaljivo in dobro nam je bilo zaradi tega, ker smo bili vsi dobrih in spodbudnih misli za našo besedo med našim ljudstvom v zamejstvu.

Na sedežu Slovenske prosvetne zveze v Trstu so imeli že vse pripravljeno

TONE SELIŠKAR

(Nadaljevanje na 8. strani)

Nova gledališča po svetu

Pogled z odra v gledališču «Kameri» v Tel-Avivu

avtomobilizem

VAUXHALL VICTOR «V X 4-90»

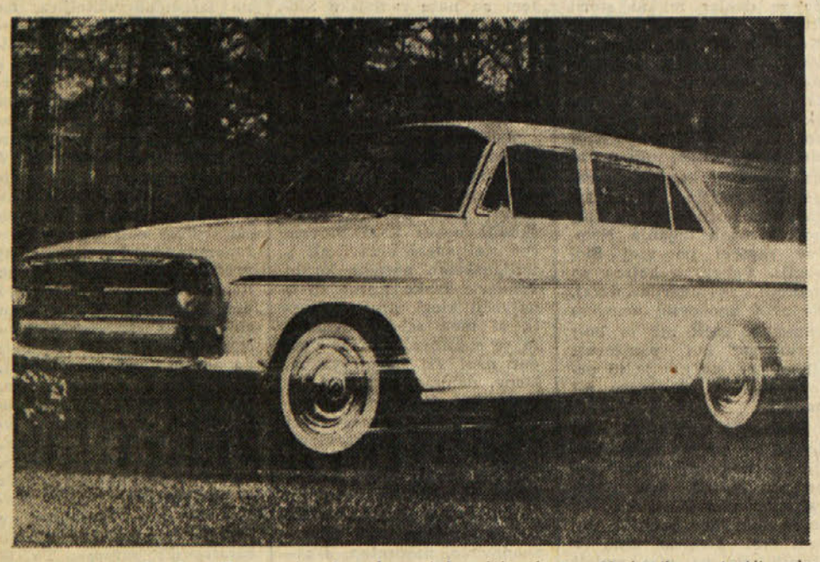

To vozilo je družba «Vauxhall Motor Ltd.» predstavila že na oktobrskem londonskem salonu in model, razstavljen v Ženevi, je v glavnem enak, le z neznatnimi detajlnimi spremembami.

To je športna izvedba modela Victor III. Razlike na karoseriji so občutne, vendar še večje so one pri motorju in zavorah.

Štirivaljni vrstni motor z izvrtino 79,38 mm in hodom bata 76,2 mm, s skupino delavno prostornino 1508 cc. Aluminijasta glava, dvoje vplinjačev, različna odmična gred, kompresijsko razmerje povišano do 9,3 poviša moč serijskega stroja za celih 44 odst.: Zmore torej 82 KM/SAE pri 5200 obr. min.

Prenos moči preko enoplošče suhe plošče, štiristopni polno sinhronizirani menjalnik. Prednji in zadnji kolotek 129 cm, celotna dolžina 440 cm, širina 163 cm.

Vozni del: Prednja kolesa vzpeta posamič s trikotniškimi ročicami, elikoidalne vzmeti in stranski stabilizator, zadaj poleliptične vzmeti, hidravlični teleskopski blažilci.

Zavore: spredaj diskaste zavore Lockheed z avtomatsko regulacijo in servozavoro, zadaj čeljustne zavore.

Hitrosti 145 km/h.

To so zgolj tehnični podatki. Za ljubitelje lahko dodamo, da je motor briljanten in poslušno odgovarja na vse voznikove zapovedi.

Prestave so dobro sinhronizirane in so smotrno razdeljena tudi njihova območja; v drugi hitrosti dosežemo 80 km/h, v tretji celo 120 km/h.

Komfort povsem zadovoljuje in štirisedežna kabina je zelo udobna.

Tudi poraba goriva, ako pomislimo na športne kakovosti vozila, je nizka — 10 litrov na vsakih 100 km.

GARAŽA - PEREČI PROBLEM

Dolge vrste avtomobilov stojijo na mestnih ulicah dan in noč. Razumljivo je, da so tam podnevi; njihova prisotnost tudi v nočnih urah pa dokazuje pomanjkanje garaž. To ni problem le našega mesta, ampak splošno, aktualno vprašanje v raznih deželah.

Mnogo ljudi se zanima, kako bi ta problem rešili, saj izvirna in uspešna ideja na tem polju bi se dala dobro vnovčiti.

Videli smo že raznovrstne rešitve, vendar nobena se ni še uveljavila, ker so vse le delno ustrezale zaželjenim pogojem. Na trgu dobimo raznovrstne prekonstruirane aluminijaste garaže, katere brez naknadnih stroškov in napora lahko sami montiramo na svojem vrtu. Iz Anglije nam je dospela slika zložljive garaže, ki jo lahko namestimo ob hišnem zidu. S povsem izvirno idejo sta prišla na dan dva ljubljanska inženirja Adam Jeras in Branko Kuštrin. Zamislila sta si garažo, ki naj bi jo sleherni šofer ali lastnik osebnega avtomobila imel kar v avtomobilu in jo po potrebi razprostrl nad vozilom.

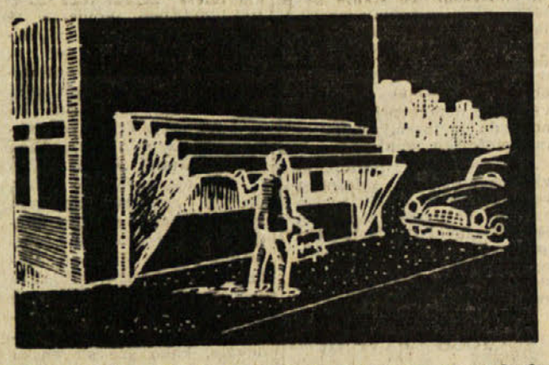

SRČNA KULTURA

Skoraj neverjetno se zdi, kako se človek spremeni, ko se usede za volan avtomobila. Lahko bi rekli, da se skoraj spremeni njegov značaj. Kdor je mirnega in skoraj sramežljivega značaja, postane za volanom večkrat drzen in sebičen, nervozen ter razburljiv. O tem vprašanju razpravljajo psihologi, ki so prišli do zanimivih ugotovitev. Neki ameriški psiholog je dejal, da izgine vzgoja ter razlika med sedanjim človekom in človekom iz prazgodovinske dobe, ker se pač avtomobilistu podzavestno zdi, da je nad drugimi, ker z majhnim pritiskom na plin lahko pospeši brzino vozila ter drvi kamor se mu zljubi. Prav ta brzina, oziroma sla po brzini, vzbuja v vozaču nespametno hrepenenje po prevladovanju in moči. Nič čudnega torej, če se na cestah dogaja to, kar se pač, žal, dogaja.

Do zanimivih zaključkov bi prišli, če bi le pičle pol ure opazovali ravnanje raznih šoferjev. Predvsem bi ugotovili, da so bolj drzni in manj vljudni tisti, ki imajo večja in hitrejša vozila. Mnogi, oziroma premnogi šoferji, se obnašajo tako, kakor če ne bi bili nikdar deležni dobre vzgoje. Izmed sto avtomobilistov se le eden ustavi pred belimi črtami, da dovoli prost prehod pešcem. Ko semafor pokaže zeleno luč in se šofer, ki je v prvi vrsti, takoj ne zgane, začnejo drugi za njim trobiti, kakor da bi bilo od sekunde odvisno življenje človeštva. Šofer, ki privozi z desne strani, se še preveč zaveda, da ima prednost pred drugimi, in nikakor ne mara odstopiti te prednosti, čeprav bi to večkrat koristilo njemu in drugim. Ko avto odhaja s parkiranega prostora in se drugi šofer, ki je prej čakal, pripravlja, da bi parkiral svoje vozilo, privozi tretji šofer in zasede mesto. Drugi parkirajo svoj avto na tak način, da ovirajo promet, ali pa potisnejo svoje vozilo tako blizu, da soseda ne more odpreti vrat svojega avtomobila.

Lahko bi naštevali celo vrsto takih primerov in navajali grobe in žaljive besede z ene in druge strani.

Skoraj neverjetno se nam zdi, ko zapazimo šoferja, ki ustavi svoje vozilo pred belimi črtami in vljudno prikima pešcem, ali pa šoferja, ki ne izsiljuje prednosti in se ne prepira s pešci ali drugimi šoferji.

Cestni promet sicer urejuje zakon, toda vsi predpisi cestnega zakona ne zadostujejo in ne bodo zadostovali, če vsi šoferji ne bodo imeli srčne kulture in se ne bodo na cesti obnašali, kakor se sicer obnašajo med prijatelji, v družinskem krogu, ali v prijetni družbi z nežnim spolom.

TRETJA PROGA

Veliko govora je bilo pred meseci o nevarnosti tretje proge na naših cestah. Po dolgi debati v časopisih po številnih konferencah in interpelacijah v samem parlamentu je tedanji minister za javna dela Zaccagnini izdal odlok, s katerim je določil ukinitev zloglasne «proge smrti».

Minili so meseci. Tu pa tam, nekje tudi v bližini našega mesta je tretja proga res izginila s cestišča, vendar, v primerjavi s celotnim državnim omrežjem, v prav neznatni meri.

A.N.A.S., ki bi morala ta dela voditi, je bila v zadnjih dnevih mnogo kritizirana in zato je izjavila, da ustrezna dela ni dokončala, ker nima potrebnih denarnih sredstev za nabavo bele barve za signalizacijo.

Vsak komentar je odveč.

HOROSKOP

Veljaven od 1. do 7. aprila 1962

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) V srčnih zadevah nekoliko napeto ozračje in nesporazumi, ki jih boste morali razčistiti, da bo spet zasijalo sonce. V poklicnem delu boste premagali malo oviro, toda poslušajte prijatelja, ki vam bo dobro svetoval. Srečna dneva torek in sobota. Pismo.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Neki prijatelj vam bo precej pomagal, da boste lahko utrdili in razvili ljubezenske vezi z osebo, ki ste jo pred kratkim spoznali, toda o tem ne smete govoriti z drugimi osebami. V poklicnem delu boste uresničili svoj načrt.

DVOJCKA (od 21. 5. do 22. 6.) Vaša intuicija vam bo pomagala, da boste spoznali, da neka oseba ni iskrena z vami, kar vas bo precej presenetilo. Zvedeli boste za važne stvari, ki bodo pripomogle, da bosta lahko uredili zasebne zadeve. Poklicno delo brez presenečenj.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Zanimivo srečanje, toda brez trajnih posledic. Nepričakovane vesti, zaradi katerih boste morali spremeniti svoj prvotni načrt. Zadoščenje in uspeh v poklicnem delu, čeprav boste morali premagati ovire, ki vam jih bodo delali nevoščljivi «prijatelji».

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Po dolgem času boste dobili novice od osebe, ki vam je bila nekoč zelo pri srcu. Draga oseba bo zaradi tega nekoliko ljubosumna. V poklicnem delu morate biti zelo previdni, preden se lotite tveganih podvigov. Srečni dan petek.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Z drago osebo bodite bolj uvidevni in pazite, da je ne bi z neprimerno besedo užalili. Zadoščenje v poklicnem delu in ponudbe za izboljšanje položaja. Nekoliko boste zaskrbljeni zaradi finančnih zadev. Obisk, ki vas bo razveselil. Srečni dan petek.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Radi bi dokazali svojo simpatijo do neke osebe, ki vam je všeč, pa vam bo zelo nerodno in ne boste znali zbrati primernih besed. V poklicnem delu boste deležni nesebične pomoči prijateljev in boste dosegli lep uspeh. Srečni dan četrtek.

SKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Vzbudili ste simpatijo v osebi, ki ste jo pred nedavnim spoznali. Nevoščljivi jeziki naj vas ne motijo. V poklicnem delu boste morali biti potrpežljivi. Uredili boste važno zasebno zadevo. Lepa priložnost za razvedrilo. Srečni dan nedelja.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Prijetna srečanja in razgovori, ki vas bodo zelo razveselili, čeprav bodo precej razgibani. V srečnih zadevah pozor pred tekmeci. Imeli boste polne roke dela. Ob koncu tedna si privoščite malo počitka in razvedrila. Srečni dan sobota.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Spremenljive razmere v srčnih zadevah. Precej upanja, a malo uspehov in nekoliko razočaranja, ker bodo šli po vodi vaši načrti. Ugodne razmere za poklicno delo, ki pa bo terjalo vse vaše sposobnosti. Srečni dan četrtek.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Če boste bili tako spretni, da si boste pridobili simpatijo osebe, ki vas zanima, se vam bodo odprle lepe perspektive. V poklicnem delu boste uresničili neki svoj načrt, če se boste resno lotili dela. Srečni dan sreda.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Nekoliko boste ljubosumni, a ne boste tega hoteli pokazati ter priznati. Naleteli boste v družinskem krogu na ovire, ki jih boste premagali, če boste potrpežljivi in vljudni. Lepa priložnost za prijeten izlet. Srečni dan petek.

Križanke in druge zanke

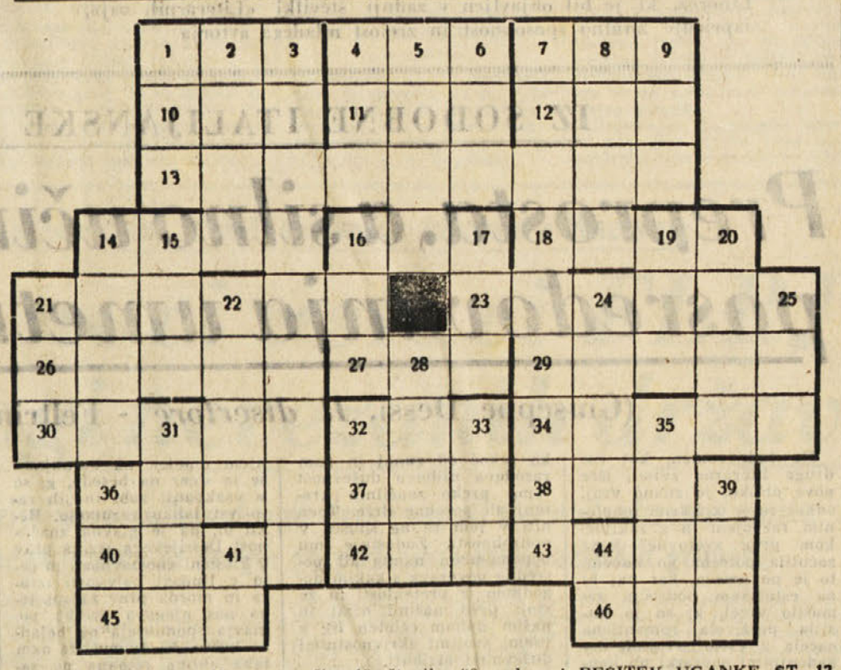

KRIZANKA štev. 13

VODORAVNO: 1 alkoholna pijača, 4. žuželka, 7. domača žival, 10. dan v rimskem koledarju, 11. čarobnost, 12. žensko ime, 13. znanstvenik, 14. južnoameriška država, 16. tla, 18. raj, 21. shramba za vozila, 23. planet, 26. tropična rastlina, 27. drevesni plod, 29. žensko ime, 30. moško ime, 32. kraj ob Tisi; 34. naskok, 36. četverokotnik, 37. del krožnice, 38. islamski bog, 40. število, 42. glas, 43. rušina, 45. kraj na Dolenjskem, 46. posoda.

NAVPICNO: 1. prestolnica evropske države, 2. udarec, 3. svetopisemska oseba, 4. sorodnik, 5. slovanski knez, 6. nadav, 7. živinozdravnik, 8. rimski pesnik, 9. lošč; 14. madež, 15. žensko ime, 16. mlad plemič, 17. tonovski način, 19. število, 20. redovnica, 21. povodna žival, 22. trščica, 24. menično jamstvo, 25. plod, 28. malik, 31. pleme, 32. kraj ob Adiži, 33. dejanje, 35. turški dostojanstvenik, 36. ptica, 39. grško podzemlje, 41. pesnitev, 44. nauk.

STEVILCNICA

1 2 osebni zaimek,
3 2 1 sukanec,
3 2 4 reka v Afriki,
2 4 5 glina,
6 2 4 5 umivalna potrebščina,
6 2 4 1 5 3 angleški pesnik,
1 5 4 6 2 3 kraj na Goriškem.

RESITEV UGANKE ST. 12

VODORAVNO:

1. brat, 5. kvar, 9. lirik, 11. Drina, 12. ob, 13. roman, 15. as, 16. kit, 18. lan, 19. alt, 20. čaj, 22. tri, Bogatin, 24. sod, 25. piš, 27. bor, 28. Kum, 30. čir, 32. uk, 33. Miren, 35. pa, 36. Boris, 38. Tilen, 40. Aleš, 41. Lika.

NAVPICNO:

1. Blok, 2. ribič, 3. ar, 4. tir, 5. Krn, 6. vi, 7. anali, 8. rast, 10. kol, 11. dan, 14. Matajur, 17. tabor, 19. Arnić, 21. jed, 22. tip, 24. sokol, 26. šipek, 27. buba, 28. kis, 29. met, 31. rana, 33. miš, 34. Nil, 37. re, 39. li.

Za dobro voljo

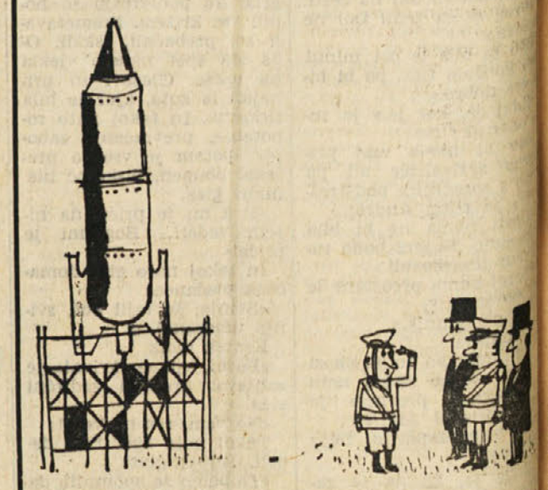

— Raketa je pripravljena, astronavta pa še ni, ker ni mogel dobiti taksija, da bi se pripeljal

— Ker si že pri oknu, kar skoči

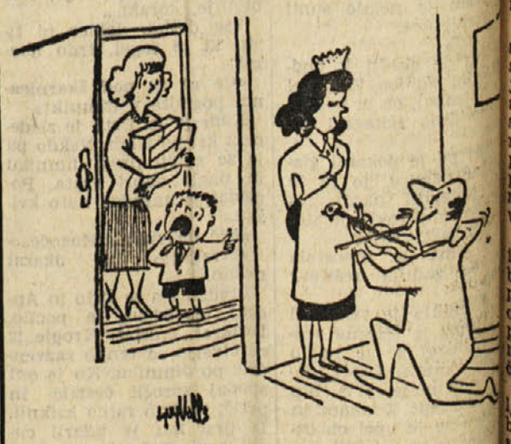

— Mamica, očka mi je spet vzel violino

— Izkoriščevalec

Maksove prijetne in neprijetne dogodivščine

FILATELIJA

ITALIJA

100-letnica zobčanja.

Med državnimi akti niso nikoli zasledili nobenega dokumenta, ki bi se nanašal na odlok, da se znamke, ki se dajo v promet, morajo zobčati. Zato je bilo o tem mnogo ugibanj med filatelisti, ki so hoteli dognati, kdaj so bile te znamke dane v promet. Na podlagi odkritja starih pisemskih pošiljk so ugotovili, da so bile znamke zobčane v januarju in februarju leta 1862. Najstarejša pisma s takimi znamkami nosijo sledeče datume: 10 in 20 cent. —3. marca, 40 cent. —10. aprila in 80 cent. — 3. oktobra 1862. Vse znamke so zobčane z 11 1/2X12, izhajale pa so iz klišejev Sardinske graljevine. Obstajajo iste znamke z zobčanjem 7, a so iz poskusnega zobčanja. Veljavnost znamk je zapadla 31.12., toda za vrednoto 20 cent. že 28.2.1863. Mnogi srečneži so dobili tudi takšna pisma, ki so bila frankirana z mešanimi znamkami, ker so bile v veljavi poleg imenovanih tudi še nezobčane znamke začasne vlade Toskane in Napolitanskih provinc. Dobijo se pisma, ki imajo v tistem času tudi rezane znamke, to pa zato, ker je bilo zobčanih v prometu malo in se je, tako domnevajo, stroj za zobčanje pokvaril.

LIBANON

Novi predsednik Libanona Emir Fouad Chehab, je baje izjavil, da bo preprečil vsako špekulacijo pri emisiji znamk. Želimo si, da bi bilo res in da bi mu v tem pogledu tudi drugi sledili.

SVICA

Program Svice za leto 1962 se ne razlikuje mnogo od prejšnjih let: Propagandna, Pro Patria, Evropa CEPT in Pro Juventute. Kakšni bodo priložnostni žigi, se še ne ve z izjemo enega, ki je najavljen s sledečim besedilom: In Ti, kaj narediš za Svobodo?

CHICAGO

V tem mestu so filatelisti slavili 75-letnico kluba in potrdili ponovno konservativni sklep, da nočejo v svoj klub članov ženskega spola.

EVROPA 1962

V sklopu članic CEPT (Evropska skupnost) na konferenci uprav PTT, 16.3. t. l. v Bonnu je komisija izbrala osnutek Luksemburžana za letošnjo emisijo, ki bo izšla, kakor običajno 17. septembra. Osnutek prikazuje, poleg ustreznih napisov, drevesce z 19 listi, ki predstavljajo 19 članic CEPT.

JUGOSLAVIJA

V soboto, 7. in v torek, 10. t. m. bodo izšle štiri znamke z emblemom ZN, a različnih organizacij. Za ohranitev spomenikov v Nubiji, katere bo poplavilo Asuansko jezero, 25 in 50 din (UNESCO). Za otroški sklad (UNICEF) 50-dinarska, ki bo prikazovala kip «Materina igra». Cetrta znamka (WHO), 50-dinarska je, kakor samo že najavili, posvečena «boju proti malariji».

«DR.» ZNAMKE?

Ne! Samo doktor ekonomskih in trgovskih ved je postal g. Mirri ki se je javil h končnemu izpitu pred profesorski zbor univerze v Bologni s tezo: znamka v luči ekonomskih teorij pri državnih dohodkih. Vsekakor je moral biti dobro podkovan tudi v filateliji, da je uspešno opravil tezo.

M — k

TEDEN

Gospodarska in gospodarsko-politična vprašanja so tudi v minulem tednu bila v ospredju dogajanj na našem področju. In če začnemo kar od začetka, potem moramo najprej omeniti vrsto predlogov, ki jih je dalo Slovensko gospodarsko združenje za poživitev turizma na našem področju in povečanje turističnih stikov s sosednimi jugoslovanskimi področji. Na sedežu tržaške trgovinske zbornice so bila posvetovanja stalnega odbora tržaških in avstrijskih gospodarskih predstavnikov, ki so si izmenjali mnenja in ugotovili enotnost stališč glede cestne povezave Trsta preko Avstrije z Zahodno Nemčijo, glede naftovoda Trst-Dunaj-Linz in glede vključitve Avstrije v SET. Na isti zbornici so razpravljali tudi o gospodarskih stikih z novimi afriškimi državami ter o pripravah za tržaško udeležbo na velesejmu Alpe-Adria, na posebnem sestanku med tržaškimi in avstrijskimi predstavniki pa so končno razpravljali še o udeležbi Trsta na celovškem velesejmu ter o udeležbi Koroške na tržaškem velesejmu.

Na sindikalnem področju je še vedno v stavkovnem gibanju delavstvo tržaških ladjedelnic. V začetku so delavci oz. sindikat FIOM-CGIL stavkali 24 ur in na ločenih skupščinah v Trstu in Miljah razpravljali o razvoju spora. Po skupščinah so šli v povorki skozi mesto. Delna stavka je bila v sredo v ladjedelnici Felszegy v Miljah v zvezi z zahtevo za izboljšanje nagrad, v petek so predčasno zapustili delo v podjetju TAURUS, medtem ko so v tovarni Atti najavili odpust 20 delavk.

Posebno občuteno je bilo v tem tednu protestno gibanje prodajalcev bencina, ki so kar dvakrat v enem tednu za 24 ur zaprli svoje črpalke zaradi spora z ACI, ki je hotel odpreti še eno svojo črpalko za prodajanje bencina za člane po znižanih cenah. Po posredovanju komisarja dr. Mazze je ACI končno popustil in tako se je ta nevšečni spor, med katerim so padale tudi debele obtožbe, zaključil.

Vsa tržaška javnost je tudi z zadovoljstvom sprejela vest, da so bili prijavljeni sodišču mesarji, ki so «pomlajevali» meso z natrijevenim sulfitom. Gre za štiri mesarje, lastnike petih mesnic v središču mesta, ki se bodo morali že v prihodnjih dneh zagovarjati pred sodiščem.

Redne seje so v tem tednu imeli pokrajinski, tržaški občinski in devinsko - nabrežinski občinski svet. Pokrajinski svet je zaključil proračunsko debato, v kateri se je oglasil tudi predstavnik NSZ inž. Pečenko, ki je ostro in konkretno grajal pokrajinsko upravo, da je popolnoma brezbrižna do problemov, zahtev in prav vic slovenskega prebivalstva pokrajine in da ni niti cesar storila za izvajanje ustave in londonskega memoranduma.

Na občinskem svetu so sprejeli vrsto upravnih sklepov. svetovalec KPI pa je predlozil resolucijo za avtonomijo krajevnih ustanov. Na seji devinsko-nabrežinskega sveta so razpravljali prvenstveno o proračunu ter o delu komisije, ki dodeljuje stanovanja IACP.

V okviru ciklusa «30 let italijanske zgodovine» sta bili v tem tednu še dve predavanji. Prof. Bobbia o «Ideologiji fašizma» ter prof. Jemola o «Odnosih med državo in cerkvijo za časa fašizma».

Kulturno-prosvetno življenje je bilo dokaj razgibano. Že prejšnjo nedeljo so imeli šolski otroci iz petih vasi lepo prireditev v Bazovici. Zelo lepa in dobro obiskana je bila prireditev šentljakobskih žena, ki jo je v glavnem izpolnil kulturni program. V Baru-galeriji Tivoli sta odprla svojo razstavo slovenski slikar Horvat-Jaki in kipar Pohlen, sinoči pa je bil v Avditoriju prekrasen koncert operne glasbe orkestra, zbora in solistov ljubljanske Opere.

Z vladno napovedjo, da bo v kratkem ustanovljena avtonomna dežela s posebnim statutom Furlanija — Julijska krajina, je postalo to vprašanje najvažnejša tema, okoli katere razpravljajo politične stranke in organizacije tudi na Goriškem. O tem vprašanju so se politični ljudje razdelili na dva tabora, desničarji so proti njej, demokratični ljudje pa zanjo. Čeprav so desničarji v manjšini, je njihov glas v obravnavi tega vprašanja izredno močan. Ne izgubljajo nobene prilike, da ne bi na tak ali drugačen način prikazovali «negativne» posledice, ki naj bi jih prinesla našim krajem decentralizirana razdelitev. Po fašistu Vitturiju je prišel v Gorico liberalec Premoli, ki je zagovarjal «zdrav centralistični aparat» in s tem tudi interese kapitalističnih monopolistov.

Zdravniki, včlanjeni v svoji stanovski organizaciji, so po vzgledu odvetnikov sprejeli resolucijo o deželi. Za razliko od odvetnikov, kjer je prevladal fašistični duh, so zdravniki podprli ustanovitev dežele, vendar s pridržkom, naj Gorica postane njeno središče.

Občinska uprava v Gorici je odgovorila levičarskim svetovalcem, ki so v interpelaciji zahtevali okrepitev stikov med oblastmi v Gorici in Novi Gorici, da bi se rešila številna skupna vprašanja. V svojem odgovoru sicer župan navaja, da vprašanja v interpelaciji ne spadajo v pristojnost reševanja občinske oblasti, da pa si bo občina vseeno prizadevala na različne načine ustvariti dobre odnose z oblastmi onkraj meje, ki bodo omogočili reševanje skupnih vprašanj.

Kakor vidimo je občinska uprava veliko bolj stvarna in ima veliko bolj pred očmi koristi tukajšnjega prebivalstva kakor pa zakrknjeni nasprotniki deželne avtonomije.

iz naših krajev

NUJNA DELA OB ZAPOZNELI POMLADI

Za one, ki imajo le košček zemlje

Tudi vrtnarja zbujajoča se pomlad opozarja. Potem ko je očistil vrt smeti, trnja in listja, ko je tudi očistil lehe, je dobro, da napelje gnoj in prične kopati lehe svojega vrta ter razmisli, kako bo letos posejal vso potrebno povrtnino. Da ne pozabiš na pritlikavo sadno drevje, da ga porežeš in izoblikuješ lepe oblike drevja in grmov. Ravno tako stori tudi z vrtnicami in postavi ovijalke na močne kole.

Če hočemo vrtno zemljo pravilno izkoristiti, ne da bi jo hoteli izčrpati, moramo vrstni red vrtnin menjati. Ta menjava se ravna po hranilnih potrebah. Tako ločimo rastline v tri skupine:

V prvo spada povrtnina, ki zahteva močno gnojenje s hlevskim gnojem in dušičnimi gnojili. To so vse kapusnice, kumare, buče, paradižniki, zelena in por.

V drugo skupino prištevamo vrtnino, ki ljubi gnojeno zemljo preteklo leto s hlevskim gnojem in ki se zadovoli z gnojenjem z umetnimi gnojili ali s kompostom, in to rdeča pesa, črni koren, redkev, čebula, šalotka, paprika, radič in melancana.

V tretjo skupino uvrščamo stročnice, ki potrebujejo le v začetku več dušičnatih hranilnih snovi. Fižol potrebuje manjše količine hlevskega gnoja, zato pa več fosfatnega gnojila.

Na izločino vrta pa sadimo trajne rastline, kakor beluš, rabarbaro in artičok. Da bolje izkoristimo vrtno površino, zasadimo na vrtu tudi prostore med glavnimi nasadi z raznimi solatami in zgodnjo kolerabo, sem spada še zgodnja špinača in motovilec. Toda ti posevki ne smejo ovirati razvoja glavnih zasajenih povrtnin, ker se zna zgoditi, da ne eden ne drugi pridelek ni kaj prida.

Še nekaj besed o plevelu, ki ga imamo na pretek na vrtu. Škoda, ki jo povzroča plevel, je velika. Plevel znižuje letino in kvari kakovost pridelka. Sejanim rastlinam krade svetlobo in hrano iz zemlje, kvari genetske lastnosti in končno, prenaša različne bolezni in redi razne škodljivce.

Kaj pa je plevel? Plevel so vse rastline, ki rastejo na vrtu proti volji vrtičkarja. V navadnem govoru pa razumemo pod plevelom vse rastline, ki rastejo v posevkih povrtnine, kjer jim jemljejo hrano, ki pa ne dajejo nobene koristi. Ves plevel ločimo v dve skupini: semenski plevel in korenski plevel. Od kod pride plevel? Plevel izhaja iz same njive, nadalje pride na vrt s semenom, vetrom in z živalmi. To so viri semenskega plevela. S čistočo semena, s čiščenjem gredic in pobiranjem kalečega plevela najbolj očistimo gredice in se iznebimo neljubega gosta. Koreninskemu plevelu pa moramo izkopati korenike, ki so se razrastle pod zemljo.

M. P.

V Ricmanjih so pred časom začeli z regulacijo kanalizacije. Ljudje so delo pozdravili. Toda pred kratkim so pri teh delih odprli sredi vasi, med hišami, luknjo v stari pokriti potok, nekaj dni tu delali, nato pa delo opustili in potok pustili odprt. Baje zaradi tega, ker da nimajo dovoljenja, v tem ko se v nižji legi nadaljujejo. Ne bomo se spuščali v tehnično plat del, pač pa bi hoteli opozoriti, da je to nedokončano delo sredi vasi prebivalcem okoliških hiš zelo na poti, kajti ne le, da ob nalivih voda vdira v neka stanovanja, pač pa iz te odprtine zelo smrdi in zavdarja, kajti v njej je vsakovrstna nesnaga kot v vsaki kanalizaciji. Kaj pa bo, ko bo bolj toplo? Ljudje se sprašujejo, do kdaj bo med njihovimi domovi tako potrebno delo nedokončano

ŽIVINOZDRAVNIK SVETUJE IN POJASNJUJE

Kdaj so domače živali godne za kastriranje

Junice ne smemo prezgodaj pripustiti

Od domače živine bomo imeli korist le, če bomo znali z njo pravilno ravnati v času, ko bo doraščala. Poleg prehrane ima pri tem veliko važnost čas rezanja junčkov in pa čas obrejitve junic.

Z rezanjem ali kastracijo onemogočimo mladim bikcem ter drugim živalim, da bi plodile. Kastriramo iz zdravstvenega in iz gospodarskega razloga naslednje domače živali: konje, govedo, koštrune, kozle, prašiče, pse, mačke in peteline. Iz zdravstvenih razlogov kastriramo tiste domače živali, ki bi bile bolne na modih ali pa, ki bi imele kilo v dimljah. Kastracijo iz gospodarskih razlogov pa izvršimo z namenom, da bi na njih povzročili določene spremembe, ki naj dvignejo vrednost kastrirane živali.

Nekastrirani samci vseh živali imajo zelo razvit sprednji del telesa, zlasti oplečje. Pri govedu imajo biki kratke roge in močno glavo, nasprotno voli pa bolj drobno glavo in dolge roge. Kastriranim koštrunom ne rastejo več rogovi. Če mlademu jelenu odrežemo samo eno modo, mu ne bo zrastel rog na tisti strani glave, kjer mu je bil mod odstranjen. Po kastraciji postanejo živali bolj mirne in jih lahko uporabljamo drugače, kot bi jih uporabljali nekastrirane. Na primer bika ne bi mogli uporabljati za vprego, dočim nam vol odlično služi za vožnjo.

Meso nekastriranih samcev ima poseben duh, zaradi katerega je manj vredno, meso kastrirancev, zlasti volov, pa nima tistega neprijetnega duha in je zato cenjeno. Modi izločajo posebne hormone, ki vplivajo na rast in razvoj. Kastrirani samci pa ne izločajo več teh hormonov; zato postanejo bolj krotki in zaobljenih oblik. Zaužito hrano namreč izkoristijo mnogo bolj kakor cele živali. Njihov zadnji del se razvije tako, kot pri samicah. Zato je meso v zadnjem delu posebno cenjeno. Kosti kastrirancev zrastejo mnogo bolj kot kosti nekastrirancev. Zaradi tega postanejo skopljeni samci dosti večji kot celi. To pa zato, ker niso več pod vplivom hormonov, ki jih izločata moda. Prav zaradi tega ni vseeno, kdaj kastriramo. Če bomo skopljali pozno, bomo imeli čokatega vola, če bolj zgodaj, pa večjega in drobnega vola. Da bo vse prav, se bomo posvetovali z živinozdravnikom, ki nam bo svetoval, kdaj je žival za kastracijo primerna.

Vsekakor bomo konje kastrirali med 15 in 30 mesecem starosti. V primeru potrebe bomo seveda kastrirali tudi stare izrabljene konje. Če bi konje kastrirali poprej, bi jim močno zrastli prednji in zadnji udje, kar bi jih napravilo za delo zelo nerodne. Če bi pa kastrirali mlade konje bolj pozno, bi dosegli, da bi se bolj razvil prednji del telesa; zaradi tega bi postal konj zelo neroden za jahanje.

Pri govedu je doba kastracije odvisna pač od namena, zaradi katerega jih kastriramo. Telička, katere smo določili za zakol, bomo kastrirali, ko bodo stari 6 do 8 mesecev. Če pa želimo imeti nizko nasajene in čokate vole, bomo kastrirali mnogo pozneje, in sicer, ko bodo stari od 15 do 18 mesecev.

Jančkov in kozličev sploh ne bomo kastrirali, ker jih običajno prodamo mesarjem zelo mlade. Če pa želimo prodati mesarju večje, jih kastrirajmo, ko bodo stari 30 do 50 dni.

Prašiče, katere bomo redili zaradi mesa in masti, pa kastrirajmo, ko bodo stari 2 meseca. Stare plemenske samce pa kastrirajmo nekaj časa pred zakolom ,da ne bo imelo meso neprijetnega duha.

Pse in mačke lahko kastriramo kadarkoli. V zvezi s tem pa moramo pripomniti, da kastrirani lovski psi nimajo več tako razvitega voha kakor celi, pa tudi divjačine ne bodo več tako navdušeno lovili kakor drugi. Skopljeni psi čuvaji pa postanejo leni in nič kaj preveč uporabni za delo, ki so ga doslej vršili, vendar inteligenca pri kastriranih psih ostane nespremenjena.

Peteline bomo kopunili, ko bodo stari okrog 3 mesece. Takrat so njihovi modi že dovolj razviti, da se z lahkoto odstranijo. Odsvetujemo kopunjenje starih petelinov, ker bi lahko poginili zaradi notranje krvavitve. Če pa mislimo kopuniti stare peteline, izvršimo to delo proti koncu poletja ali pa na jesen. Tedaj so seksualno bolj umirjeni in bo zaradi tega možnost notranjih krvavitev manjša.

Skopljanje je poseben kirurški posег, ki ga sme opraviti le živinozdravnik. Zavedati se moramo, da slabo opravljena operacija lahko pusti na bikcu neprijetne posledice, zaradi katerih ga ne bomo mogli vzrediti v voliča, temveč ga bomo morali prodati za zakol. Posledice slabe skopitve so «funicolitis micotica», prevršeno črevo pri volu, «vaginalitis septica», «peritonitis» in splošno zastrupljenje.

Pred skopitvijo pustimo bikca vsaj dvanajst ur brez hrane in mu istočasno dajmo nekoliko grenke soli, da se žival očisti. To je potrebno zlasti še pri odrasli živali. Prostor pod bikcem pred skopitvijo dobro očedimo in razkužimo z raztopino kreolina. Živinozdravnika pa pokličimo zjutraj, da bomo imeli žival lahko pod nadzorstvom za primer komplikacij. To v primeru pravega rezanja, ko obstaja možnost krvavitve. Če pa bo živinozdravnik skopljal samc s pritiskanjem s kleščami, tako pozornost ni več potrebna in je vseeno, če žival skopimo proti večeru.

Zadnje čase se je precej udomačilo skopljanje s pretiskanjem žil, ki povezujejo moda s telesom živali. S pretiskanjem ostaneta moda na mestu, vendar v doglednem času degenerirata in žival ni več plodna od trenutka, ko so ji bile žile pretisnjene. S pretiskanjem se izognemo vsem možnim komplikacijam rezanja.

Za naše živinorejce je pa še bolj važno, da vedo ne samo, kdaj bodo dali bikce skopiti, pač pa tudi, kdaj bodo junčke pripustili k biku. To pa zato, da se bodo junčke razvile v primerno raščene in dobre krave, ki bodo ustrezale namenu, zaradi katerega jih gojimo.

Od naše živine moramo imeti večjo korist. Te pa ne bomo imeli, če bomo junčke prepuščali prezgodaj k biku. Nekateri živinorejci imajo grdo navado, da prepustijo junčko k biku, krž ko spolno dozori. To je zelo grda navada, ki prinaša lastnikom živali, namesto koristi, le zgubo. Prezgodaj breje junčke ne bodo utegnile v času prejosti dorasti in bodo zaradi tega trajno zaostale v rasči.

Poleg tega bo njihov porod težak in včasih se bo izvršil le s pomočjo carskega reza. Take krave ne bodo le nedorasle, tudi mleka bodo dajale manj kakor one, ki so bile gnane k biku pozneje. Junice pripustimo k biku tedaj, ko bodo skoro že dorastle. Popolnoma bodo dorastle z razvojem plodu. Prav zaradi tega ni ekonomsko pripuščati junice k biku prepozno. Pripustiti junice k biku prepozno, pomeni izločiti jih iz proizvodnje za nekaj mesecev, kar pomeni, da smo jih nekaj mesecev zastonj krmili.

Pri naši sivorjavi švicarski pasmi pripustimo junice k biku, ko bodo stare 18—19 mesecev. V primeru, da gojimo druge pasme, na pr. simendolsko, ki je večja kakor švicarska in zaradi tega počasnejša v rasti in razvoju, bomo junico gnali k biku, ko bo stara 23—24 mesecev. Pri tem pa omenimo, ne glede na pasmo, da traja povprečna brejostna doba pri kravi 9 mesecev in 10 dni. Junica pa stori 2 do 5 dni prej. Zaradi tega moramo v primeru, da imamo v hlevu brejo junico, pričakovati, da bo storila takoj po cilju ali terminu. Seveda bo storila poprej, če bo storila junčko, nekaj dni pozneje, če bo storila juncka. Vendar tudi pri tem obstajajo izjeme. Osebno sem bil priča primeru, ko je v istem hlevu neka junica storila dva dni po cilju junčko, drugo enako junčko, pa šele 20 dni po cilju.

Naše kmetovalce ob tej priliki opozarjamo, da količina nemolženega mleka ni enaka po vsaki telitvi. Najmanj mleka nam da krava pri prvem teletu, a največ pri sedmem teletu. Po sedmem teletu bomo po vsakokratni telitvi namolzli vedno manj mleka. Pri osmem, devetem teletu se bo to zmanjšanje količine namolženega mleka le malo poznalo, a pozneje vedno več, tako da se nam bo tako kravo splačalo držati v hlevu le, če nam bo dajala dobro potomstvo.

Dr. D. R.

Naše korenine

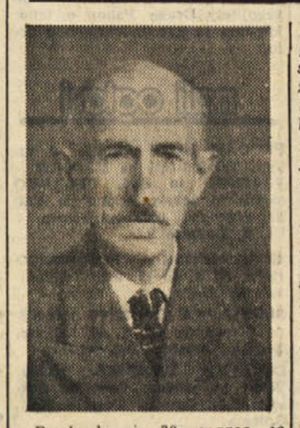

Pred dnevi, 28. marca je praznoval 80. rojstni dan Josip Tul, po domače Pepi Minčen, iz Mačkovelj. Po poklicu je bil delavec in je bil zaposlen pri raznih podjetjih v Trstu. Polnih 27 let je bil za mežnarja v domači cerkvi v Mačkovljah.

Josip Tul se je poročil leta 1921 z Marijo Kermac, ki mu je povila dve hčerki. Nekaj dni po poroki je moral bežati, ker so v vas prišli fašisti in zažgali ljudski dom ter nekaj hiš. Cez deset let je vdovel ter je moral nato sam skrbeti za nedorasli hčeri.

V času narodnoosvobodilne borbe je tudi on pomagal in delal za osvoboditev izpod fašizma. Hčerko so mu odpeljali v Nemčijo, kjer je do osvoboditve šla skozi tri nacistična taborišča ter tako rekoč komaj dočakala konec vojne.

Naš slavljenec je veselega značaja in še kar rad uživa jesen življenja. Še nedavno je bil z izletom Kmetijske zadruge na mednarodnem kmetijskem sejmu v Veroni. Ko je bila na Slavniku otvoritev tamkajšnje koče, je šel peš na to slovesnost in se s tem rad pohvalil.

Ob njegovem rojstnem dnevu se ga spominjata hčerki Zofija in Ema z družinama ter vsi sorodniki in znanci, ki mu voščijo še veliko let zdravega življenja. Cestitkam se pridružujeta tudi uprava in uredništvo «Primorskega dnevnika», ki voščita svojemu zvestemu raznašalcu, da bi lahko zdrav in čil še dosti let opravljal to delo.

* * *

Pred desetimi dnevi, točno 21. marca je praznoval svojo 80-letnico Ivan Kjuder iz Lonjerja. Po poklicu je bil zidar ter opravljal ta poklic polnih 66 let. V tem času je bil zaposlen v ladjedelnici, v bolnišnici in drugod. Solal se je na Katinari, leta 1903 je moral k vojakom, kjer je ostal do leta 1907. V vojsko je moral zopet, ko se je začela prva svetovna vojna. Služil je v vojni mornarici in kot mornar videl mnogo sveta. Bil je v Grčiji, Turčiji, Romuniji, na Madžarskem in v Nemčiji.

Bil je med ustanovitelji domače godbe na pihala, ki se je imenovala «Godbeno društvo Volarič». Bil je član Ljudskega odra v Lonjerju. Tov. Kjuder je naprednega mišljenja ter zaveden Slovenec. Imel je šest otrok, od katerih sta danes živa samo še dva.

Še danes je naš slavljenec čil in zdrav ter rad dela na njivi ali doma. Želimo mu, da bi ostal tako čil še naprej ter se iz srca pridružujemo čestitkam, ki mu jih za to priložnost izrekajo vsi njegovi domači in prijatelji.

ČASTITLJIVA STAROST

Radi pišemo o naših koreninah, posebno če dosežejo 90 in še več let. Tak primer je naša Marija Hus vd. Fondu, po domače «Titovka», doma izpod Lonjerja, ki se je rodila 3. novembra 1869. Žal nam je, da nismo o njej pisali prav na njen rojstni dan. Naj nam to zamudo oprosti in nam dovoli, da se je spomnimo danes ter da jo uvrstimo med naše častne korenine.

Mnogo bi lahko povedali o naši Mariji, saj je njeno življenje zelo dolgo in ni bilo malo dogodkov, ki bi bili zanimivi in omembe vredni. Osnovno slovensko šolo je obiskovala pri Sv. Ivanu. Ze mlada je morala v službo. Prva njena služba je bila pri Marcovih pri Sv. Ivanu, za katere je nosila zelenjavo in mleko v mesto. Ko ji je bilo 22 let, se je poročila z domačinom Ivanom Fondo, po domače «Vrabcem», ki je bil priden in dober zidar. Imela je pet otrok, od katerih so še trije živi.

Rada se spominja na one stare čase, ko je še kot mlado dekle in nato kot žena hodila na razne plese in prireditve k Sv. Ivanu in v druge okoliške vasi. Ko obuja spomine, pravi, da danes še od daleč ni za mladino tako lepo, kot nekoč, ko so v njeni mladosti znali vse drugače praznovati pusta in druge praznike. Na vse te praznike je hodila oblečena v svetoivanski narodni noši, ki jih je imela kar tri, od katerih najlepšo je oblekla le za velike praznike in za procesijo.

Naša slavljenka je še danes vesela in še kar pri zdravju, le vid ji je opešal in zato ne more opravljati vseh del, kot bi sicer rada.

VELIKI REPEN

Pretekli četrtek smo spremili na zadnji poti bivšega gostilničarja Ivana Skabarja, ki je preminil po kratki bolezni v visoki starosti 92 let.

Usoda pač ni hotela, da bi se izpolnila želja, ki smo jo izrazili ob pokojnikovem devetdesetem rojstnem dnevu, da bi učakal stoletnico. Se do pred nedavnim je rad posedal v družbi svojih sicer dosti mlajših tovarišev. Se pred nedavnim smo ga videli, kako je izkoristil vsak žarek zimskega sonca in pred dnevi, ko smo slišali, da je legel v posteljo, si pač nihče ni mislil, da ga bo tako hitro vzelo.

Skabarjevi gostilni se bo poznalo, da pokojnika ni več, saj je bil z njo nekak neločljiv pojem, tako kot sta neločljiv pojem košata kostanja pred hišo, ki ju je v svojih mladih letih usadil pokojnik sam.

S pokojnim Ivanom Skabarjem je legel v grob zadnji mož najstarejše generacije. Naj mu bo lahka domača zemlja.

Izrazom sožalja sinovom in hčeram se pridružuje tudi uredništvo «Primorskega dnevnika».

* * *

Predsednik Slovenske liste v občini Repentabor, Skabar Jožef, nam je poslal sledeči «Popravek» s prošnjo za objavo:

1. «Učitelj Lupinc nima nikake politične skupine v občinskem svetu, pač pa je bil izvoljen na SL kot ostala dva svetovalca Milič in Komar.

2. Svetovalci SL so glasovali po svoji vesti in v smislu mandata, ki so ga prejeli od repentaborskih volivcev, ne glede na zadržanje ostalih svetovalcev.»

H gornjemu «Popravku» pripominjamo samo to, da noben svetovalec Slovenske liste med razpravo o predloženem proračunu ni imel tehtnih pripomb, kot smo že poročali v našem dnevniku 24. marca t. l. Kljub temu pa so se svetovalci Slovenske liste med tajnim glasovanjem «po svoji vesti in v smislu mandata, ki so ga prejeli od repentaborskih volivcev» — kot piše J. Skabar — glasovanja vzdržali ali pa glasovali proti proračunu. Zakaj? Tega niso povedali! In prav to bi hoteli vedeti repentaborski volivci!

CEROVLJE

Končno bosta — kot moremo sklepati iz obljube občine — prišli za popravo na vrsto tudi naši občinski poti proti Mavhinjam in pokrajinski cesti Mavhinje-Sesljan. Kar pa se tiče vaških poti, upamo, da bo občina čimprej poskrbela za očiščenje odtočnih jarkov, da ne bodo nalivi odnesli, kar je bilo napravljenega.

Novo ustanovljenemu prosvetnemu društvu «Grmada» v Mavhinjah se je pridružila tudi naša mladina, saj si želi, da bi se kakor koli prosvetno udejstvovala: ljubi petje in ima lepe glasove. Svoječasno so Cerovci pri prosvetnem delovanju (godba na pihala, Sokolsko društvo, bralno in pevsko društvo) po možnosti sodelovali z Mavhinjci in bili kot ena skupnost. Naj bi se to na podlagi medsebojnega razumevanja in strpnosti v interesu naše skupne stvari (ki vsebuje predvsem naš moralni in materialni napredek ter narodnost) spet obnovilo in s požrtvovalnostjo enega in drugega rodilo dobre uspehe! Ta naloga pritiče mladini. Kot razberemo iz razgovora, si naša mladina želi imeti v odboru kakega člana iz naše vasi. To bo odbor nedvomno uvaževal. Več glav, več dobrih misli!

NABREŽINA

Je umevno, da je ustrezna oblast vključila v turistično področje naše občine tudi naše brege, saj sestavljajo najbolj romantičen del obale med Sesljanom in Barkovljami. Razen gostinske šole in hotela bodo kmalu zrastli še drugi gostinski obrati in dvorci v duhu sedanje in jutrišnje tehnike in razkošja. Morje je vedno mikalo in mika, še posebno, če ga obdaja takšna priroda kot je ta. Ko so Rimljani že pred dva tisoč leti na tem ozemlju neusmiljeno uklonili Ilire, so jih zanimali naši bregi, kjer so gojili vinsko trto, da so pili vino «pucinum» kot poživilo, ki je podaljšalo življenje. Ne bo samo govorica, da je bila v naših bregih njihova naselbina. Nova naselbina pa bo imela drugačne namene. «Ne vemo,» čujete izkušen» glave, «kako se bo to končalo, ker bodočnost se ni še nikoli nikomur predstavila in razkrila. Eno pa je gotovo, in sicer, da je naša naloga v bregih že završena.»

Da, te besede držijo. Stoletja so prednamci brskali iz tega prgišča zemlje svoje življenjske pogoje, na planoti s poljedelstvom in živinorejo, ob morju z vinogradništvom in ribištvom. To stanje se je postopno spreminjalo in tudi temeljito spremenilo. V imenu napredka, civilizacije gospodarstva in ne vemo še česa se krha naša zemlja, ta naš edini trdni postavek. Krha nam jo tudi turizem, ki ga lahko smatramo za našega razlaščevalca in raznarodovalca ter graditelja italijanskega mostu do Trsta.

MAČKOLJE

Pokrajinska cesta, ki vodi iz Mačkolj v Dolino, je v zelo slaben stanju. Prebivalci Mačkolj in njeni koristniki so že za časa uprave prejšnjega pokrajinskega odbora predložili ustrezno prošnjo, na katero je tedanji predsednik prof. Gregoretti obljubil, da bo zadeva urejena. Dejstvo je tudi, da cestar cesto tudi popravlja. Toda cesta potrebuje vse drugačno popravilo in v zadnjih časih je na njej prišlo do več manjših nezgod. Cesta je namreč slaba, vrh tega pa je tu tudi velik klanec, ki je poln hudih ovinkov. Mačkoljani si zato želijo, da se cesta čimprej temeljito popravi.

Mačkoljani so v zadnjih časih imeli kar tri žalostne primere, kar je za tako majhno vas zelo veliko. Umrli so Antonija Tul. Ivana Zubin in Josip Smotlak. Čeprav z zamudo naš dnevnik izraža svojcem umrlih svoje iskreno sožalje.

Žalostna pisma domotožja iz daljne Avstralije

Pred meseci se je neki goriški Slovenec, doma iz Pevme, izseli v Avstralijo. Svojim znancem pogostoma piša dolga, domotožna pisma, ki so služila kot snov za naslednji spis.

Oče in mati, ki sta že oba prekoračila šest križev, sta še pred kratkem živela v mali vasici na obronkih goriških Brd. V dolgih letih garanja sta se dokopala do male hišice, imela sta nekaj vrta, iz katerega je mati lahko črpala nekaj za dom; na dvorišču so veselo kokodakale kokoši, gori pod slemenom pa je pel domači kos, ki ga je oče nadvse oboževal.... Oče je dopolnjeval pičle prejemke zaslužene pokojnine z delom, ki ga je kot vešč ključavničar opravljal pri sovaščanih.

Oče, kateremu je bilo ime, recimo Ivan, je bil vesele narave, vedno pripravljen, da pove kakšno veselo; mati pa, recimo da ji je bilo ime Lojzka, je kot vestna gospodinja skrbela za dom....

Imela sta edino hčer, ki jima je nekega lepega dne sporočila, da se je preselila v oddaljeno Avstralijo z možem in otrokom, ker ji življenje v matični domovini ni bilo več všeč. Ivan je vedel, kje je Avstralija in koliko je oddaljena, in je zvečer tolmačil Lojzki vse, kar je vedel o petem kontinentu.

Prihajala so pisma hčere in vedno pogosteje je bila v njih izražena želja, da bi oče in mati prišla v Avstralijo, da bi bili vsi združeni. Lojzka in Ivan sta zvečer razpravljala v mali kuhinji pozno v noč o tem....

«Stara sva in pot v Avstralijo je dolga.... Zapustiti ta naš kraj, kjer poznava vse ljudi, kjer se z vsakim lahko pogovoriva.... Moj Bog, saj če odpotujeva, sva gotova, da za naju ne bo več vrnitve....»

Pisma hčere so postajala iz časa do časa vedno bolj zahtevna. «... Prodajta, kar imata.... Vožnja ni tako dolga.... Pri nas vama bo dobro, bomo spet vsi skupaj .... Nikar ne odlašajta.... Prodajta.... Prodajta....»

Ivan in Lojzka sta se odločila, prodala bosta vse. Ivan bo prodal celo svoje orodje, ki ga je z veliko muko in s trdim naporom nabavil v zadnjih letih, da je lahko bolj uspešno delal kot ključavničar na vasi in če je naneslo tudi v mestu. Vložila sta prošnjo, opravila preglede. Na prvem pregledu so ju zavrnili: «Nesposobna». Pisala sta hčeri o tem in morda na tihem upala, da bo s tem njuna usoda ostala dokončno povezana z zemljo, na kateri sta prebivala....

Toda hči se ni vdala; ponovno in ponovno je pritiskala na starše, tako da sta zaprosila za ponovni pregled, vnovič pripravila potrebne dokumente in dobila rešeno zahtevo. Na njunem potnem listu je bilo napisano: «Sposobna». Zdaj ni preostajalo drugega, nego prodati vse, ločiti se za vedno od vsega, kar jima je bilo pri srcu, pripraviti kovčke in odpotovati.

Pred hišo, ki ni bila več njuna, je Ivan postavil še mali lončen kipec vojaka Švejka, spomin na k.u.k. čase.... Se zadnji pogled na sončna Brda, zadnji pozdrav dragi Soči... in po 29 dneh sta že bila v oddaljeni Avstraliji.

Danes vežejo Ivana in Lojzko na domači kraj le pisma, ki, žal, niso tako prepogosta, ko bi ju oba želela. Ob redkih primerih prebirata kakšen slovenski časopis, ki ga dobivata od sorodnice v Melbournu. Čutita se osamljena in ta osamljenost je še hujša, ker ne poznata jezika.

Piše Ivan znancem «... za angleški jezik se prav nič ne zanimava, le kar slišiva od otrok (vnukov), ki govorijo med seboj po angleško. V naši hiši bo izginila slovenska beseda, ko naju ne bo več. To je žalostno za starše....»

V pismih Ivan toži o podnebju, o pomanjkanju zelenjave, ki jo morajo uvažati od daleč in je zato draga. Piše o običajih, o elementarnih nesrečah. In v vseh vrsticah prihaja na dan domotožje....:

«Povej, naj popravi barako na vrtu, da bom lahko delal v njej... jaz pa bom hodil od hiše do hiše kakor Rezjani in spat bom šel na vaše seno, ki naj bo sveže in lepo posušeno, tako da bo imelo lep duh....»

Toda dobro se zaveda, da je vrnitev v domači kraj le prazna beseda...,

Medtem ko se v Avstraliji poletje umika v jesen, je pri nas pomlad. V Konec, kamor sta Lojzka in Ivan tolikokrat hodila, pošilja pomlad svoje prve znanilce, trobentice, mačice, zvončke, ki so že last mladih ročic, da ponesejo domov prve pomladanske znake....

Pred hišo stoji zvesto na straži v marčnem soncu ali dežju Švejk, toda hiša je tiha... blizu nje žubori potok, ki ponavlja besede iz Ivanovega pisma:

«... Se se oglasi, ker je slovenska beseda za naju kakor železna podkev....»

Miče

Obiščite kmetijsko trgovino
AGRARIA
na OPČINAH, Narodna ulica 53
Pri nas dobite: koncentrirana krmila za živino po zelo nizkih cenah, sredstva proti rastlinskim zajedalcem in boleznim, razne vrste semen, sadike, kmetijske stroje ter umetna gnojila

Vreme včeraj: najvišja temperatura 14.5, najnižja 11.5, ob 19. uri 13.5; zračni tlak 999.7, veter 3 km severovzhodnik, vlage 80 odst., dežja 12.8 mm, nebo oblačno, morje skoraj mirno, temperatura morja 8.2 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, NEDELJA, 1. aprila
Bogomila
Sonce vzide ob 5.47 in zatone ob 18.32. Dolžina dneva 12.45. Luna vzide ob 4.02 in zatone ob 14.20
Jutri, PONEDELJEK, 2. aprila
Franc

Tiskovna konferenca na sedežu federacije KPI

Brez poslancev KPI ni mogoče sprejeti zakona za ustanovitev dežele «Furlanija-Julijska krajina»

Poslanec Beltrame: Slovencem je treba zagotoviti vse pravice v okviru avtonomne dežele - Na konferenci so bili poslanci Vidali, Beltrame, Franco in senator Pellegrini

V programu vlade levega centra je tudi točka, s katero se vlada obvezuje, da bo storila vse za ustanovitev avtonomnih dežel v okviru ustavnih načel in da je treba začeti z ustanovitvijo avtonomne dežele s posebnim statutom «Furlanija-Julijska krajina».

Na osnovi tega so se vse stranke ponovno začele resno ukvarjati s tem vprašanjem. V tem okviru je bila včeraj na pobudo deželnega tajništva KPI na sedežu KPI v Trstu tiskovna konferenca, na kateri so komunistični poslanci Vidali, Beltrame in Franco ter senator Pellegrini obrazložili delovanje poslancev in senatorjev KPI za ustanovitev avtonomne dežele s posebnim statutom.

Konferenco je otvoril poslanec Vidali, ki je pojasnil položaj v naši deželi v zvezi s tem vprašanjem ter poudaril pomisleke, ki naj bi jih imeli nekateri politični krogi, ki nasprotujejo deželni ureditvi. Omenil je, da Fanfani nasprotuje, da bi prišlo do skupnih volitev v poslansko zbornico, senat in za deželni svet, kar bi znalo zavleči ustanovitev naše avtonomne dežele.

Nato je prevzel besedo poslanec Beltrame, ki je dejal, da je treba nujno upoštevati, da je bila ustava sestavljena s perspektivo decentralizacije državne uprave in da so bila prav zato vključena v ustavo točna določila za ustanovitev avtonomnih dežel. Struktura sodobne države, je dejal poslanec Beltrame, zahteva ne samo birokratsko, ampak tudi zakonodajno decentralizacijo. Zato morajo imeti avtonomne dežele tudi zakonodajno avtonomijo.

V zvezi z ustanovitvijo avtonomne dežele «Furlanija-Julijska krajina» je treba upoštevati tudi različno gospodarsko in socialno strukturo Trsta in Furlanije. Trst se sedaj bori za ohranitev življenjske ravni, ki jo je dosegel in ki je bila ena najvišjih v severni Italiji. Po drugi strani pa se Furlanija bori za odpravo svojih pasivnih področij. V Rimu pa do sedaj niso hoteli razumeti teh naših potreb. Zato je še bolj nujno, da se ustanovi avtonomna dežela.

Sedaj so pred parlamentom štirje zakonski osnutki za ustanovitev avtonomne dežele «Furlanija-Julijska krajina», in sicer osnutek KPI, PSI, tržaške pokrajinske uprave (ki je dejansko osnutek tržaških demokristjanov) in furlanske Krščanske demokracije. O teh osnutkih parlament ni še dejansko nič razpravljal. Edino kar smo se glede tega dogovorili, je dejal poslanec Beltrame, je to, da je treba iz štirih osnutkov napraviti enega in ga predložiti v razpravo parlamentu. Posebna podkomisija, ki je bila v ta namen ustanovljena ni do sedaj nič napravila. Parlamentarna skupina KPI je večkrat zahtevala, da se to vprašanje uredi. Sedaj pa smo dobili zagotovilo, da bo podkomisija odločila o tem najkasneje do polovice meseca maja. Če hočemo čimprej ustanoviti avtonomno deželo, je treba o njej začeti razpravljati na osnovi enega samega zakonskega osnutka.

Poslanec Beltrame je poudaril, da v Rimu ne obstajajo nobene težave za ustanovitev naše dežele. Težave so v deželi, kjer se stranke med seboj ne morejo sporazumeti in kjer se ne morejo sporazumeti niti med demokristjani samimi. KPI zahteva deželo z najširšo zakonodajno avtonomijo, kar pa ne pomeni, da komunisti hočejo razcepiti državo. Vse stranke, ki spoštujejo ustavo in ki zagovarjajo deželno ureditev, se strinjajo, da mora biti Trst glavno mesto dežele. V Vidmu pa naj bi bil sedež nekaterih resorov.

Nato je poslanec Beltrame poudaril, da pri vseh teh vprašanjih ni mogoče prezreti dejstva, da živi v naši deželi tudi slovenska manjšina. Tej manjšini je treba zagotoviti vse pravice. Slovencem je treba omogočiti uporabo materinega jezika povsod, nuditi jim vsestransko pomoč za vzgojo v lastnem jeziku, omogočiti jim službo in odgovorna mesta v javni upravi. Samo tako bomo na najboljši način služili stvari demokracije.

Potem ko je omenil še nekaj glavnih točk svojega zakonskega osnutka je dejal, da je zakon o ustanovitvi dežele ustavni zakon in da mora biti sprejet v parlamentu z dvotretjinsko večino. Zato ne bo mogoče sprejeti zakona o deželi brez komunistov.

Časnikar Sartori (Piccolo) je vprašal poslanca Beltramija, kakšne odmeve bi lahko imela ustanovitev dežele v Jugoslaviji v zvezi z londonskim Memorandumom, na osnovi katerega je bilo urejeno tržaško vprašanje. Na to vprašanje je odgovoril poslanec Vidali, ki je dejal, da je prišlo tako v bivši coni B kot tudi v Trstu do številnih administrativnih ukrepov, ki nimajo nič skupnega z Memorandumom in ki niso pri nikomur izzvali protestov. Tudi ustanovitev avtonomne dežele je upravno vprašanje. Čeprav je začasna ureditev tržaškega vprašanja samo dozdevna, ostaja Memorandum vedno v veljavi in italijanski parlament bo moral prej ali slej o njem razpravljati.

Po nekaterih vprašanjih časnikarjev je govoril senator Pellegrini. Poudaril je, da je vprašanje ustanovitve avtonomne dežele, vprašanje spoštovanja ustave. Zato, je dejal senator, ali se izvaja člen 116 ustave, ki določa ustanovitev avtonomnih dežel, ali pa je treba popolnoma pokopati vsako možnost ustanovitve naše dežele. Zato je menil, da se je treba boriti proti vsakemu neupravičenemu alarmizmu, ki ga umetno netijo nasprotniki deželne avtonomije. Nato je izjavil, da so komunisti prepričani, da je njihov zakonski osnutek pravilen. Toda pripravljeni so na diskusijo o tem vprašanju za rešitev vseh problemov naših krajev.

V izvedbi dragih gostov-umetnikov iz Ljubljane

Prekrasen koncertni večer operne glasbe v Avditoriju

Navdušenje nad odličnim izvajanjem solistov, orkestra in zbora Opere Slovenskega narodnega gledališča

Orkester Opere SNG in Slovenske filharmonije, mešani zbor Opere Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane ter trije solisti: sopranistka Ksenija Vidalijeva, basist Danilo Merlak in tenorist Miro Brajnik na en sam večer! Je mar možno razkošnejše umetniško doživetje za ljubitelje operne glasbe med nami, ki nam je to vse tako daleč, ki vsega tega tako pogrešamo tu v zamejstvu daleč od matičnega kulturnega žarišča? Odgovor na to vprašanje bi morali iskati v navdušenem in nezadržnem ploskanju občinstva, ki je za to priložnost napolnilo Avditorij, v ploskanju, ki je hotelo izvabiti dodatke, da bi vsaj še za trenutek podaljšalo večer ob zvokih očarljivega Gotovčevega kola ali katere koli arije, ki je bila na sporedu dobri dve uri trajajočega koncerta.

Kronist, ki bi hotel povedati nekaj več kot samo to, kar mu narekujejo notranji občutki, bi bil postavljen pred nelahko nalogo. Izbirati med lepim in še lepšim je že stvar prefinjenega okusa in poglobljenega smisla za glasbo, stvar strokovne podkovanosti, ki zna razločevati med najmanjšimi, komaj zaznavnimi odtenki. Prepustimo to delo zaradi tega drugim, bolj poklicanim, mi pa se raje pridružimo enodušni ugotovitvi, da je orkester pod sugestivnim vodstvom dirigenta Žebreta podal uverturo iz Rossinijeve «Italijanke v Alžiru» prav tako brezhibno, kot je znal vliti v zaključni prizor iz Gotovčeve opere «Ero z onega sveta» vso potrebno ognjevitost, v sceno kronanja iz opere «Boris Godunov» vso mogočnost zvenečih akordov; v Borodinove Polovske plese iz opere «Knez Igor» ves neugnani ritem ruske duše in kot je pri vseh ostalih solističnih arijah znal biti tenkočuten in v podrobnostih izdelan spremljevalec. Zbor je prišel najlepše do veljave v sceni kronanja in v polovskih plesih, vedno pa je bila med njim in orkestrom dosežena največja skladnost.

Od treh nastopajočih solistov sta bila dva naša ožja rojaka, Tržačana, kar je večeru dajalo še poseben pečat in nam še posebno zadovoljstvo. Bila sta to sopranistka Ksenija Vidalijeva in basist Danilo Merlak, stalna člana ljubljanske Opere, in pa Goričan Miro Brajnik, ki je že stari in vedno dobrodošli znanec našega koncertnega občinstva. Ksenija Vidalijeva nam je s popolnim obvladanjem svojega lepega glasu zapela najprej arijo Lize iz «Pikove dame» in v drugem delu še večno lepo arijo Marinke iz Smetanove «Prodane neveste» ter arijo Adriane iz «Adriane Lecouvreur». Posebno ti dve poslednji je zapela z vso milino in prekipevajočo čustvenostjo. Danilo Merlak je v štirih arijah razkril ves razpon svojega glasu in interpretacijskega čuta, ki je dosegel višek v ariji Filipa iz opere «Don Carlos», prav tako pa tudi v ariji povodnega moža iz Dvorakove «Rusalke» ter v ariji Borisa. Miro Brajnik se je prikupil s svojim lepim tenorjem že z Jankovim solospevom ter arijo Lenskega iz opere «Evgenij Onjegin», val navdušenja pa je sprožil z arijo Cavaradossija iz Puccinijeve «Tosce», ki jo je zapel kot si lepše ne moremo predstavljati. Moral jo je ponoviti.

Vsem, dirigentu, solistom, orkestru in zboru velja za to nepozabno doživetje naša najlepša zahvala, prirediteljem večera pa priznanje za njihovo prizadevanje, za katero vemo, da stane mnogo truda in žrtev.

j. k.

—«»—

Zadnja premiera v «Verdiju»

James Mc Cracken navdušil kot Otello

Mnogo odobravanja je žela včerajšnja predstava «Otella», s katero se zaključuje letošnja operna sezona v gledališču «Verdi». Vsekakor predstavlja ta uprizoritev dostojen zaključek sezone. Uprava gledališča je imela pri izbiri pevcev za «Otella» srečno roko, saj že zlepa kdo ni požel toliko aplavza kot James Mc Cracken kot Otello ter z njim Ilva Ligabue (Desdemona) in Antonio Boyer (Jago). Sploh je bila vsa predstava, o kateri bomo zaradi pomanjkanja prostora v današnji številki kaj več pisali v eni izmed prihodnjih številk, na nadpovprečni višini.

Pred začetkom tretjega dejanja je dirigent Francesco Molinari Pradelli prejel posebno darilo, ker je prav ta dan slavil 25-letnico svojega umetniškega dela.

Pretresljiva prometna nesreča na Korzo Cavour

Grozna smrt šoferja v avtomobilu ki se je zaril pod avtocisterno

Vzroki tragičnega trčenja niso povsem ugotovljeni, zdi pa se, da je šofer osebnega avta izgubil oblast nad vozilom zaradi mokrih tramvajskih tračnic

Zelo redko se zgodi, da pride do smrtnih nesreč v mestnem središču. Včeraj zjutraj pa je prav na Trgu Duca degli Abruzzi prišlo do strahovitega trčenja med avtom znamke «Lancia Appia» in težko avtocisterno, ki je prihajala iz nasprotne smeri. Šofer Giovanni Raul Nalli, star 59 let iz Ul. Palladio 2, je pri nesreči izgubil življenje.

Bilo je nekaj pred 8. uro zjutraj, ko je po obalni cesti, in sicer od Trga Unità v smeri proti postaji, prihajala težka avtocisterna «RA 46345», ki jo je upravljal 38-letni Stefano Mamini iz Faenze. V postelji, ki je v kabini, pa je spal drugi šofer 31-letni Gildo Ceroni iz Brisighelle. Manini je bil namenjen v staro prosto luko, kjer je nameraval napolniti cisterno z bencinom ter nato odpotovati v Nemčijo. Ker je bilo cestišče zaradi dežja zelo spolzko, je Mamini vozil zelo počasi. Njegova previdnost pa kljub temu ni preprečila nesreče. Prav pred vhodom v palačo Assicurazioni Generali mu je privozil naproti Natalli, z avtom «Lancia Appia». Zdi se, da je Nalli v določenem trenutku hotel prehiteti nekatere avtomobile, ki so bili pred njim in ki so vozili v isto smer. Zato je zaobrnil krmilo svojega vozila na levo in prav tedaj je iz neznanih razlogov prišlo do nesreče. Mamini je opazil, da se mu «Appia» bliža z veliko naglico ter je takoj pritisnil na zavore. Zaradi slabega cestišča pa se težko vozilo ni ustavilo in trenutek nato je prišlo do strahovitega trčenja. «Appia» se je dobesedno zarila v spodnji levi del kabine tovornika. Tovornik je nadaljeval svojo pot še nekaj metrov ter vlekel s seboj razbitine avtomobila.

Razbit avtomobil in avtocisterna, protagonista hude prometne nesreče, v kateri je zgubil življenje Roaul Nalli

Strašni tragediji ni prisostvoval pravzaprav nihče, tako da policiji še ni uspelo popolnoma pojasniti okoliščine v katerih je do nje prišlo. Dejstvo je, da se je zaradi udarca ves sprednji levi del «Appie» popolnoma zdrobil. Sunek je potisnil volan nazaj in nesrečnemu Nalliju stisnil prsni koš. Ponesrečenec je verjetno takoj izdihnil zaradi hudih poškodb na prsih ter zaradi zloma zatilnika.

Na kraj nesreče so takoj prihiteli uslužbenci Rdečega križa z zdravnikom dr. Švaglom, toda Nalliju ni bilo več pomoči. Takoj nato so poklicali gasilce, ki so se morali pošteno truditi dobro uro preden se jim je posrečilo, da so potegnili «Appio» izpod cisterne ter osvobodili ponesrečenčevo trupio.

Prometna policija, ki je tudi takoj prišla na kraj nesreče, je skušala ugotoviti njene vzroke. Žal pa ni bilo prič, ki bi znale opisati njen potek. Na vsak način so agenti ugotovili, da je v trenutku trčenja Nalli držal roko na ročici za smernostni znak ter da je tedaj delovala desna smernostna žarnica. Iz tega je mogoče sklepati, da je hotel Nalli že naravnati svoje vozilo na desno, a so mu ta manever preprečile neznane okoliščine. Utegne biti resnična domneva, da je vozač izgubil oblast nad vozilom, ker so kolesa zašla na spolzke tramvajske tračnice.

Pok. Nalli je bil poročen ter je imel dva sinova. Uslužben je bil pri nekem zasebniku kot šofer in bolničar. Svoj čas si je služil kruh kot avtoizvošček. Znan je bil tudi kot izreden maser, in strokovnjak v psiho ter magnetoterapiji.

Obvestilo udeležencem izleta v Dalmacijo

Vse čitatelje, ki so se vpisali za izlet v Dalmacijo in ki še niso poravnali svojih obveznosti, prosimo, naj to storijo najkasneje do 5. aprila. Do tega datuma naj vsi, ki tega še niso storili, prinesejo tudi svoje osebne izkaznice ali potne liste za ureditev potovalnih formalnosti

Jutri bodo stavkali delavci podjetja Taurus

Krivična odpustitev inženirja Tovarne strojev, ki je stavkal

Delavci podjetja Taurus so v petek in včeraj stavkali, ker se ravnateljstvo noče pogajati glede njihovih zahtev. Sindikat je predložil podjetju zahteve s pismom, na katerega pa še ni prejel odgovora, čeprav ga je zahteval tudi po telefonu. Delavcem, ki so stavkali, je izrazil sindikat pohvalo za enoten nastop. Hkrati pa je po pooblastilu, ki ga je prejel od delavcev, napovedal za ponedeljek ob 17. uri stavko, ki bo trajala do torka ob 7.30 uri zjutraj. Ob 17.30 pa je sklical skupščino delavcev.

Do nedopustnega in krivičnega ravnanja pa je prišlo v Tovarni strojev, kjer so poslali 28. t. m. inž. Antoninu Cuffaru odpustno pismo, v katerem so mu sporočili, da se 31. marca neha njegov delovni odnos s podjetjem. Mladega inženirja so sprejeli v službo FIOM in Nova delavska zbornica sta takoj intervenirala pri osrednjem vodstvu C GIL in ga prosili, naj stvar načne tudi v razgovoru, ki ga bodo imeli sindikalisti s predsednikom vlade Fanfanijem.

Davkoplačevalci so izpolnili svojo dolžnost?

Včeraj do 21. ure oddane poslednje prijave Vanoni

Nobenih resnejših težav pri izpolnjevanju kompliciranih obrazcev - V okoliške občine so odposlali 2071 prijav

Številni davkoplačevalci so čakali tudi letos zadnji trenutek za izpolnitev prijave Vanoni. Namestnik ravnatelja finančnega nadzorstva dr. Mauro Austerlitz je našemu dopisniku izjavil, da je letos prišlo celo več prijav prav zadnji dan, medtem ko so lani prijave pričele prihajati že nekoliko prej. Razlog je težko ugotoviti, vendar pa je lani nedvomno vplivala stavka državnih uslužbencev, ki je bila napovedana prav zadnje tri dni pred iztekom roka.

Ministrstvo za finance je včeraj za eno uro podaljšalo rok, tako da so uradi sprejemali prijave še do 21. ure. Koliko je točno bilo predloženih prijav Vanoni, ni mogoče ugotoviti, saj jih niso sprejemali samo na osrednjem davčnem uradu, temveč tudi na občinah, sindikalne ter druge strokovne organizacije in združenja so pošiljale prijave skupaj, številni pa so se poslužili tudi poštne službe.

O številu prijav lahko torej sodimo samo na osnovi podatkov o obrazcih, ki jih je davkarija razposlala. 1961. leta so poslali 48.666 obrazcev, od česar 1932 davkoplačevalcem petih okoliških občin. Letos pa so poslali 50.911 obrazcev od česar odpade 2.071 na pet okoliških občin. Število prijav se je torej povečalo, medtem ko je ostalo število prebivalcev bistveno neizpremenjeno, po čemer lahko sodimo, da odraža ta pojav nekoliko zvišane dohodke tržaškega prebivalstva. Seveda pa taka sodba ne more biti dokončna, saj ni toliko važno število prijav, kolikor skupna obdavčljiva vsota dohodkov.

Pri izpolnjevanju, kot tudi na davčnem uradu pri sprejemanju, letos ni prišlo do resnejših težav ali zastojev. To je tudi razumljivo, saj je prijava Vanoni sedaj že dobro poznana in njeno izpolnjevanje ne povzroča več resnejših težav.

—«»—

24 ur je ležal mrtev v stanovanju

Ob 14.30 so pripeljali v mrtvašnico splošne bolnišnice truplo 55-letnega Francesca Furlana iz Ul. Vigneti (Skedenj) 97. Policijski zdravnik je ugotovil, da je Furlan preminil kakih 24 ur prej. Pokojnik je stanoval v neki garaži, ki je blizu omenjenega poslopja. Ker ga včeraj zjutraj ni bilo domov, so razbili šipo na vratih stanovanja in ga našli mrtvega v postelji.

Fašistično pobalinstvo

Sinoči med 22. in 24. uro, ko je bil v Avditoriju koncert ljubljanskih opernih umetnikov, so neznanci razbili na Ul. Carducci, v središču mesta in v času, ko je na tej zelo prometni ulici še mnogo ljudi, dvojezično napisno tablo znanega tržaškega slovenskega zobozdravnika dr. Sardoča.

Tega dejanja ni mogoče označiti drugače kot fašistično pobalinstvo, kot dejanje, ki skuša motiti harmonično vzdušje sožitja v našem mestu, ki je prav v zadnjem času dalo že toliko koristnih rezultatov. Prepričani smo, da ga kot takega ocenjujejo vsi dobro misleči in resnično demokratični ljudje v našem mestu, in da bodo materialni kakor tudi duhovni povzročitelji tega nečastnega dejanja ostali še enkrat osamljeni.

Od varnostnih organov pa pričakujemo, da bodo storili svojo dolžnost.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 31. marca 1962 se je v Trstu rodilo 9 otrok, umrlo pa je 23 oseb.

UMRLI SO: 52-letni Marco Savi, 56-letna Ida Cirnstein, 80-letna Augusta Novak vd. Grimalda, 50-letna Francesca Sigulin por. Antolli, 67-letni Angelo Codrich, 31-letni Aldo Collini, 85-letna Gasparina Martincich vd. Scopaz, 78-letna Filippa Sciacca por. Crialesi, 75-letna Hortensija Krashovich vd. Bizjak, 80-letni Celso Astolfi, 76-letna Angela Forzale vd. Ricciardelli, 59-letna Albina Ferri vd. Berlot, 75-letni Giacomo Vouk, 73-letni Andrej Babič, 80-letna Virginija Vlah, 77-letna Antonia Facchini vd. Happacher, 86-letna Francesca Polacco vd. Lacina, 50-letni Paolo Palese, 77-letni Michele Stancampiano, 90-letna Agostina Vidoz por. Perco, 80-letni Jakob Brajkovič, 75-letni Romano Fanna, 66-letna Argia Fano vd. Giamporcaro.

OKLICI: delavec Raffaele Maffei in delavka Luciana Meton, železničar Corrado Buri in šivilja Alida Fonda, strojni častnik Mauro Persi in gospodinja Loredana Ventin, električar Mario Morigi in gospodinja Anna Buttiglione, geometer Sergio Venuti in uradnica Maria Grazia Comar, krznar Claudio Chiaratto in krznarka Umberta Zemanck, trgovec Nevio Fucich in prodajalka Graziella Vidali, mizar Rinaldo Pinea in Anna Maria Candotti, delavec Gino Corbatto in gospodinja Maria Baldo, uradnik Giorgio Srebout in gospodinja Paola Santhia, trgovec Nello Travan in uradnica Bruna Cosmo, strojni častnik Nerio Giugovaz in uradnica Ariella Mauri, mehanik Teodoro Mantovani in gospodinja Angela Bursich, mizar Sergio Sabadin in učiteljica Giuseppina Sossi, uradnik Giuseppe Di Candia in prodajalka Luciana Sialino, barist Guido Violin in šivilja Anita Muggia, uradnik Antonio Vastola in gospodinja Marisa Toscani, uradnik Fridio Casalli in uradnica Nerea Habe, pomorščak Dante Pettirosso in prodajalka Laura Costalunga, reprezentant Dino Censky in gospodinja Maria Novella Ercelli, uradnik Igino Samogin in učiteljica Flora Trifoni, zdravnik Mario Bross in študentka Mariagrazia Giorgetti, pravnik Alessio Logar in gospodinja Bruna Leghissa, mehanik Giuseppe Marussi in gospodinja Maria Zadeo, trgovec Giorgio Nardelli in uradnica Graziella Pitacco, karab. častnik Fulvio Zarli in prodajalka Francesca La Rosa, strugar Alessandro Petelin in bolničarka Jolanda Bonfante, trgovec Luciano Zoch in gospodinja Elvira Salvadori, železničar Silvio Hrovatin in prodajalka Lidia Spanghero, podčastnik Rosato Bocchino in gospodinja Valeria Zaffi, uradnik Arduino Medeot in gospodinja Laura Zattera, obrtnik Aldo Attrula in prodajalka Mirella Braico, delavec Alojz Pustotnik in gospodinja Neža Nagelj, pomorščak Leopold Starec in uradnica Marija Stopar, uradnik Alessandro Sluga in uradnica Marisa Del Bianco, uradnik Giorgio Zanchetti in gospodinja Emma Dego, brigadir finance Antonio Ancora in uradnica Josette Berthond, agent javne varnosti Domenico Ventura in gospodinja Maria Luisa Panigutti, ind. izvedenec Tullio Mazzucato in uradnica Giovanna Tomasini, finančni stražar Franco Vannini in gospodinja Luigia Zorzenone, Rodolfo Pecchioli in Alessandra Temperani, upokojenec Pietro Chersich in gospodinja Guglielma Bartolini, pek Paolo Spurio in gospodinja Rosa Bonitti, agent javne varnosti Cosimo Lopalco in gospodinja Lucia Buccoliero, fotograf Claudio Cherin in šivilja Luisa Millovaz, kuhar Nerio Valente in frizerka Nevia Pellizon, uradnik Renato Fael in uradnica Gabriella Gabrielli, strugar Antonio Zorzet in gospodinja Eleonora Barnara, inženir Pietro Gorgatto in gospodinja Franca Pross, mizar Luigi Zennaro in uradnica Maria Anna Vidonis, uradnik Pio Riego Zennaro in gospodinja Serena Peci'e, električar Giovenale Blasoni in šivilja Antonia Kovacic, mizar Rinaldo Pecarich in gospodinja Irene Tul, arhitekt Luigi Fogar in uradnica Edda Cecchi, šofer Bruno Apollonio in tiskarka Fulvia Pecenco.

od včeraj do danes

—«»—

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Alla Redenzione, Trg Garibaldi 5; Benussi, Ul. Cavana 11; Alla Minerva, Trg sv. Frančiška 1; Ravasini, Trg Libertà 6; Al Galeno, Ul. S. Cilino 36 (Sv. Ivan).

—«»—

LEKARNE ODPRTE DANES

INAM Al Cedro, Trg Oberdan 2; Cipolla, Ul. Belpoggio 4; De Colle, Ul. P. Revoltella 42; Depangher, Ul. sv. Justa 1; Manzoni, Ul. Settefontane 2; Marchio, Ul. Ginnastica 44; All'Angelo d'oro, Ul. Silvio Pellico; dr. Miani, Barkovlje; Nicoli, Skedenj.

—«»—

LOTERIJA

BARI	49	57	84	77	43
CAGLIARI	34	16	47	41	85
FLORENCA	19	82	44	64	1
GENOVA	86	11	84	15	16
MILAN	71	86	24	36	15
NEAPELJ	63	51	46	5	58
PALERMO	74	16	6	85	55
RIM	71	57	29	40	5
TURIN	64	43	84	23	90
BENETKE	34	74	70	18	17

ENALOTTO

X X 1 2 2 2 2 2 2 X X X

KVOTE: dve dvanajstici dobita vsaka po 10.758.000 lir; enajstice 76.800 lir; desetice pa 16.300 lir.

—«»—

Zaradi moževe zamude si je vzela življenje

Včeraj zjutraj si je 24-letna Amalia Lazzarini iz Ul. D'Alviano 25 vzela življenje, ker se njen mož, 22-letni Augusto De Luca, slučajno ni čez noč vrnil domov.

Augusto De Luca se je predvčerajšnjim zvečer znašel v družbi svojih prijateljev. Skupaj so šli v Barkovlje, kjer so se ustavili v gostišču «Marinella». V lokalu je prišlo do prepira in vmes so posegli karabinjerji, ki so odpeljali navzoče na svojo postajo, kjer so jih zasliševali do štirih zjutraj. Takoj nato je De Luca šel domov. Ko pa je stopil v stanovanje, se je znašel pred groznim prizorom. Žena je ležala mrtva na tleh, stanovanje pa je bilo napolnjeno s plinom.

Zdi se, da sta se zakonca dobro razumela ter da je treba pripisati samomor mlade ženske njeni živčni in duševni neuravnovešenosti. Pravijo, da je Lazzarinijeva že večkrat izjavila, da bo napravila samomor.

GLEDALIŠČA in KINO

MESTNO GLEDALISCE LJUBLJANA

gostuje v okviru Slovenskega gledališča iz Trsta v soboto, 7. aprila ob 21. uri v tržaškem Avditoriju z igro

Leslie Stevensa

ZAKONSKI VRTILJAK

Prevedla: Maila Golobova
Scenograf: Arh. Sveta Jovanovič
Kostumi: Valči Ilovarjeva
REŽISER: **Igor Pretnar**

PONOVITEV V AVDITORIJU V NEDELJO, 8. aprila ob 17. uri

Predprodaja vstopnic od petka, 6. aprila dalje v Tržaški knjigarni ter eno uro pred pričetkom predstav v baru Moscolin (nasproti Avditorija).

VERDI

Danes ob 16. uri tretja predstava Donizzettijeve opere Don Pasquale z dnevnim abonmajem za vse rede.

Pri gledališki blagajni se nadaljuje prodaja vstopnic.

KINO

Nazionale 14.30 «Senilnost» (Senilità). Claudia Cardinale. Prepovedano mladini.
Fenice 14.30 «Trije proti vsem» (Tre contro tutti). Technicolor. Frank Sinatra, Dean Martin, Sammy Davis ml.
Excelsior 14.30 «Vrni se, ljubezen» (Amore ritorna). Technicolor. Rock Hudson, Doris Day.
Grattacielo 14.00 «Luč na trgu» (Luce nella piazza). Metrocolor. Olivia de Havilland, Rossano Brazzi, Barry Sullivan.
Arcobaleno 13.45 «Štirje jezdeci Apokalipse» (I quattro Cavalieri dell'Apocalisse). Metrocolor. Glen Ford, Ingrid Thulin.
Supercinema 14.30 «Osvajevalci» (Gli invasori). Cinemascope technicolor.
Alabarda 14.00 «Italijanke in ljubezen» (Le italiane e l'amore). Zavattinijev film. Prepovedano mladini.
Aurora 13.30 «Idol žensk» (L'idolo delle donne).
Cristallo 15.00 «Zmagovalci in premaganci» (Vincitori e vinti). Burt Lancaster, Montgomery Clift.
Garibaldi 15.00 «Grešniki v blue jeans» — (Peccatori in blue jeans). Pascale Petit. Prepovedano mladini.
Capitol 15.00 «Novi angeli» (I nuovi angeli) Prepovedano mladini.
Impero 14.30 «Napad sto in enega» (La carica dei cento e uno).
Italia 15.00 «Hudičevo oko» (L'occhio del diavolo). Ingmar Bergmanov film. Bibi Andersson. Prepovedano mladini.
Massimo 14.00 «Zmagoslavje Maciste» (Il trionfo di Maciste). Technicolor. Kirk Morris, Khatia Caro.
Moderno 14.00 «Razgibana noč» (Una notte movimentata). Technicolor. Dean Martin, Shirley Mac Laine. Zadnji dan.
Astoria 14.30 «La ciociara» Sophia Loren, Raf Vallone. Prepovedano mladini.
Astra 15.00 «Vroči veter» (Vento caldo).
Vittorio Veneto 15.00 «Bitka za Alamo» (La battaglia di Alamo). Technicolor. John Wayne, Richard Widmark.
Ideale 13.30 «Mongoli». Technicolor. Jack Palance.
Marconi 14.00 «Trojanska vojna» (La guerra di Troia). Technicolor. Steve Reeves.
Abbazia 14.30 «Cimarron». Glenn Ford, Anne Baxter. Technicolor.
Odeon 14.00 «Natakarice» (Le cameriere). Giovanna Ralli, Ugo Tognazzi, Valeria Moriconi.
Skedenj 14.00 «Veliki ribič» (Il grande pescatore). Technicolor. Howard Keel.

ljudska prosveta

Prosvetno društvo v Skednju vabi na predavanje, ki bo v društvenih prostorih v torek 3. aprila t.l. ob 20. uri. Govoril bo vzgojitelj Drago Pahor o temi: Mladina in narodnoobrambno delo.

mali oglasi

PRODAM HISO s kletjo in vrtom. Telefonirati na št. 70-191.

VAJENKO in POL DELAVKO moško in žensko šiviljo po 4000 lir tedensko išče krojačnica v Ul. S. Lazzaro 9.

GOSPODINJSKO POMOCNICO iščem od 8. do 15. ure. Telefonirati na 37-338.

SLOVENSKA DRUŽINA išče hišno pomočnico od 8. do 15. ure. Nedelje proste. Tel. 44-371.

DELAVKE, VAJENKE, iščemo. Pisati na naslov: Fabbrica Cartotecnica, Casella Postale 2001, Opicina.

PRI MAGAZZINU FELICE, Trst, Ul. Carducci 41, DOBITE: ženske moške in otroške dežne plašče bunde, hlače, jopiče in srajce najboljših vrst in znamk po najnižjih cenah.

VESPAGENZIA Trst, Ulica S. Francesco 44, tel. 28-940, takojšnja izročitev VESPA GRAND SPORT MODEL 1962 skupno z rezervnim kolesom in VESPE 125 in 150 z dvoprostornim sedežem. Na obroke in brez predplačila. Velika izbira SCOTER in MOTO rabljene z izrednimi pogoji plačevanja

PRI VASIH NAKUPIH obiščite trgovino «MAGLIABELLA» na Korzu Garibaldi 11 (Barriera), nekaj korakov od avtobusne postaje. Pri nas boste našli veliko izbiro pletenin, nogavic in perila za dame, gospode in otroke po najnižjih cenah v Trstu. Postreženi boste v vašem jeziku! Proti izrezku tega oglasa za nakup najmanj 500 lir vrednosti

TRŽAŠKA KNJIGARNA
Trst - Ul. sv. Frančiška 20
Telefon 61-792
N O V O :
Fr. Bevk: Kaplan M. Cedermac L 610
Fr. Sagan: Imate radi Brahmsa? » 830

darovi in prispevki

Namesto cvetja na grob pok. Marije Pertot daruje družina Ivanke Pečar iz Lonjerja 1000 lir za Dijaško Matico.

V počastitev spomina pok. Valerije Silove daruje Graziella Gregorič 500 lir za Dijaško Matico.

Namesto cvetja na grob in v počastitev spomina pokojnega Ivana Ukmarja darujeta družini Skerk in Ban 2000 lir za Dijaško Matico.

V počastitev spomina pok. Valerije Silove darujeta družini Kodrič in Siškovič 2000 lir za Glasbeno Matico.

Namesto cvetja na grob pok. Ivana Ukmarja in v spomin pok. Valerije Silove daruje Kocjančič 1000 lir za Dijaško Matico.

Sekcija Zveze partizanov v Lonjerju izreka svoje globoko sožalje svojcem ob izgubi drage mame in none Marije Grahonja-Pertot.

31. marca je po kratki bolezni preminil naš dragi

ADOLF VATTA

Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, 2. aprila ob 15.30 iz mrtvašnice glavne bolnišnice na Opčine.

Žalostno vest sporočajo žena MARIJA, hčerka VIOLETTA (odsotna), sinova KARLO in ADOLF z vnuki in ostali sorodniki.

Trst, Opčine, 1. aprila 1962.

ZAHVALA

Toplo se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali ob izgubi našega dragega očeta

Andreja Hrvatiča

Posebna zahvala godbi, pevskemu zboru, darovalcem cvetja ter vsem onim, ki so na kateri koli način počastili pokojnikov spomin in ga spremili na njegovi zadnji poti.

ŽALUJOČI DRUŽINI HRVATIČ in DOBRILA

Ricmanje, 1.4.1962.

ZAHVALA

Vsem, ki so na kakršen koli način izkazali zadnjo čast naši dragi in nepozabni mami

VALERIJI SILOVI

iskrena hvala. Še prav posebno sestram ter zdravnikom II. kirurškega oddelka tukajšnje bolnišnice, dalje nom in vodstvu Slovenskega gledališča, kolegom in vodstvu Tržaške radijske ustanove, predstavnikom sindikata FILCAMS - CGIL, kolegom in vodstvu ADRIAIMPEX, CENTRALSPED, Založništvu tržaškega tiska ter še vsem številnim organizacijam, prijateljem in znancem.

Hčerki MILENA in DANILA

Trst, 1. aprila 1962.

ZAHVALA

Sporočamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustila naša draga mama in nona

Antonija Mauri
Maver

Pokopali smo jo 25. marca t. l. Vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti ter darovalcem cvetja se prisrčno zahvaljujemo.

ŽALUJOČA DRUŽINA

Domjo, 1.4.1962.

ZAHVALA

Vsem, ki so z nami sočustvovali ob izgubi našega dragega očeta, deda in pradeda

IVANA ŠKABARJA

se iskreno zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo dolžni vsem, ki so pokojniku lajšali njegove zadnje ure življenja, vsem, ki so ga spremili na zadnji poti, vsem darovalcem cvetja in vencev ter vsem, ki so na kakršenkoli način počastili njegov spomin.

DRUŽINA SKABAR

Veliki Repen, Opčine, 1.IV.1962.

To noč nekaj minut čez polnoči...

Pobegli tovorni vlak s Kozine se je iztiril na postaji v Ricmanjih

Kompozicija je «ušla» med premikanjem in prosto drvela skozi ovinke
Na srečo ni bilo nobene človeške žrtve, materialna škoda pa je znatna

Razbitine vagonov pred postajnim poslopjem v Ricmanjih

Sinoči nekaj minut po polnoči je prišlo na našem pragu do železniške nesreče, ki sicer ni terjala človeških žrtev, ki pa je vendarle povzročila precejšnjo gmotno škodo.

Z železniške postaje na Kozini na jugoslovanski strani je med premikanjem ušla kompozicija tovornih in en poštni vagon z majhno lokomotivo za premikanje vred. Slučajno so bile kretnice naravnane na tir, ki pelje proti Trstu. Vagoni so bili prazni in tudi lokomotiva ni bila pod parom. Ko so se železniški uslužbenci zavedli, je bilo že prepozno, da bi mogli karkoli ukreniti. Preostalo jim ni drugega kot skušati priti v telefonski stik z osebjem prve postaje na tržaški strani.

Medtem pa je ubegla kompozicija z vedno večjo hitrostjo drvela po viseči progi proti postaji Draga in mimo nje. Ker je proga na tem mestu drugovrstna in polna ovinkov je sploh čudno, da spričo hitrosti, ki jo je imela prosto drveča kompozicija, ni prišlo do iztirjenja že do sem in da so se vsi vagoni z lokomotivo vred iztirili prav na postaji v Ricmanjih, ki pa je bila na srečo popolnoma prazna, kar je spričo zapuščene proge in postaje ter deževne noči, povsem razumljivo. Sreča je tudi, da se je vlak iztiril le nekaj metrov naprej na ostrem ovinku in na viaduktu.

Silovit hrušč in trušč, ki ga je povzročilo iztirjenje, je kmalu privabil na kraj nesreče nekaj oseb, na telefonsko obvestilo pa se je podal k ricmanjski postaji tudi naš reporter, ki je napravil objavljeni posnetek. Zaradi pozne ure nismo utegnili zbrati drugih podatkov. Zvedeli smo le, da se bo danes dopoldne podala na kraj nezgode mehanična reševalna ekipa iz Trsta, da odstrani razbitine vagonov s proge in da oceni škodo.

razna obvestila

Slovenski akademski klub «Jadran» priredi v sredo 4. aprila ob 20.30 v Ul. Geppa 9-I. predavanje o vlogi SDZ v življenju slovenske manjšine na Tržaškem. Predaval bo dr. Branko Agnelettо. — Vabljeni vsi Slovenci.

* * *

Odbor Dijaške Matice v Trstu bo imel sejo v torek 3. aprila t.l. ob 20. uri na sedežu v Ul. Geppa 9.

* * *

Tržaški filatelistični klub «L. Košir» — Trst, bo imel svoj redni sestanek danes dne 1. aprila od 10. do 12. ure v prostorih kluba, Ul. Montecchi 6.

Kino ROSANDRA - Boljunec

predvaja danes 1. t. m. ob 17. uri barvni film:

Uporna dežela

(Terra di ribellione)

Igrajo: Natasha Parry, Robert Flemyng, Michael Horden, Gregoire Aslan, John Cairney

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 1. t. m. ob 16. uri Warner Bros barvni film:

SAYONARA

Igrajo: MARLON BRANDO, MIIKO TAKA in RICCARDO MONTALBA

Kino na Opčinah

predvaja danes 1. t. m. z začetkom ob 15. uri Columbia cinemas cope barvni film:

TOPOVI IZ NAVARONA

(I cannoni di Navarone)

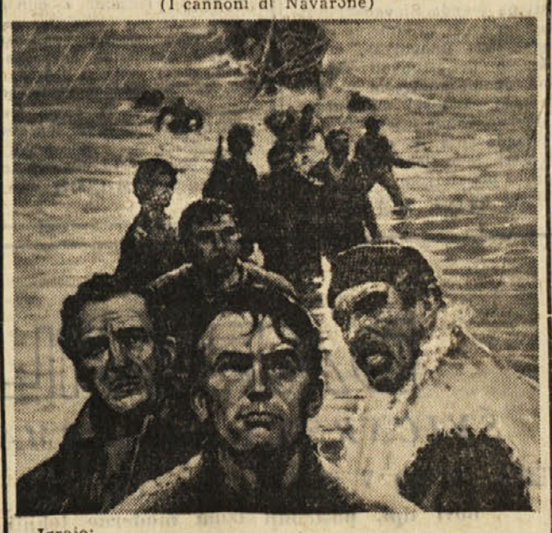

Igrajo: GREGORY PECK, DAVID NIVEN, ANTHONY QUINN

V ponedeljek, 2. t. m. ob 18. uri ponovitev filma «TOPOVI IZ NAVARONA»

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 1. t. m. ob 14. uri film:

VELIKI RIBIČ

(Il grande pescatore)

Eden največjih proizvodov Hollywooda po «10 zapovedih»

V ponedeljek, 2. t. m. ob 16. uri film:

GAZEBO

Igrajo: GLEN FORD in DEBBY REYNOLDS

Ne zamudite tega sestanka

NAPRODAJ — stara dobro vpeljana tvrdka z lesno klientelo; dve skladišči z uradi, s prodajno dobro založeno trgovino s tehničnimi, sanitarnimi in vinarskimi napravami; vsa zaloga plačana; 10 zastopstev; najemnina nepovišljiva; se proda za 10 milijonov iz zdravstvenih razlogov. Naslov na upravi lista, Ul. sv. Frančiška 20.

U. BAZZANELLA

TRST, Ul. F. Venezian 5, tel. 24-197

Zastopnik:

VERMOREL

najstarejša hiša za namakalne naprave (spric pompe) na svetu

NARDI

KMETIJSKI STROJI

VINO

Kmetijska sredstva za zdravljenje vina: plesni, kislobe itd. Sredstva za odvzemanje duha in barve

BORLETTI

šivalni stroji brez konkurence — 25 let garancije — plačevanje tudi do 30 mesečnih obrokov. Velika izbira rabljenih šivalnih strojev vseh znamk od 5.000 lir dalje.

VSE ZA HIŠO

emajlirana kuhinjska oprema, kopalne kadi in ogrevalce, pipe, radiatorje, varovalke, pralne stroje in sanitarni material.

COMM. ESTERO — ROMA N. 2227/B) IZVAŽA V INOZEMSTVO IN V JUGOSLAVIJO

AVTOPREVOZ

Rihard Cunja

Trst, Strada del Friuli št. 289 Tel. 35-379

TOVORNI PREVOZ ZA TU IN INOZEMSTVO KONKURENČNE CENE

KINO «IRIS» PROSEK

predvaja danes 1. t. m. z začetkom ob 16. uri dramatičen film:

KAPÒ

Igrajo: SUSAN STRASBERG in LAURENT TERZIEFF

Tvrdka Ing. E. RIGHI

TRST - TRG GOLDONI 9

TEL. 94-022

s preko 40-letnim delovanjem na kmetijskem področju nudi kmetom in vrtnarjem najnižje cene: prvovrstna semena: vsakovrstno kmetijsko orodje in stroje, brizgalke, sredstva proti rastlinskim zajedalcem in proti gliviočnim boleznim, piščance in krmo.

Ekskluzivni zastopnik motokultivatorjev «SIMAR» in motornih kosilnic «RONDINE» ter «COFUNA», naravnega in osušenega gnoja v prahu

Gostilna «ALLA CAPUZZERA»

TRST, Ul. S. Cilino 8 — Tel. 96913

Lastnik ALOJZ SABA priporoča starim in novim gostom dobro domačo kuhinjo in druge specialitete ter pristna DOMAČA VINA

Goriško-beneški dnevnik

Prodaja kmetijskih pridelkov na drobno

Kmetje bodo lahko prodajali direktno vse svoje pridelke

Dovoljenje za prodajo velja samo za domačo občino
Zadruge bodo lahko razširile prodajo na več občin

Ministrski svet je pred kratkim odobril zakonski osnutek, ki ga bo predložil v odobritev poslanski zbornici in senatu in ki se tiče direktnih obdelovalcev zemlje. Gre namreč za to, da bi neposredni obdelovalci smeli prodajati svoje pridelke tudi na drobno in ne samo na debelo, na področju tiste občine, v kateri so jih pridelali.

Razumljivo, da je ta zakonski osnutek predmet živega zanimanja pri naših kmetovalcih na Goriškem in seveda tudi pri potrošnikih, ki upajo, da bodo od direktnih proizvajalcev lahko dobili cenejše in bolj sveže blago, ter da bo ta ukrep vplival tudi na cene temu blagu pri trgovcih.

Zakonski osnutek, ki ga bosta prav gotovo odobrili tudi obe zbornici, predvideva, da morajo tisti, ki bi hoteli prodajati svoje blago direktno na maloprodajnem trgu, napraviti prošnjo na župana svoje občine; prošnji bo treba priložiti potrdilo trgovinske zbornice, da je prosilec v resnici direktni obdelovalec dotične občine. V prošnji je treba nadalje navesti, katere vrste pridelkov namerava prosilec sam prodajati in če jih bo prodajal stalno, v posebnih lokalih, ali samo od časa do časa na sejmih, na trgu ali na posebnih stojnicah. Zadruge bodo lahko prodajale svoje blago na vsem področju, na katerem živijo njihovi člani. Župan je dolžan izdati potrebno dovoljenje v roku enega meseca po vložitvi prošnje. Dovoljenje pa se odvzame v primeru, da proizvajalec prodaja svoje blago po višjih cenah, kot so cene za enako blago pri trgovcih.

Ko bo stopil navedeni zakon v veljavo, se bodo z njim lahko okoristili naši zelenjadarji iz Standreža in Sovodenj, pa tudi briški pridelovalci sadja in vinogradniki. Društvo direktnih obdelovalcev bo lahko ustanovilo posebno prodajno zadrugo in si uredilo svoje lastne prodajne prostore v mestu, kjer se najlaže proda kmečke pridelke.

Že pred leti so se direktni obdelovalci iz Standreža zanimali, da bi sami prodajali svoje pridelke v Gorici, pa doslej niso mogli dobiti potrebnega dovoljenja. Po novih predpisih jim takega dovoljenja županstvo ne bo moglo odreči, če bodo izpolnili predpisane pogoje. Če se bodo združili z direktnimi obdelovalci iz Sovodenj v skupno zadrugo, bodo eni in drugi imeli pravico prodajati svoje blago na področju obeh občin, sovodenjske in goriške.

Isto velja tudi za Brda, kjer bi bilo potrebno, da bi n. pr. Oslavci in Steverjanci osnovali skupno zadrugo, ki bi omogočila tudi Steverjancem direktno prodajo svojih pridelkov na goriškem tržišču.

Zadevo je vsekakor vredno dobro premisliti in storiti potrebne korake, brž ko bo novi zakon stopil v veljavo, da bi se lahko z njim okoristili že v letošnji sezoni na korist direktnih obdelovalcev in potrošnikov.

—«»—

Ko se je včeraj popoldne 68-letna Angela Andrean iz kraja Villesse hotela usesti na stol, se je usedla mimo njega in padla na tla. Zlomila si je zadnje desno rebro. V bolnišnici se bo zdravila 20 dni.

Obmejna blagovna izmenjava v februarju

Vrednost prometa v obeh smereh je znašala 432 milijonov lir

Z obrtnicami smo izvozili za 288 milijonov raznega blaga

Vrednost blagovne izmenjave med obmejnima področjema na podlagi videmskega sporazuma je v mesecu februarju znašala okoli 432 milijonov lir v obeh smereh. Z 21 dovoljenji smo uvozili za 45 milijonov lir blaga. Preko carine pa smo ga uvozili za nadaljnjih 99 milijonov. V istem času smo s 86 dovoljenji izvozili za 288 milijonov lir raznega blaga.

Z obrtnicami smo uvozili konje za delo in za zakol (vrednost 20 milijonov lir), svinjsko meso (13 milijonov), nasoljeno svinjsko meso (3.7 milijona), mleko (5 milijonov), maslo (2.1 milijona).

Preko carine smo uvozili les za kurjavo (47 milijonov), trd žagan les (22 milijonov), cementne izdelke (14 milijonov), trd nežagan les (8.8 milijona).

Z obrtnicami smo še izvozili najrazličnejše drogerijsko blago (46 milijonov), fotografski material (42 milijonov), nadomestne avtomobilske dele (50 milijonov), tkanine (83 milijonov), električni material (11 milijonov), farmacevtske izdelke (7.7 milijona), kolesa, nadomestne dele in pritikline (2 milijona), vitamine v prahu (4.4 milijona), železne izdelke (2.2 milijona) in razno drugo blago za zneske, ki so manjši od enega milijona.

—«»—

Včeraj zaključek davčnih prijav

Včeraj je bil zadnji dan za prijavo davku podvrženih dohodkov po zakonu Vanoni in zato je bilo na sedežu okrajnega davčnega urada v Gorici že v jutranjih urah precej ljudi, ki so, kot po navadi, čakali do zadnjega dne s svojo prijavo. Pravzaprav je bilo precej živahno že v petek in je moral ravnatelj davčnega urada dr. Pagnutti oba zadnja dneva primerno povečati svoj uradniški stalež. Namestili so tudi na hodniku pred uradi štiri mize, pri katerih so uradniki pobirali prijave in izdajali potrdila.

Dr. Pagnutti nam je povedal, da so šle prijave naglo od rok, ker so se davkoplačevalci že prej dobro seznanili z načinom, kako je treba prijavnico izpolniti. Izjavil je nadalje, da so prihajale prijave še precej enakomerno in zato tudi zadnji dan ni bilo gneče. Do petka zvečer je bilo vloženih okrog 5500 prijav od 8801, kolikor je poslal davčni urad prijavnih obrazcev. Včeraj do 14. ure je število prijav naraslo na skoro 6500.

Ravnatelj je bil s takim potekom prijav kar zadovoljen in je izrazil prepričanje, da bodo v popoldanskih urah, od 17. do 20. ure prinesli svojo prijavo še preostali, vsega kakšnih 1000 obvezancev. Vedeti moramo namreč, da imajo državni, pokrajinski in občinski uradniki pravico vložiti svojo prijavo preko načelnikov svojih uradov, ki jih morajo predložiti davkariji najkasneje do 10. aprila. Takih prijav bo okrog 800 do 1000. K tem pa je treba prišteti še tiste, ki so poslali svojo prijavo po pošti.

—«»—

Padec motociklista iz Jazbin

V petek zvečer se je pripeljal v civilno bolnišnico v Ul. Vittorio Veneto 25-letni Jožef Colja iz Jazbin št. 12. Po zdravniško pomoč je prišel zaradi poškodb na levem palcu, ki si jih je prizadejal pri padcu z motorja v bližini svojega bivališča. Okreval bo v 8 dneh.

Po objavi seznama dajatev

Narašča nezadovoljstvo kmetov krminsko-gradiškega konzorcija

Zahtevajo odpravo komisarskega režima, gradnjo namakalnih naprav na državne stroške ter prekinitev plačevanja dolžnostnih prispevkov

Kmetje, ki imajo svojo zemljo na področju krminsko-gradiškega namakalnega konzorcija, so zelo nezadovoljni, odkar so objavili seznam njihovih dajatev. Te dni so imeli več zborovanj v Medeji, Romansu in v Gradiški. V Romansu je govoril komisar konzorcija Depicolzuane, ki je prisotnim povedal, da njihove dajatve ne bodo znašale samo 600 milijonov, ampak kar 900 milijonov lir. Dodal je, da bodo razlastili vsa kmečka posestva, katerih površina je manjša od enega hektara. To se pravi, da bodo razlastili nekaj nad 3600 malih kmetij. Prisotni, ki so bili v ogromni večini kmetje tega konzorcija, so z izredним nezadovoljstvom sprejeli komisarjevo zapoved.

Zborovanji kmetov sta bili tudi v Medeji in v Romansu, kjer so predstavniki Kmečke zveze prikazali razvoj dogodkov v zvezi z gradnjo namakalnega sistema.

Kmetje zahtevajo, naj država v celoti krije stroške, ki nastajajo z gradnjo tega obsežnega javnega dela. Ukine naj se plačevanje prispevkov, katerih znesek je vsebovan v nedavno objavljenih seznamih. Nadalje zahtevajo takojšnjo izvolitev odbora namakalnega konzorcija, da ve odpravi izredno stanje, ki ga predstavlja komisarska uprava. Člani konzorcija bodo na podlagi zgoraj navedenih zahtev okrepili svojo borbo, če pristojni organi njihovih predlogov ne bodo upoštevali.

—«»—

Zborovanje obrtnikov v Krminu

Danes dopoldne ob 10.30 bo v dvorani občinskega sveta v Krminu zborovanje obrtnikov krminskega okraja. Na njem bo pokrajinski predsednik te organizacije Ballaré podal poročilo o delovanju združenja obrtnikov; sledilo bo poročilo o delovanju okrajne sekcije združenja. Ob tej priliki bodo podali tudi poročilo o dosedanjem delovanju obrtniške bolniške blagajne. Predvidena je tudi razdelitev nagrad obrtnikom, ki so se udeležili lanske razstave v Gradiški.

—«»—

Za enoten osnutek deželnega statuta

Včeraj popoldne je bil na pobudo deželnega vodstva PSI v Gorici sestanek predstavnikov treh strank PSI, PSDI in PRI iz Gorice, Trsta, Vidma in Pordenona, ki so se ga udeležili pokrajinski tajniki, parlamentarci in drugi predstavniki teh strank.

Na sestanku so obravnavali potrebo, da se pospeši izvedba deželne avtonomije Furlanija-Julijska krajina. V ta namen bo treba združiti predložene osnutke za deželni statut v enega samega, ki naj bo tak, da ga lahko sprejmejo vse tri stranke. Zato so na sestanku razpravljali tudi o povabilu Krščanski demokraciji za sestanek tajništev vseh štirih strank v deželnem okviru na katerem naj bi postavili osnovo, za predložitev enotnega osnutka, ki bi ga morali sprejeti v parlamentu še pred poletnimi počitnicami, da se ne bi zavlekla izvedba deželne avtonomije. Do takega sestanka treh strank s KD naj bi prišlo še ta teden.

—«»—

Avtobus za pokopališče

Danes 1. aprila je mestno avtobusno podjetje ATA spremenilo vozni red avtobusne proge s Travnika do mestnega pokopališča ob Tržaški cesti. Avtobus, ki je vozil doslej s Travnika ob 14.20 ter se vračal s pokopališča ob 14.40, bo od danes dalje odpeljal s Travnika ob 16.20 ter se vračal s pokopališča ob 17. uri.

—«»—

Dežnik mu je zašel v prednje kolo

V Ul. S. Pellico se je ob 11. uri prevrnil s kolesom 68-letni Attilio Carli iz Ul. sv. Gabrijela 71. Nesreča se mu je pripetila zato, ker je pelijal na kolesu zaboj, v rokah pa je držal dežnik, ki se mu je zataknil v prednje kolo. To je povzročilo padec, pri katerem se je potolkel po levem licu. Prisotni so mu takoj nudili prvo pomoč, poklicali pa so tudi rešilni avto, s katerim so ga odpeljali v bolnišnico. Pridržali so ga na zdravljenju za 10 dni.

—«»—

Ob 14.20 so v civilni bolnišnici nudili prvo pomoč 14-letnemu Vincenzu De Filippisu iz Ul. Lung'Isonzo 111. Obvezali so mu rano na čelu, ki si jo je povzročil pri trčenju ob vratno kljuko. Okreval bo v petih dneh.

—«»—

V Pevmi je Magajna predaval o Španiji

V petek zvečer je v pevmski prosvetni dvorani predaval o svojem potovanju po Španiji Mario Magajna. Poživil ga je z lepimi barvnimi diapozitivi. Stevilnemu občinstvu, ki se je kljub slabemu vremenu zbralo v dvorani, je tržaškega gosta predstavil domačin Karlo Sošol, ki je izrazil željo, da bi jih še kdaj obiskal in jim razkazal slike svojih potovanj po Evropi.

—«»—

Gorica, Standrež, Sovodnje

V torek predavanje film in diapozitivi

V torek, 3. aprila bo na Goriškem več zanimivih predavanj.

V Gorici bo naš tržaški rojak Srečko Merlak predvajal svoj barvni film o «Kravjem balu» v Bohinju ter o lepotah Plitvičkih jezer in Dalmacije. Film bo vrtel na sedežu Slovenske prosvetne zveze v Ul. Ascoli 1 s pričetkom ob 20. uri.

V prosvetni dvorani v Standrežu bo s pričetkom ob 20. uri predaval o ponarejanju živil profesor Tone Penko iz Trsta.

V dvorani sovodenjskega županstva bo prav tako ob 20. uri prikazoval svoje barvne diapozitive s potovanja po Španiji fotoreporter Primorskega dnevnika Mario Magajna.

Občinstvo je toplo vabljeno k udeležbi.

Sindikalna kronika

V lesnem podjetju IPL so izvolili notranjo komisijo

Za Delavsko zbornico je glasovala ogromna večina delavcev, ki so v komisijo izvolili dva predstavnika

V petek so v lesnem podjetju IPL na Tržaški cesti izvolili novo notranjo komisijo. Za glasove delavcev sta se potegovali kandidatni listi FILLEA-CGIL in CISL, za glasove uradnikov pa neodvisna uradniška lista.

Oddanih je bilo 93 veljavnih glasov (leta 1961 je bilo 79 veljavnih glasov). Delavska zbornica je prejela 74 glasov ali 79.5 odstotka in s tem dva sedeža; (leta 1961 je prejela 55 glasov odnosno 69.6 odstotka in en sedež).

CISL je prejela 19 glasov ali 20.5 odstotka in nima v notranji komisiji nobenega odbornika (leta 1961 je organizacija prejela 24 glasov odnosno 30.4 odstotka in s tem enega odbornika).

V notranji komisiji bosta Delavsko zbornico (FILLEA) zastopala Vittorio Lorenzon, ki je prejel 61 preferenčnih glasov, in Giovanni Kerpan, ki je prejel 13 preferenčnih glasov.

Uradniško mesto v notranji komisiji je zasedel Gianfranco Dal Rio, ki je bil izvoljen na enotni listi.

RADIO VELEVIZIJA

Nedelja, 1. aprila 1962

Radio Trst A

8.00: Koledar; 8.30: Poslušali boste; 9.00: Kmetijska oddaja; 9.30: Slovenske zborovske skladbe; 11.30: Oddaja za najmlajše; 12.30: Glasba po željah; 13.00: Kdo, kdaj, zakaj; 13.30: Nadaljevanje glasbe po željah; 14.05: Poje Chris Connor; 15.00: Tamburaški ansambel «Sokadinja»; 15.20: Trio Dave Brubeck; 15.40: Portret v miniaturi: Gilbert Becaud; 16.00: Popoldanski koncert; 17.00: Tvornica sanj; 17.30: Plesna čajanka; 18.30: Goriški obiski: «Pevma — Oslavje»; 19.15: Nedeljski vestnik; 19.30: Motivi iz revij; 20.00: Sport; 20.30: Solisti in orkestri; 21.00: Iz dalmatinske folklore; 21.30: Koncerti tria Jevdjenjević-Brandl; 22.00: Nedelja v športu; 22.10: Ples v blue jeans; 23.00: Polifonska vokalna glasba.

Trst

7.15: Kmetijska oddaja; 9.30: Danes na športnih igriščih; 14.30: «El Campanon».

Koper

6.00: Prenos RL; 7.15: Jutranja glasba; 8.00: Prenos RL; 8.40: Vedre pesmi; 9.00: Reportaža; 9.15: Zabavni zvoki; 9.45: Poje Marjana Držaj; 10.00: Prenos RL; 10.30: Operne arije; 11.00: Popotovanja; 11.15: Poje Peppino di Capri; 11.30: Izbrane strani; 12.10: Glasba po željah; 12.37: Zunanjepolitični pregled; 12.50: Nadaljevanje glasbe po željah; 13.30: Sosedni kraji in ljudje; 14.00: Glasba po željah; 15.15: Koroški akademski oktet in ženski kvartet; 15.30: Zabavni orkestri; 16.00: Prenos RL; 19.00: Sport na nedelja; 19.10: Glasbeni intermezzo; 19.30: Prenos RL; 22.15: Plesna glasba; 23.00: Prenos RL.

Nacionalni program

6.30: Vreme na ital. morjih; 11.15: Antologija pesmi; 11.45: Roditeljski krožek; 12.20: Glasbeni album; 14.15: Kar mimo grede; 14.30: Interpretacije Giulette Simionato; 15.00: Koncert lahke glasbe; 16.30: Drugi polčas nogometne tekme; 17.30: Simfonični koncert; 19.00: En dan s Francescom Carnelluttijem; 19.30: Sportni dnevnik; 20.00: Glasbeni album; 21.00: Portret Amurrija; 21.40: Fleming; 22.05: Teden aktualnosti v svetu; 22.35: Violinist Kogan in pianist Naum; 23.30: Srečanje s sireno.

II. program

9.00: Jutranje vesti; 9.30: Gran gala; 10.45: Dva tekmeca; 14.05: Glasbeni program; 15.00: Plošče tedna; 15.30: Voznost državnih cest; 15.35: Album pesmi; 16.00: Oddaja za avtomobiliste; 17.00: Glasba in šport; 18.30: Plešite z nami; 20.30: Glasbeno-varietejski program; 21.45: Večerna glasba; 22.30: Sportna nedelja.

III. program

16.15: Na programu Kodaly in Ravel; 17.00: Potres v Lizboni leta 1755; 17.55: Dvorakov Kvintet za godala; 19.00: Boccherini: Sonata za violino in klavir; 19.15: V knjižnici; 19.45: Krajevne finance v Italiji; 20.00: Vsakovečerni koncert; 21.30: Opera v treh dejanjih «Wozzeck» Albana Berga; 23.05: Novi vidiki alpinizma; 23.35: Bachova Sonata za violino.

Slovenija

6.00: Z dobro vojo v nedeljsko jutro; 7.35-9.00: Zabavni mozaik; 9.05: Zabavna glasba; 9.40: Partizanski samospevi; 10.00: Se pomnite, tovariši; 10.30: Pisan glasbeni dopoldan; 11.30: Nedeljska reportaža; 11.50: Nekaj melodij; 12.05: Naši poslušalci čestitajo; 13.15: Obvestila; 13.30: Za našo vas; 14.00: Vesele slovenske narodne; 14.15: Naši poslušalci čestitajo; 15.15: Zveneče kaskade; 15.30: V nedeljo popoldne v Operi; 16.00: Humoreska tedna; 16.20: V prijetnem razpoloženju; 17.05-19.00: Sportna nedelja; 19.00: Obvestila; 19.05: Razni orkestri — razni stili; 20.00: Izberite melodijo tedna; 20.45: Iz albuma orkestra Raphaele; 21.00: Umetnost Fritza Kreislerja; 21.45: «V soju zvezd»; 22.15: Orkestri in solisti RTV Ljubljana; 23.05: Želimo vam obilo zabave.

Ital. televizija

10.15: Kmetijska oddaja; 16.00: Neposreden prenos športnega dogodka; 17.30: Program za najmlajše; 18.30: Dnevnik; 18.45: Ugankarsko potovanje; 19.30: Registriran športni dogodek; 20.20: Šport; 20.30: Dnevnik; 21.05: «Jakobinci» — IV. nadaljevanje; 22.25: «RT-Rotocalco televisivo»; 23.55: Sportna nedelja in dnevnik.

DRUGI KANAL

21.10: Lov na številko; 21.40: Dnevnik; 22.00: Registriran športni dogodek.

Ponedeljek, 2. aprila 1962

8.30, 14.00 in 15.30: TV šola; 17.30: Program za najmlajše; 18.30: Dnevnik; 18.45: Nikoli ni prepozno; 19.15: Osebnost; 20.05: Šport; 20.30: Dnevnik; 21.05: Verdijeva opera «Aida»; 23.40: Dnevnik.

DRUGI KANAL

21.10: Dvodejanka Giacinta Galline «Serenissima»; 22.50: Dnevnik.

Jug. televizija

Zagreb 10.00: Oddaja za kmetovalce. Ljubljana 10.30: Betsy — TV film. Zagreb: Sportno popoldne. Beograd 18.00: Koncert narodne glasbe; 20.00: Sedem dni. Zagreb 20.45: April v Karlovcu — zabavno-glasbena oddaja.

Ponedeljek, 2. aprila 1962

Zagreb 18.00: Veter — serijski film. Beograd 18.30: Iz industrije za industrijo. Zagreb 19.00: Pregled. Beograd 19.45: Propagandna oddaja. JRT 20.00 TV dnevnik. Beograd 20.20: Tedenski športni pregled. Ljubljana 20.35: A. P. Cehov: Na veliki cesti. Zagreb 20.35: V. Hall: Bilo jih je sedem — TV drama. JRT 22.10: Dnevnik.

HITRA POPRAVILA TV APARATOV

Radio TREVISAN

Trgovina: Trst, Ul. S. Nicolò 21 — Tel. 24-018 — Delavnica: Ul. delle Milizie 3 — Tel. 76-726

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Od 25. do 31. marca se je v goriški občini rodilo 18 otrok, umrlo je 16 oseb, poroke so bile 3, oklica pa 2.

Rojstva: Alessandro Bratina, Franco Visintin, Maurizio Seculin, Marisa Di Bon, Gabriella Brelli, Claudio Frascina, Alberto Portolan, Bruno Carullo, Davide Da Ros, Gianpaolo Cellie, Marisa Vidoz, Renza Donda, Fabio Visintin, Franca Milloch, Elisabetta Medessi, Massimo Macuzzi, Federico Marini, Laura Loviscig.

Smrti: upokojenec 73-letni Eugenio Fantuzzi, gospodinja 65-letna Olimpia Zuttioni por. D'Osvaldo, gospodinja 72-letna Rosa Grusovin vd. Pizzetti, finančni stražnik 19-letni Giovanni Doglio, 77-letna Maria Barbieri vd. Cudin, gospodinja 77-letna Francesca Laharnar vd. Grauner, redovnica 75-letna Anna Svalj, gospodinja 73-letna Vittorina Corradi por. Bonansea, 77-letna Liuigia Blazic vd. Pizzuchini, trgovski pomočnik 49-letni Mario Cocevari, gospodinja 68-letna Pierina Braidot por. Desorz, gospodinja 68-letna Lucia Morsan vd. Cosolo, upokojenec 89-letni Domenico Cossar, gospodinja 90-letna Angela Cassutti vd. Vittori, gospodinja 83-letna Francesca Gusovich vd. Vidali, gospodinja 72-letna Marija Gruden por. Vogrič.

Poroke: bančni obhodnik Stanislao Parcovini in gospodinja Ludmilla Rues, državni uradnik Ennio Mazzei in Gianfranca Culiat, državni upokojenec Romano Nodaro in Antonia Ragusin.

Oklici: mehanograf Luigi Sartori in uradnica Mirella Radizza, bančni uslužbenec Umberto Corubolo in uradnica Frida Lininger.

KINO

CORSO. 15.00: «Pogled z mosta» (Lo sguardo dal ponte), R. Vallone. Mladini pod 16. letom vstop prepovedan.

VERDI. 14.00: «Blazna želja» (La voglia matta), Ugo Tognazzi, Catherine Spaak, cinemascope. Mladini do 16. leta vstop prepovedan.

VITTORIA. 15.00: «Ugrabitev Sabinke» (Il ratto delle Sabine, R. Moore in R. Schiaffino. Italijanski technicolor in cinemascope.

CENTRALE. 15.00: «Tom in Jerry neizprosna sovražnika» (Tom e Jerry nemici per la pelle). Barvna slikanica.

—«»—

DEŽURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna FONTONI-BASSI, Raštel št. 26, tel. 33-49.

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Najvišja 13,6 stopinje ob 16. uri, najnižja 9,2 stopinje ob 0,30. Povprečne vlage je bilo 93 odstotkov. Padlo je 20 mm dežja.

„AVTOPROMET"

GORICA

Nova Gorica, tel. 20-44

nudi potnikom in turistom prijeten in hitet prevoz z avtobusom od vznožja Triglava do Jadrana ter vrši tudi vse vrste tovornih služnosti

PRIZNANO MEDNARODNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE

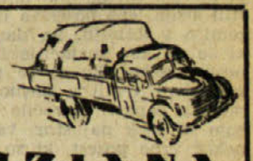

LA GORIZIANA

GORICA - Ul. Duca d'Aosta 180 - Tel. 28-45 - GORICA

PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSTNEGA BLAGA

šport šport šport

26. kolo nogometnega prvenstva C lige

Brez poškodovanega Secchija nastop Triestine v Pordenonu

Njegovo mesto bo prevzel Szoke - Rocco v krilski vrsti

Triestina si bo morala danes pošteno zavihati rokave, če bo hotela priti iz Pordenona brez posebne škode. Domačini so znani, da neradi prepuščajo gostom točke. Kdor jih hoče, si jih mora osvojiti z vztrajno borbo od prvega do zadnjega trenutka igre.

Bodo Tržačani zmogli kaj podobnega? Prejšnjo nedeljo, ko so imeli kot svet veliko priložnost, da se vrnejo iz Saronna z dvema točkama več, so zaradi malomarne, brezbrižne in počasne igre, če se lahko o igri sploh govori, izsilili samo neodločen izid. Nima smisla govoriti o sodniku, ki bi lahko prisodil Triestini tri enajstmetrovke, kot nima smisla govoriti o smoli, zaradi katere so vratnice odbile najmanj tri žoge. Dejstvo je, da je imela Triestina še najmanj osem priložnosti za dosego cilja, toda napadalci so bili zmedeni in niso znali priti do dosežka. In to kljub temu, da so nastopili z najboljšo postavo.

Danes se bo morala Triestina odpovedati Secchiju, ki je prav gotovo eden najboljših, če ne najboljši igralec tržaškega kluba. Secchi je v petek zjutraj še enkrat poskusil na igrišču v Valmauri, toda poškodba na prstu desne noge mu ni dovoljevala, da bi se sproščeno kretal in še manj, da bi razpolagal z žogo, kot je v njegovi navadi. Sicer je trener takoj našel nadomestilo. Secchija bo nadomestil inteligentni Szoke, ki bi ne smel razočarati. Zaradi te spremembe bo Sadar igral na desni strani krilske vrste, kjer bo nastopil tudi Rocco. V glavnem je Radio potrdil postavo, ki je prejšnjo nedeljo nastopila v Saronnu. Vsi igralci so se ves teden resno pripravljali, zavedajoč se, da jih čaka ne samo težka borba, temveč tudi, da se morajo oddolžiti za nemogočo igro, ki so jo pokazali v prejšnjem kolu. To v glavnem velja za Risosa, Mantovanija in Trevisana.

Prejšnje kolo je nekoliko razčistilo položaj v lestvici. To velja za dno, kakor za vrh, kjer se je izkazalo, da so najresnejši kandidati za B ligo trije in sicer Biellese, Mestrina in Triestina, pa čeprav ne smemo pozabiti na nevarno Fanfullo. V današnjem kolu imata brez dvoma Triestina in Mestrina najtežje delo. O Triestini smo že spregovorili. Mestrina pa bo gostovala v Legnanu in ni izključeno, da bo če ne obogatela za obe, pa vsaj za eno točko. V prvi, domači tekmi, je pokazala z zmago 3:0, da je brez dvoma močnejša kot njen današnji nasprotnik.

Biellese pa bo sprejela v goste nedeljske gostitelje Triestine Saronno. Tu ne bi smelo biti nobenega dvoma, ker bo zmaga, razen seveda nepričakovanega zavrtljaja, ostala v rokah domačinov. Med zanimivimi tekmami spada tudi spopad med Varese in Fanfullo, ki sta se v prvi tekmi tega prvenstva razšli bre gola.

Od teh srečanj je odvisen položaj Triestine. Tržačani so zadnji dan pred današnjem srečanjem preživeli v San Daniele del Friuli, od koder bodo samo nekaj ur pred začetkom tekme odpotovali v Pordenone. Če ne bo kakih sprememb v zadnjem trenutku bi morala Triestina nastopiti v sledeči postavi:

Toros; Frigeri, Brach; Sadar, Merkuza, Rocco; Mantovani, Trevisan, Santelli, Szoke in Risos.

Svetovno prvenstvo v hokeju na kotalkah

Portugalska brez tekmecev

Pičla zmaga Italije nad Holandsko

SANTIAGO, 31. — V tretjem dnevu svetovnega prvenstva v hokeju na kotalkah je Italija prišla do težko priborjene zmage nad Holandsko s pičlim izidom 2:1 (0:0). Kazalo je že, da bo morala Italija kloniti upornim Holandcem, ki so prvi prišli do vodstva. Italijani, kljub temu, da niso prevladovali na igrišču, so napeli vse sile in so najprej izenačili, kasneje pa so dosegli še zmagoviti gol.

Od udeležencev je Portugalska najbolj uspešna, saj je tudi v včerajšnjem kolu prišla do izdatne zmage nad urugvajsko reprezentanco. Portugalska še vedno vodi v lestvici s polnim številom točk.

Rezultati tretjega kola so sledeči:

Argentina-Cile	3:2 (0:0)
Spanija-Švica	5:2 (0:0)
Portugalska-Urugvaj	10:1 (4:0)
Italija-Holandska	2:1 (0:0)

—«»—

Nepotrjena vest

Boškov ali Veselinović (ali celo oba) v vrstah Triestine?

BOSKOV

Boškov ali Veselinović (ali celo oba) bosta igrala v vrstah Triestine? Znano je, da tržaško vodstvo išče igralce, ki bi poživili napadalno vrsto. Toda kje dobiti? Samo pri Sampdorii, ki zadnje čase sploh ne pošilja več na igrišče ne Boškova ne Veselinovića. Pravijo, da bi bila Sampdoria pripravljena posoditi enega ali oba igralca, toda govori se, da Jugoslovana nočeta v Trst. Predvsem, ker je plača igralcev C lige manjša kot nogometašev, pa čeprav ne igrajo v prvem moštvu, A lige in tudi iz razumljivih prestiznih razlogov. Govori se tudi o pogajanjih, toda teh noče nihče ne zanikati ne potrditi.

V začetku 10. runde

A. Moore premagal Lavoranteja s k.o.

Temnopolti Američan si želi nastop s Pattersonom ali Listonom

LOS ANGELES, 31. — Bivši svetovni prvak srednjetežke kategorije Američan Archie Moore, o katerem menijo, da ima že preko 45 let, je sinoči premagal s k. o. argentinskega boksarja težke kategorije Alejandra Lavoranteja.

Po k. o. so Argentinca prenesli nezavestnega na nosilnici v njegovo slačilnico, kjer pa se je kmalu zavedel.

Dvoboj se je končal 38 sekund po začetku desete runde. V ostalih rundah je Moore precmočno prevladoval na ringu, tako da si je nabral ogromno število točk. Sodnik mu je prisodil 9:3, stranska sodnika pa 10:2, 9:1.

Archie Moore, kateremu so NBA ter atletski komisiji New Yorka in Massachusetsa odvzeli naslov svetovnega prvaka, je še vedno prvak za komisijo Kalifornije in evropske boksarske zveze. Ta temnopolti boksar, ki kljub nenavadni starosti še vedno vztraja na ringu, je v dvoboju prevladoval nad Argentincem, pri katerem se je jasno videlo, da ga je spreten in preizkušen nasprotnik popolnoma zmedel. Posebno v zadnjih treh rundah je bil Argentinec na milost in nemilost Moorea, katerega je le redko kdaj udaril. Že v začetku 9. runde so se pri Lavorenteju pojavili jasni znaki utrujenosti, a je kljub temu, da ga je Moore ostro napadal in udarjal z levico in z desnico po obrazu in telesu, vzdržal na nogah do udarca gonga.

V začetku 10. runde je Moore stisnil nasprotnika v kot in ga z močnim krošejem dobesedno vrgel do vrvi. Sodnik Tommy Hart se je takoj vmešal, pogledal Argentinca in nemudoma, brez žetja, kot predvideva pravilnik komisije kalifornijske države, proglasil Moorea za zmagovalca. Lavorante se je tedaj zgrudil na tla, kjer je kljub takojšnji zdravniški pomoči, obležal kakšno minuto v nezavesti. Ker je bila njihova pomoč zaman, so zdravniki sklenili prenesti Lavoranteja na nosilnici v slačilnico, kjer se je kmalu zavedel. Vse kaže, da Lavorante ni utrpel nobenih resnih poškodb. Kljub temu pa ga bodo morali zdravniki natančno pregledati.

Za Moorea je bila sinočnja zmaga s k. o. 134. Temnopolti boksar je od 1935, ko je prvič stopil na ring, zmagal že 200-krat. Za Lavoranteja, ki ima 25 let, je sinočnji k.o. prvi njegove kratke kariere med profesionalci. Argentinec, ki je četrti na svetovni lestvici NBA, težke kategorije, je do danes nastopil 22-krat in je zmagal petnajstkrat s k. o.

Po zmagi nad Argentincem je Moore uradno zahteval, da bi se spoprijel s svetovnim prvakom težke kategorije Floydom Pattersonom ali z njegovim izzivalcem Sonnyjem Listonom. Moore je izjavil, da je zmožen premagati oba. Že priletni boksar je še dodal, da proučuje možnost nastopa proti Fullmerju pod pogojem seveda, da mu ta zagotovi primerno «jamstvo».

Na stadionu «Prvi maj»

BOR-ONOG v odbojki

Danes zjutraj ob 10.30 bo na stadionu «Prvi maj» tekma IV. kola odbojkarskega prvenstva C lige med ekipama športnega združenja Bor in tržaške ONOG.

V PRIMERU SLABEGA VREMENA BO TEKMA BOR-ONOG OB 11.30 V MILJSKI TELOVADNICI

Današnji razpored IV. kola je sledeč:

V Trstu BOR — ONOG
v Gorici: Gasilci — Polisportiva Friuli
v Vidmu: PAV-AGI

ODTUINTAM

PLAVANJE

COLUMBUS, 31. — Steve Jackman je letos že drugič preplaval 50 jard prosto v 21"1, s čimer je zmagal v finalu univerzitetnega prvenstva Amerike.

NOGOMET

MONTEVIDEO, 31. — Urugvajska nogometna reprezentanca bo, kot je bilo sklenjeno pred nedavnim, igrala 27. aprila v Moskvi proti Sovjetski zvezi. Urugvajska zveza je sicer sklenila preklicati tekmo z izgovorom, da sta obe enajstorici v isti finalni skupini svetovnega nogometnega prvenstva. Ker pa je sovjetska nogometna zveza javila, da je že razprodala vse vstopnice za najavljeno tekmo in je prosila, da bi preklicali odpoved, so Urugvajčani pristali in bodo tako nastopili v Moskvi.

* * *

BERGAMO, 31. — Danes je disciplinsko razsodišče italijanske nogometne zveze javilo vodstvu Bergama, da je odbilo priziv proti sklepu disciplinskega sodnika, ki je po nedeljski «mirni invaziji» igrišča prisodil zmago Milanu z 2:0.

SMUČANJE

ABETONE, 31. — Današnje tekmovanje v smuku za pokal Nebrun se je končalo z zmago Carla Senonerja pred Felicejem De Nicolojem.

* * *

ISTANBUL, 31. — Avstrijec Pepi Stigler je danes zmagal v velesialomu za veliko nagrado Uludag. Na drugo mesto sta se uvrstila Francoza Violat in Arpin, na četrto in peto pa Italijana Gartner in Coppi.

TELOVADBA

RIM, 31. — Po prvem dnevu mednarodnega dvoboja v orodni telovadbi med Italijo in Švico so v vodstvu domačini. Italijani so dosegli po obveznih vajah 278,95 točke, medtem ko so sodniki prisodili švicarskim telovadcem 274,25. Od Italijanov sta se najbolj izkazala Carminucci in Menichelli, medtem ko je bil od Švicarjev Benker boljši od državnega prvaka Feuza.

NOGOMET DANES

A LIGA

Atalanta-Padova
Bologna-Inter
L. R. Vicenza-Juventus
Milan-Mantova
Palermo-Udinese
Sampdoria-Lecco
Spal-Roma
Torino-Fiorentina
Venezia-Catania

B LIGA

Alessandria-Verona
Brescia-Bari
Catanzaro-Napoli
Cosenza-Parma
Lazio-Reggiana
Lucchese-Prato
Modena-Pro Patria
Novara-Genoa
Sembenedettese-Messina
Simmenthal Monza-Como

C LIGA

SKUPINA A:

Biellese-Saronno
Bolzano-Vittorio Veneto
Casale-Treviso
Ivrea-Cremonese
Legnano-Mestrina
Pordenone-TRIESTINA
Pro Vercelli-Sanremese
Savona-Marzotto
Varese-Fanfulla

DILETANTSKO PRVENSTVO

Ronchi-Cremcaffe'
Aquileia-Ponziana
San Giovanni-Libertas
Panzano-Pieris
Romana-Sangiorgina
Pro Cervignano-Gradese
Castionese-Gonars
Turriaco-Muggesana

Pri **MADALOSSO** v Trstu, Ul. Torrebianca 26, vogal XXX Ottobre.
dobite vsakovrstno POHIŠTVO otroške VOZIČKI, tlimnice — originalne PERMAFLEX — Cene ugodne

Iz sodobne italijanske književnosti

(Nadaljevanje s 3. strani)

tor seznani s kmetico Mariangelo, ki je izgubila v vojni oba svoja sinova. Njeno trmasto molčečnost pripisujemo sardinskemu značaju in nas zanima samo kot folklorni podatek. Prav tako neznačilen se nam zdi župnik Coi, pri katerem služi Mariangela, da se mu oddolži za pomoč, ki ji jo je nekoč nudil. Toda takoj ko se zgodba začne zapletati, zadobita ta dva lika nepričakovane človeške dimenzije. Nekega dne zahteva Mariangela od župnika ves denar, ki ga ji je le-ta spravljal na poštno hranilno knjižico od prvega dne, ko je začela delati pri njem. Župnik je silno začuden, ker kmetica do tistega dne sploh nikoli ni omenila denarja in je vedno trdila, da dela samo iz hvaležnosti. Se večje pa je njegovo začudenje, ko izve, da je Mariangela dala vse svoje prihranke, to je nad osem sto lir, nekemu odboru, ki se je ustanovil na pobudo krajevnih prvakov z nalogo, da postavi na glavni trg spomenik padlim. Župnik je bil proti tej zamisli, ker je v njej videl samo prazno retoriko, in si zato ne more kaj, da bi ne pokaral Mariangelo. Kljub temu takoj ustreže njeni želji, da jo pospremi v hribe, da pomaga nekomu, ki je potreben njegovega blagoslova. Ko dospeta v osamljeno na pol podrto kočo, se župniku nenadoma prikaže Saverio, eden Mariangelinih sinov, ki so ga dotlej imeli za mrtvega. Saverio je telesno in duševno hudo bolan. Spočetka noče povedati, kako je prišel tja in zakaj so ga vpisali v sezname padlih. Končno pa le zaupa župniku svojo zgodbo. V nekem divjem napadu na kraškem bojišču je iz prevelike živčne napetosti izgubil nadzorstvo nad samim seboj in ustrelil svojega stotnika samo zato, ker ga je po krivem obdolžil strahopetnosti. Po izvršenem umoru je strgal s sebe vojaško uniformo, slekel padlega tovariša in v njegovih oblačilih bežal in bežal, dokler so ga nesle noge. Sam ni vedel, kako je prišel v tisto pastirsko kočo sredi domačih hribov. Bil je torej zahrbtni morilec svojega ljubljenega stotnika in dezerter. Če bi ga oblasti ujele, bi plačal svoj dolg družbi z življenjem. O tem ni moglo biti nobenega dvoma. In kljub temu ga župnik ne izda. V usodi nesrečnega Saveria sluti nekaj več kot zločin, ki se da poravnati z zemeljsko kaznijo, dasi si ne more obrazložiti, zakaj tako sluti. Zdaj razumemo tudi, zakaj je Mariangela dala vse svoje prihranke za spomenik padlim. Dokler je bila prepričana, da sta ji oba sinova umrla v vojni kot žrtvi nerazumljive in neusmiljene usode, je bila proti spomeniku. Toda takoj ko je našla v koči Saveria, je začutila potrebo, da sama sebe vara in je dala vse, kar je imela, da bi videla imeni svojih sinov na spomeniku. Skrivnostni pomeni tega odkritja zmedejo ubogega župnika. Njegova teološka, vnaprej določena prepričanja se dramatično spopadajo s človeškimi in dejstvo, da obljubi pomoč Saveriu, izpričuje, da so v duševnem konfliktu odnesla zmago človeška čustva. Že istega dne poišče občinskega zdravnika in ga pripravi do tega, da ponese zdravila in svojo zdravniško pomoč v kočo sredi belih hribov. Toda zdravnikova pomoč pride prepozno. Saverio umre na vratih koče s puško med koleni in z voščenim obrazom, obrnjenim proti domačemu sinjemu nebu. Pokopljejo ga v koči, v kateri je kot pastirček preživel svoje najlepše ure, in nihče ne bo nikoli izvedel, da počiva njegovo truplo v domači zemlji, ne pa v kraškem kamenju kot je napisano na spomeniku, ki ga končno le postavijo in je nekak tragikomičen simbol nove zgodovinske dobe.

V na videz brezčutnj molčečnosti uboge kmetice, v topli humanosti preprostega župnika, v izpitem obrazu umirajočega Saveria in v prazni, sebični blebetavosti cuaduskih prvakov je torej mnogo več kot odsev nekaterih krajevnih razmer in vse to nam postane očitno mnogo pred koncem zgodbe. Ko odložimo knjigo se tako moramo zamisliti ne samo v globoke pomene Dessijevega umetniškega sveta, ampak tudi v preprosto, a silno učinkovito obliko, s katero nam ga posreduje.

Bilo bi morda pretirano trditi, da je Dessi z «Dezerterjem» ustvaril popolno umetnino. Prav gotovo pa je ustvaril pomembno pesniško delo, ki se znatno dviga nad povprečje najboljšega italijanskega pripovedništva zadnjih let in odpira — kot smo že omenili — nove in izredno zanimive možnosti nadaljnjemu razvoju romanske zvrsti.

JOSIP TAVČAR

«Bil sem med vami»

(Nadaljevanje s 3. strani)

za moje nastope in nad vse sem bil vesel, da sem bil gost slovenskega Dijaškega doma, kajti moji nastopi so bili namenjeni v prvi vrsti mladini. Na ta način sem spoznal življenje slovenskih dijakov v Trstu in ko sem jim bral iz svojih knjig, sem bil nadvse presenečen, da kroži toliko mojih knjig med njimi. V podpis so mi prinašali «Tovariše», «Bratovščino Sinjega galeba», «Veliko gala predstavo», «Deklico z junaškim srcem», «Dedka soma» in še katero. Povedali so mi tudi, da so dijaki pokupili v tistih dneh v tržaški slovenski knjigarni, ki sem jo tudi obiskal, vse moje knjige in da so jih hodili kupovat celo v Sežano.

Ko že toliko govorim o svojih nastopih, naj poudarim, da ni šlo zame, ampak v prvi vrsti za slovensko knjigo in da sem bil izredno veselo presenečen, ko sem sam spoznal, da je slovenska knjiga v velikih číslih. To se je izkazalo povsod, kjer sem bral, bodisi v Dijaškem domu, bodisi v dvorani Simona Gregorčiča, v kateri sem bral ponovno za mladino in zvečer za odrasle, bodisi na Proseku ali v Dolini. No, na Proseku smo se vsi iz vsega srca nasmejali veselemu in pa nesrečnemu možičku v povesti «Tiček Vrabec». Povsod pa sem se počutil kakor doma, povsod je bila pisateljeva beseda tista vez, ki je takoj povezala prijatelje med seboj.

Ne bom vas pozabil, saj sem odnesel s teh nastopov obilo izkušenj. Predvsem sem spoznal, da ljudje še vedno radi bero povesti iz narodnoosvobodilne vojne, spoznal pa sem tudi dejstvo, da manjka našemu bralcu žlahtnih veselih povesti, kajti življenje je težko in človek bi se rad pomiril ob plemeniti veseli povesti. Povsod pa sem naletel na dobre, požrtvovalne in zveste prijatelje, ki so me zvesto spremljali na vseh mojih poteh na Goriškem in po Tržaškem. Vsem tem, zlasti pa seveda Slovenski prosvetni zvezi, uredništvu «Primorskega dnevnika», vsem, ki so prisostvovali mojim nastopom, predvsem pa slovenski zamejski mladini se iskreno zahvaljujem za vsa prizadevanja, da so literarni večeri tako lepo uspeli in jih prijateljsko pozdravljam!

TONE SELIŠKAR

TRST - Ul. Moreri 7
Telefon št. 28 373
POŽAR ARTEMIO
TOVORNI PREVOZI
v vse kraje, tudi v inozemstvo

TVRDKA
JOŽEF SILA
UVOZ IZVOZ
vsakovrstnega lesa za predelavo in kurjavo ter jamskega lesa.
TRST - Riva Grumula št. 6-I - Telefon 37-004

KMETJE, VRTNARJI
Za vsako vašo potrebo se obrnite na domačo tvrdko
FURLANI EDVARD
TRST, Ul. Milano 18
TELEF. 35-169
katera vam nudi po najnižjih cenah vsakovrstna semena najboljših inozemskih krajev in semena lastnega pridelka ter razne sadike, žveplo, modro galico nacionalno in angleško, umetna in organska gnojila ter vsakovrstno orodje in stroje vsake velikosti
Ekskluzivni zastopnik za tržaško pokrajino: svetovno znanih strojev za obdelovanje zemlje, ter kosilnice «AGRIA»

SPLOŠNA PLOVBA PIRAN
Vzdržuje z modernimi tovorno-potniškimi ladjami z odhodom ladij vsakih 30 dni:
redno expresno progo Jadran-ZDA z Reke-Trsta-Koper v New York, Boston, Philadelphijo, Baltimoro, Norfolk, Wilmington, Charleston, Savannah, Jacksonville kakor tudi redno službo okrog sveta (z Jadrana v Indijo, Indonezijo, na Japonsko, v ZDA-Zahodna obala, sredozemske luke). In nudi ladijske prevoze po celem svetu z modernimi tovornimi ladjami od 8000 do 18.400 ton nosilnosti.
Vse informacije daje uprava podjetja «SPLOŠNA PLOVBA» Piran, Župančičeva ulica 25 ter naše agencije po celem svetu.
Telefoni: 5170, 5171, 5173, 5175. Telegrami: Plovba Piran
Telx št.: 035-27

DARWIL
ŠVICARSKA SUPERMARKA
OBVEŠČA, DA SO V PRODAJI:
novi tipi, poslednji izum moderne tehnike:
ELECTRONIC na električni pogon
SUPERAUTOMATIC s 57 in 88 rubini
EXTRA PLATT LUX 62

IVO ANDRIĆ

Travniška kronika

31. KONZULSKI ČASI

«Vidim. Če začnemo gledati stvari s tega stališča...» pravi Daville, da vsaj nekaj odgovori, saj niti toliko ne posluša, kolikor gleda v mladeničeve rjave oči, ki sijejo hladno, kot da bi hotel bolje razbrati, kakšne so te oči, ki tako gledajo svet okoli sebe.

Tajnik pripoveduje dalje o sledovih neolitskih naselij na poti proti vasi Zabilje, kjer je, preden se je začelo deževje, našel rezilca in žagice iz kremena, ki so ležale morda desettisočletja v ilovici. Našel jih je na njivi nekega Karahodžića, živahnega in čmernega starca, ki še slišati noče, da bi kdo na njegovi zemlji kaj kopal ali raziskoval. Še dolgo je srdito gledal za tujcem in njegovim kavazom, ko sta se oddaljevala proti Travniku.

Kavaz je pa domov grede pripovedoval o poreklu in usodi teh Karahodžićev.

Pred več ko dvema stoletjema, v dobi velikih vojská, so zapustili te kraje in se naselili v Slavoniji v okolici Požege, kjer so dobili velika posestva. Sto dvajset let pozneje, ko se je morala turška sila umakniti iz Slavonije, so tudi oni zapustili svoja lepa posestva in se umaknili na manjšo in revnejšo zemljo v Zabilju. Še danes hranijo v rodbimi bakren kotel, ki so ga kot znamenje izgubljene bogatije in gospoščine prinesli s seboj, ko so se pod starim Karahodžem ponižani in razjarjeni vrnili v Bosno. Obenem s tem kotlom jim je Karahodža zapustil naročilo: gredo naj na vsako vojsko proti Švabom in vsak naj stori vse, kar je v njegovi moči, da se jim nekoč vrne posest, ki so jo izgubili v Slavoniji; če pa bi po nesreči in božji volji Švabi kdaj prekoračili tudi Savo, jih je zarotil, naj branijo te borne njive v Zabilju, dokler bodo mogli, ko pa ne bodo mogli več, naj beže dalje, pa čeprav bi bežali tako od mesta do mesta, po vsej turški zemlji, prav do skrajnih meja cesarstva, do neznanih krajev Ćina in Mačina."

In ko je to pripovedoval, je kavaz pokazal mladeniču nad cesto poleg slivnika majhno turško pokopališče, kjer sta stala dva visoka turška nagrobnika iz belega kamna. Bila sta grobova starega Karahodže in njegovega sina, grobova deda in očeta tistega starca, ki je še stal namrščen poleg ograje in srdito nekaj šepetal, premikal ustnice in bliskal z očmi.

«Vidite,» je rekel mladenič, zroč v mrak in zamegleno okno, «ne vem, kaj me je bolj zanimalo: ali tisti sledovi kamene dobe od deset tisočletij pred Kristom ali ta starec, ki čuva izročilo prednikov in ne pusti, da bi se kdo s prstom dotaknil njegove njive.»

«Vidim, vidim,» je odgovoril Daville nehote in odsotno, čudeč se, kaj ta mladenič vse opazi.

Tako sta se med pogovorom sprehajala po sobi in nato obstala pri oknu.

Zunaj le legal prvi mrak. Nikjer še niso prižgali luči. Samo globoko v dolini, tik ob vodi miglja plaha svetloba iz Abdulahpašinega mavzoleja. To je sveča, ki stalno gori na grobu tega paše. Njen šibki plamen se vedno vidi z okna na konzulatu, tudi takrat, ko druge luči v mestu še ne gorijo ali so jih že pogasili.

Stoječ pri oknu v pričakovanju popolnega mraka sta se mladenič in konzul često pogovarjala o tej «večni luči» in o paši, na čigar svečo sta se bila navadila kot na nekaj stalnega in dobro znanega.

Des Fossés je poznal tudi pašino zgodbo.

Abdulah paša je bil doma iz teh krajev. Še mlad se je proslavil in obogatel. Obhodil je mnogo sveta kot vojak in uradnik, ko pa so ga postavili za vezirja v Travniku, je naglo umrl v najlepših letih in je tu pokopan. (Umrl je pa, kakor pravijo, od strupa.) Ostal je ljudem v spominu kot blag in pravičen oblastnik. Neki travniški kronist je zapisal, da «za Abdulahpašinega vladanja siromaki niso vedeli, kaj je zlo». Premoženje je zapustil travniški tekiji* in drugim ustanovam. Volil je znatno vsoto denarja, da mu postavijo to lepo grobnico iz dobrega kamna, od dohodkov hiš in tlačanov naj mu pa zraven groba dan in noč gori nenavadno debela voščenka. Njegov grob je bil vedno pokrit z zelenim suknom, na katerem je bil uvezen napis: «Naj Vsemogočni razsvetli njegov grob!» To so sestavili učeni možje iz tekije kot znamenje hvaležnosti do svojega dobrotnika.

Iznajdljivi Des Fossés je zvedel, kje je testament tega vezirja. Zdel se mu je zanimiv dokument, značilen za ljudi in za razmere. In nocoj se je pritoževal, ker mu nikakor ne dovolijo, da bi ga pogledal in prepisal.

Razgovor je obtičal. V trenutni tišini je jeknil iz mraka, ki se je zunaj čedalje bolj gostil, zategel glas nerazumljive pesmi kakor tožba z dna vode Moški glas je spotoma prepeval, pomolčal in spet začenjal peti, ko je bil nekaj korakov dalje. Tako se je oglašal iz vedno večje daljave in vedno šibkeje.

Daville je nepotrpežljivo poznovil in naročil, naj prineso sveče.

«Ah, to petje! Moj bog, to petje!» je zastokal konzul, ki ga je bosensko petje spravljajo v obup.

Kakor vsak večer je šel po ulici Musa, ki so mu pravili Pevec. Živel je v eni tistih pičlih hiš, ki so bile zgubljene v strmih vrtovih nad konzulatom.

Des Fossés, ki je vse pretaknil in izvohal, je zvedel tudi zgodbo tega pijanca in navihanca, ki hodi vsak večer po isti poti domov, se opoteka in poje pretrgano in hripavo svojo zateglo melodijo.

V Travniku je živel nekoč stari Krdžalija, človek nizkega rodu in brez posebnega ugleda, toda zelo bogat. Trgoval je z orožjem, to je pa blago, ki se najbolje plačuje. Kajti tisti, ki orožje potrebuje, ne vpraša, po čem je, temveč plača vsako ceno, samo da ga dobi pravi čas in tam, kjer mu je potrebno. Bila sta dva brata. Starejši je delal z očetom, Musa pa so poslali v Sarajevo v šolo. Tedaj je naglo in nepričakovano umrl stari Krdžalija. Šel je zdrav spat, zjutraj so ga pa našli mrtvega. Musa je pustil šolo in se vrnil v Travnik. Pri delitvi zapuščine se je pokazalo, da je starec pustil neverjetno malo denarja. Začeli so krožiti različni glasovi o smrti starega Krdžalija. Ljudje niso hoteli verjeti, saj je bilo res težko verjeti, da starec ni imel denarja doma; mnogi so zato sumničili starejšega brata in nagovarjali Muso, naj toži in išče svojo pravico. Razen tega je starejši brat tudi pri delitvi skušal oškodovati in prikrajšati mlajšega. Starejši brat je bil visok in lep človek, toda eden tistih hladnih ljudi, ki jim tudi tedaj, kadar se nasmehnejo, seva nekakšen mrak iz oči. Medtem ko je delitev trajala in je Musa omahoval med svojo brezčutnostjo za denar in za vse, kar je z njim v zvezi, pa med nasvetom čaršije, se je zgodilo nekaj hujšega in težjega. Brata sta se zagledala v isto dekle iz Vilića. Oba sta jo zasnubila. Dali so jo starejšemu. Teda je Musa zginil iz Travnika. O sumljivi delitvi med bratoma in o Krdžalijevi smrti se ni več govorilo. Starejši brat se je ukvarjal s svojim poslom in si množil premoženje. Po dveh letih se je Musa vrnil spremenjen, brkat, bled, suh, s tem kim, motnim pogledom človeka, ki malo spi in rad pije. Odtlej je živel na svojem kosu posestva, ki ni bilo majhno, samo slabo je bo oskrbovano in zanemarjeno. Tako se je lepi mladenič iz bogataški sin, ki je imel čudovit glas in sijajen posluh, spremenil z leti v mršavega reveža, ki živi od pesmi in samo od pijačo, v molčečega, prostodušnega veseljaka, za katerim tekajo otroci. Samo njegov sloviti glas je ostal dolgo isti. Zdaj pa je bil ta glas že skrhan, kakor se mu je krhalo tudi zdravje in kopnelo premoženje.

Sluga je prinesel svečnike. Po sobi so zaplesale sence in se umirile. Okna je nenadoma zastrl mrak. Pesem pijanega Pevca je popolnoma zamrla. Umolknil je tudi lajež psov, ki so mu odgovarjali. Tišina se je spet zgrnila nad vsem. Konzul in mladenič sta molčala. Vsak je predel svojo misel, vsak je pa tudi želel sam pri sebi, da bi bil daleč od tod in da bi imel drugačnega sogovornika.

(Nadaljevanje sledi)

* Tekija — muslimanski samostan.

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6-II. TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA GORICA: Ulica S. Pellico 1-II, Tel. 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — NAROČNINA: mesečna 650 lir. — Vnaprej: četrtletna 1800 lir, polletna 3500 lir, celoletna 6400 lir — FLRJ: v tednu 20 din. mesečno 420 din — Nedeljska: posamezna 40 din, letno 1920 din, polletno 960 din, četrtletno 480 din. — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ulica 3-I, telef. 21-928 tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 600-14/5-375 — OGLASI: Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 100 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi. — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst